

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

58. årgang

17. november 2015

Indhold

I Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser

UDTALELSER

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

EØSU's 509. plenarforsamling den 1.-2. juli 2015

2015/C 383/01	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om kvinder og transport (sonderende udtalelse på anmodning af Kommissionen)	1
2015/C 383/02	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om miljø-, social- og sundhedsanprisninger på det indre marked (initiativudtalelse)	8
2015/C 383/03	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om sport og europæiske værdier (initiativudtalelse)	14
2015/C 383/04	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om energilagring: en faktor for integration og energisikkerhed (initiativudtalelse)	19
2015/C 383/05	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om intelligente byer som drivkraft for udvikling af en ny europæisk industripolitik (initiativudtalelse)	24
2015/C 383/06	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om TTIP og dets indvirkning på SMV'erne (initiativudtalelse)	34
2015/C 383/07	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om målene i Euro-Middelhavsregionen efter 2015 (initiativudtalelse)	44
2015/C 383/08	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om finansiering af udvikling — civilsamfundets holdning (initiativudtalelse)	49
2015/C 383/09	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om evaluering af Kommissionens høring af interessenter (initiativudtalelse)	57

III Forberedende retsakter

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU's 509. plenarforsamling den 1.-2. juli 2015

2015/C 383/10	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om grønbog — Etablering af en kapitalmarkedsunion (COM(2015) 63 <i>final</i>)	64
2015/C 383/11	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Parisprotokollen — En plan for bekæmpelsen af globale klimaændringer efter 2020 (COM(2015) 81 <i>final</i>)	74
2015/C 383/12	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget og Den Europæiske Investeringsbank — En rammestrategi for en modstandsdygtig energiunion med en fremadskuende klimapolitik (COM(2015) 80 <i>final</i>) og meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet — Opfyldelse af elsammenkoblingsmålet på 10 % — Europas elnet gøres klar til 2020 (COM(2015) 82 <i>final</i>)	84
2015/C 383/13	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om mod en ny europæisk naboskabspolitik (JOIN(2015) 6 <i>final</i>)	91
2015/C 383/14	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ophævelse af Rådets direktiv 76/621/EØF om fastsættelse af det maksimale indhold af erucasyre i olier og fedtstoffer og Rådets forordning (EF) nr. 320/2006 om en midlertidig ordning for omstrukturering af sukkerindustrien (COM(2015) 174 <i>final</i> — 2015/0090 (COD))	99
2015/C 383/15	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om en flerårig genopretningsplan for almindelig tun i det østlige Atlanterhav og Middelhavet og om ophævelse af forordning (EF) nr. 302/2009 (COM(2015) 180 <i>final</i> — 2015/0096 (COD)) . . .	100

I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

UDTALELSER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU'S 509. PLENARFORSAMLING DEN 1.-2. JULI 2015

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om kvinder og transport

(sonderende udtalelse på anmodning af Kommissionen)

(2015/C 383/01)

Ordfører: Madi SHARMA

Medordfører: Raymond HENCKS

Kommissionen besluttede den 8. marts 2015 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om

»Kvinder og transport«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet, der vedtog sin udtalelse den 16. juni 2015.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 509. plenarforsamling den 1.—2. juli 2015, mødet den 1. juli, følgende udtalelse med 119 stemmer for, 1 imod og 3 hverken for eller imod.

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Transportsektoren i alle dens dimensioner — luft-, sø-, vej-, jernbane-, indre vandveje, rumfart, logistik — er traditionelt set mandsdomineret, hvilket betyder, at:

- transportpolitik er indrettet til mænd: Den er udviklet af mænd og opbygget omkring deres livsstil
- de fleste ansatte i sektoren er mænd og beskæftigelsen er rettet mod mandlige arbejdstagere
- de værdier, der er forankret i industrien, viser ringe støtte til kvinder i sektoren, og de tager ikke højde for kønsspecifikke spørgsmål
- ligestillingsaspektet findes ikke i EU's transportpolitik.

Et øjebliksbillede af den eksisterende statistik i sektoren, vedlagt i form af bilag 1, påviser forskelsbehandlingen i sektoren. Mange af de beskrevne hindringer forekommer også i andre sektorer, men transportsektoren er specielt dårlig til at håndtere disse spørgsmål.

1.2. Denne sonderende udtalelse, som er udarbejdet på anmodning af EU-kommissæren for transport, fokuserer således på mulighederne for, at transportsektoren i højere grad kan inddrage kvinder og skabe mere økonomisk, social og bæredygtig vækst. Denne rapport behandler ikke kvinder som brugere af transport, men EØSU mener, at man også kunne udarbejde en sonderende udtalelse om det emne. Til trods for mangler kan situationen ændre sig ved gennemførelse af kønsneutrale politikker for at støtte konkurrenceevne, innovation, vækst og beskæftigelse i forbindelse med EU 2020. Den nye investeringsplan for Europa, der fremmer vækst og beskæftigelse, skal gennemsyres af ligestilling mellem mænd og kvinder ved at fjerne eksisterende kønsbarrierer og udvikle en kultur af engagement og inddragelse, da både mænd og kvinder er lige aktive i alle aspekter af transport. Ligestillingsspørgsmålet må anerkendes i større grad for at blive en fremtrædende del af transportpolitikken.

1.3. Vores vigtigste anbefalinger er at:

- indsamle data og udarbejde nøgleindikatorer for at identificere og nedbryde hindringer
- sikre, at kvinder er synlige og aktive i politikudformningen og beslutningsprocessen samt i planlægningen
- arbejde aktivt for at inddrage både mænd og kvinder for at skabe et bedre arbejdsmiljø, herunder lige løn for lige arbejde på alle områder i sektoren
- tage skridt til at få kvinder i beskæftigelse ved at forbedre arbejdets kvalitet
- bedre inddragelse af universiteter samt faglig vejledning for at slå et slag for sektorens bredde, blandt andet teknologi, FoU og ingeniørvidenskab
- arbejde aktivt for at fremme kvinders rolle i erhvervslivet
- styrke kvinders position og opmuntre sektoren til at blive mere inkluderende.

2. Overblik

2.1. Inddragelse af kønsaspektet i transportsektoren er komplekst og behandles ikke i dybden i dette dokument. Interessen for transport vækkes gennem uddannelse, familie, erfaring, nødvendighed eller behov for innovation. Beskæftigelse i sektoren er et resultat af karrieremuligheder, der tilbydes gennem uddannelsesinstitutioner, kvalifikationer, færdigheder eller netværk. Hvorvidt man forbliver i sektoren afhænger af udviklingen af de menneskelige ressourcer, uddannelse, opkvalificering og diversificering, arbejdsvilkår, løn, arbejdstid og balancen mellem arbejde og privatliv.

2.2. For kvinder omfatter dette spørgsmål sikkerhed, kønsbaseret vold og sexchikaner fra de øvrige arbejdstagere eller brugere. Desuden kan kvinder opleve en afbrydelse af deres karriere på grund af barsel og pasningsordninger. Hvis man skal kunne komme tilbage i sektoren, forudsætter det fleksible arbejdsordninger, omskoling og foranstaltninger til at undgå tab af anciennitet/status.

2.3. Når arbejdsvilkårene er gode, oplever både mænd og kvinder i sektoren ikke desto mindre meningsfuldhed, trivsel på arbejdspladsen, høje standarder for uddannelse og kompetenceudvikling samt muligheder for fremme og deltagelse i beslutningsprocessen. For virksomhedsejere giver dette mulighed for innovation, vækst og jobskabelse.

2.4. Ved analyse af tendenser i beskæftigelsen bør der skelnes mellem mobilt og ikke-mobilt personale inden for transport. Kvindelige arbejdstagere i transportsektoren finder det vanskeligt at arbejde langt fra hjemmet, og derfor dominerer mænd i de mobile job inden for alle transportfag på nær luftfart. Lønningerne er højere i de traditionelt mobile fag, hvilket fastholder lønkløften mellem kønnene og gør det vanskeligere at gøre op med den.

2.5. Den økonomiske krises følger har også påvirket de kvindelige arbejdstagere. Tendenserne før krisen viste, at industrien åbnede op for kvinder, og der blev gjort en dobbelt indsats for aktivt at ansætte og forfremme kvinder inden for transport. En stor del af denne udvikling fandt på det tidspunkt sted i landbaserede servicefag, og der blev investeret i teknologier, som ikke længere krævede fysisk styrke til manuelt arbejde. Krisen lagde imidlertid en dæmper på disse tendenser, da omkostningsnedsættelser ligeledes påvirkede de nødvendige foranstaltninger til at ledsage ligestillings-tiltagene på arbejdspladsen.

3. Politiske målsætninger for en bedre balance mellem kønnene

3.1. EØSU glæder sig over, at det er en kvindelig kommissær, nemlig Violetta Bulc, der har fået transport som sin portefølje. Alt for ofte er kønsfordelingen i beslutningsorganer præget af tænkning i »kasser« i stedet for at tage hensyn til kompetence. For at EU's transportsektor skal kunne fortsætte sin stærke, bæredygtige vækst, må man sikre, at såvel **politikudformning som beslutningstagning præges af kønsneutralitet**. Kvinder skal inddrages på lige fod i begge; ikke gennem positiv særbehandling men på baggrund af kompetencer og gennemsigthed ved udnævnelser.

3.2. Øget deltagelse af kvinder på ledelsesniveau, herunder også som menige bestyrelsesmedlemmer, har vist sig at give virksomhederne fordele på bundlinjen ⁽¹⁾. Kvinders deltagelse i beslutningsprocessen vil hjælpe virksomheder, institutioner og sammenslutninger til at innovere og vil føre til nye ideer og ny viden om markedet. **En jævn kønsfordeling i arbejdsstyrken** fremmer samarbejde, forståelse og tolerance og har vist sig at fremme konkurrenceevne, produktivitet og virksomhedernes sociale ansvar, og sikrer, at begge køn bliver på arbejdspladsen.

3.3. EØSU vil således anbefale en enkel og ubureaukratisk procedure med **regelmæssig revision og indrapportering af fremskridt fra aktører på transportområdet** (beslutningstagere, virksomheder, fagforeninger, transportsammenslutninger, interessenter) om ligestilling. Dette bør omfatte uddannelse af brugerne for at overvinde stereotyper og fordomme. Kvinder og mænd bør have samme muligheder for at øve indflydelse på udformning, udvikling og forvaltning af transportsystemet, hvor disse værdier skal vægtes ens. Kommissionen kunne tage dette i betragtning både i deres egne politiske dialog og som et **krav for TEN-T projektf finansiering og FoU finansiering**.

4. Indsamling af data og indikatorer

4.1. Europa-Kommissionen og medlemsstaterne bør blive bedre til at støtte industrien gennem **dataindsamling og statistiske analyser, der tager hensyn til kønsaspektet og er kønsopdelte** og dermed fremhæver nøgleområder for investering eller støtte.

4.2. Følgende indikatorer bør overvejes:

- vejledning og rådgivning fra sekundær og videregående uddannelse
- kvalifikationer og uddannelse — lige fra sekundærtrinnet til videregående uddannelse
- aflønning
- karrieremuligheder og barrierer
- balance mellem arbejds- og privatliv
- sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen
- arbejdskultur, herunder en opdeling efter kønsroller
- kvinders deltagelse i politikudformning og beslutningstagning, også på bestyrelsesniveau

⁽¹⁾ EUT C 133 af 9.5.2013, s. 68.

— tildeling af ressourcer til kvindelige iværksættere.

4.3. Dataanalyse kan anvendes med henblik på at undersøge den beskæftigelsesmæssige cyklus, hvor der er hindringer for kvinders adgang til og udvikling i sektoren. Derefter kan der oprettes **sektorspecifikke værktøjer** for at afhjælpe de svagheder, som gør, at kvinder diskrimineres.

4.4. Kommissionen bør desuden overveje at analysere følgende:

- Tildeling og fordeling og af offentlige midler, herunder EU's projektf finansiering, da manglende ligestilling i beslutningsprocesserne påvirker anvendelsen af de offentlige budgetter og offentlige infrastrukturer. Dette bør føre til indførelsen af **kønsbudgettering i den europæiske transportpolitik**
- Fordelingen af makroøkonomiske foranstaltninger for at afhjælpe manglende ligestilling i udviklingen af politikker på områder som skatter, vejafgifter, luftfart, offentlige tjenesteydelser, liberalisering og forbrugerrettigheder. Dette skulle garantere **ligestillingsaspektet** i offentlige tjenester og i liberaliserings-/privatiseringspolitikker inden for sektoren
- Indsamling af data, der fungerer som et evidensbaseret grundlag for fremtidens europæiske transportpolitik og dens processer. Et eksempel er ligestillingsrevisionen af Storbritanniens offentlige transport, som undersøger transportfirmaernes integration af ligestillingsaspektet.

5. Beskæftigelse: kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet

5.1. Europa har i de seneste årtier oplevet en stigning i kvindernes deltagelse på arbejdsmarkedet inden for alle sektorer. Væksten fortsætter, men transportsektoren forholder sig fortsat fjendtligt over for kvindelige arbejdstagere. Til trods for en række initiativer under Den Europæiske Socialfond og EQUAL-programmet, forbliver transportsektoren en isoleret branche, hvor det hovedsageligt er mænd, der arbejder som chauffører/piloter, teknikere eller i erhverv, der kræver fysisk arbejde og en tung arbejdsbyrde, mens kvinder i overvejende grad arbejder inden for servicefag og administration.

5.2. Omstruktureringer inden for transportsektoren har generelt set ramt de i overvejende grad mandsdominerede transportfag: jernbane, havne og indre vandveje, mens flere kvinder arbejder med den servicevirksomhed, der opstår i de voksende leverandørkæder, logistikvirksomheder osv. Indførelsen af ny teknologi gør det i dag muligt for kvinder på lige fod med mænd at kunne påtage sig job i de sektorer, der tidligere var præget af hårdt fysisk arbejde. Men balancen mellem arbejdsliv og privatliv er stadig et problem, der fortsat hæmmer kvinders beskæftigelse i de mobile fag.

5.3. Den almindelige opfattelse, at visse job, arbejdspladser, arbejdstidsordninger udelukkende er egnet til mænd er udbredt. Dette har betydelige konsekvenser for rekruttering og fastholdelse af den kvindelige arbejdskraft i erhverv, hvor kvinder er underrepræsenterede.

5.4. Med hensyn til lige løn, opretholder kønsopdelingen på transportområdet den kønsbestemte lønkløft. Mænd arbejder først og fremmest i tekniske job, som betragtes som mere kvalificerede, mens kvinder dominerer inden for administration og kundeservice. Mænd arbejder flere timer og arbejder oftere i fuldtidsjobs i transport, mens kvinder har tendens til at vælge mere fleksible arbejdsordninger, der har begrænsede muligheder. I transportsektoren er karrieremulighederne bedre for mænd end for kvinder. Adgang til mandsdominerede job er stadig et problem, på trods af at både mænd og kvinder får lige adgang til erhvervsuddannelse. Dette fører til situationer, hvor kvinder er uddannet inden for de tekniske fag, men ikke kan finde et job, der svarer til deres kvalifikationsniveau. Alt dette bidrager til at lønkløften bliver større mellem kvinder og mænd inden for transport.

5.5. En ligestillingsbevidst tilgang til sundhed og sikkerhed inden for transport indeholder en række udfordringer, da de fleste job med en synlig risiko for arbejdsulykker og erhvervssygdomme er mandsdominerede. Det mindsker risikoen for en kønsdifferentieret tilgang inden for sundheds- og sikkerhedspolitikker/tiltag. Forskellige erhverv, opgaver, arbejdsvilkår eller arbejdstid medfører forskellig eksponering for farer.

5.6. Transportsektoren i EU har en høj forekomst af alle former for vold, hvor mange typer hændelser ikke anmeldes. Vold fra tredjepart er lige så problematisk i transport, da der overvejende er kvinder i de transporterhverv, der indebærer direkte kontakt med kunden og derfor har tendens til at være mere udsatte for aggressiv adfærd og angreb fra kunder. Personale, der arbejder i receptionen eller ved informations- eller salgsskranker, bliver konfronteret med den stigende grad af offentlig frustration på grund af trafikpropper, forsinkelser eller manglende oplysninger under forsinkelser. I denne forbindelse bør der gøres mere for at tilskynde transportvirksomhederne til at vedtage **politikker om nultolerance over for vold på arbejdspladsen**.

5.7. EØSU foreslår, at revisionen af hvidbogen fra 2011 »En køreplan for et fælles europæisk transportområde« omfatter et nyt initiativ — der tilføjes til listen i bilag I — til fordel for ligestilling mellem kønnene i transporterhvervene, dvs. **foranstaltninger for at tiltrække kvinder til beskæftigelse** inden for transportsektoren med foranstaltninger til forbedring af arbejdspladsernes kvalitet inden for alle transportformer, arbejdsvilkår, **uddannelse og livslang læring (LLL)**, **sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen og i driften samt gode karrieremuligheder**, som alt sammen bidrager til en bedre balance mellem arbejdsliv og privatliv. Kvinder kunne integreres bedre i transportsektoren gennem positive særforanstaltninger, der som et minimum kræver nye sanitære faciliteter, omklædnings- og opholdsrum og en mere rimelig vurdering af fortløbende arbejdstid, samt stress, gentagne bevægelser og træthed inden for hver transportform.

5.8. En række europæiske sektorspecifikke initiativer fra arbejdsmarkedets parter om at gøre transportbranchen til en bedre arbejdsplads for kvinder, er et tegn på industriens bevidsthed om de potentielle hindringer, som skal takles. En studie, som er foretaget af arbejdsmarkedets parter CER og ETF om bedre repræsentation og integration af kvinder i jernbanesektorens erhverv kontrolleres i øjeblikket af de to organisationer i fællesskab. UITP og ETF har valgt samme tilgang for den offentlige transport i byerne. ETF og ECSA udviklede i 2014 inden for søtransport en omfattende uddannelsesværktøjskasse, indeholdende retningslinjer, en video og en håndbog, der sigter mod at bekæmpe chikane om bord på et fartøj. Når det gælder arbejdspladser i havne og havneanlæg, blev ETF, ESPO, FEPORT og IDC for nylig enige om nogle fælles henstillinger med 14 handlingspunkter, der tager sigte på at fremme og bevare kvinderne i beskæftigelse i havnene.

5.9. Mange organisationer, herunder ILO og arbejdsmarkedets parter, har allerede skabt de retningslinjer, uddannelsespakker, værktøjer og etiske kodekser, der kan anvendes eller styrkes for at øge kvinders deltagelse i sektoren. Kommissionen kan indføre en stærk ligestillingsdimension i søjlerne i et observatorium for **sociale anliggender, beskæftigelse og uddannelse inden for transport**, som anbefalet i EØSU's udtalelse fra 2011 om »Konsekvenserne af EU's politik på transportarbejdernes beskæftigelsesmuligheder, uddannelsesbehov og arbejdsvilkår«.

6. Kvindelige iværksættere

6.1. Iværksættere er blevet endnu vigtigere nøgleaktører, der skaber jobmuligheder, også i transportsektoren⁽²⁾. I dag omfatter dette engagement i den grønne økonomi, intelligente transportsystemer, ITS, overvågningsskærmene, realtidsplanlægning og sikkerhed.

6.2. Enkle, specifikke politikker for virksomheder, der er ejet af kvinder, kan føre til investeringsafkast, der øger væksten og beskæftigelsesmulighederne i EU. Kommissionen bør overveje at oprette et kontor for **virksomheder, der ledes af kvinder** i Kommissionen og medlemsstaternes relevante ministerier. Det bør helst lægges under ministerierne for økonomisk udvikling for at sikre en klar sondring mellem økonomiske aktiviteter og ansvaret for ligestilling mellem mænd og kvinder.

⁽²⁾ EUT C 299 af 4.10.2012, s. 24.

6.3. Det bør overvejes at udpege en **direktør** eller højtstående repræsentant **for kvindelige virksomhedsejere** i Kommissionen og medlemsstaterne, der skal have til opgave på tværs af ministerierne at skabe opmærksomhed om de økonomiske gevinster ved at tilskynde flere kvinder til at opstarte og udvikle virksomheder. Denne »direktør for iværksættere« kunne også få til opgave at skabe interesse for erhverv og studieretninger, som vil få flere kvinder til at blive iværksættere, bl.a. forskning, videnskab, højteknologi, transportteknik og IT-udvikling.

7. Kvinder og transport; få gang i hjulene

7.1. For at afhjælpe underrepræsentationen af kvinder og for en mere effektiv og grundig anvendelse af talentmassen blandt kvinderne på arbejdsmarkedet i transportsektoren, anbefaler EØSU følgende værktøjer til at **opbygge kapaciteten blandt kvinder** på alle niveauer. Dette kan ske gennem udvikling af EU's projekter inden for GD Transport eller i samarbejde med andre etablerede EU-projekter: partnerskaber:

- udvikle en koordineret tilgang mellem institutioner, industrisammenslutninger, fagforeninger, interessenter, der arbejder i sektoren for at iværksætte en kampagne, der byder kvinder velkommen i transportbranchen og fremhæver merværdien for EU's økonomi og sociale sammenhængskraft, hvis **kvinder i højere grad indlemmes** i sektoren. *Dette blev for nylig opnået af UK Transport for London, hvor 100 kvinder i transportsektoren deltog i en kampagne. Fejringen af deres succes har vist den vigtige rolle, som kvinder spiller i transport og motiverede, engagerede, inspirerede nuværende og fremtidige generationer af kvindelige arbejdstagere i transportsektoren*
- **lighed i transportbranchen:** Dette er ikke specifikt for sektoren, men undersøgelser viser, at uligheden i transportsektoren er en af de væsentligste årsager til, at kvinder ikke i højere grad overvejer at arbejde der. Følgende emner bør have førstehedsrangorden:
 - lige løn for lige arbejde
 - gennemsigtige ansættelsesprocedurer
 - fleksible arbejdsvilkår — herunder jobdeling og muligheder for deltidsarbejde
 - tiltrække talent — overveje såvel modne som unge kvindelige arbejdstagere både med og uden højere uddannelser
 - beslutningstagning — øge antallet af kvinder i virksomhedsbestyrelser, inden for forvaltningsstrukturer, i fagforeninger ud over medlemskabsniveau og på det politiske område.

7.2. Mentorordning: øge støttemekanismer, som giver viden og erfaring, skaber netværk og vejlede. Dette kan ske internt i virksomhederne og mellem medarbejdere, eksternt mellem virksomheder og lignende transportsektorer, og gennem etablerede mentorprogrammer som ikke fokuserer udelukkende på transport. Mentornetværk bør omfatte både mandlige og kvindelige deltagere. Disse netværk kan udvikles i klynger og gennemføres på tværs af sektorerne for at muliggøre overførsel af viden, bedste praksis, færdigheder og muligheder i hele transportsektoren.

7.3. Udviklingsprogrammer: etablere uddannelser, som giver mulighed for **udvikling af færdigheder og faglige kvalifikationer**, der øger kompetencer hos både mænd og kvinder og dermed sikrer samme kompetenceniveauer i forbindelse med ansættelse eller forfremmelse.

7.4. **Uddannelse:** gennemgang af uddannelsessystemet og fremme af rollerne i transportsektoren for at imødegå påstanden om, at sektoren kun passer til mænd. Finde kvindelige rollemodeller til at reklamere for mulighederne.

7.5. Fremme **innovation og mindre virksomheder i transportbranchen**: finde frem til kvinder, der arbejder i små og mellemstore virksomheder for at kortlægge nye tendenser, innovation samt muligheder for FoU. **Fremvise succeshistorierne**. Bedste praksis: *Women 1st top 100 Club* er et netværk bestående af de mest indflydelsesrige kvinder inden for hotelbranchen, passagertransport, rejser og turisme, der fungerer som ambassadører og rollemodeller for morgendagens kvindelige ledere (<http://women1st.co.uk/top-100>).

7.6. **Involvere forsyningskæden**: opfordre leverandører til at opgive data om køn i deres forsyningskæde. Kortlægge muligheder for, at indkøbskontrakter går til virksomheder, der ejes af kvinder. (Bedste praksis: *Det amerikanske initiativ WEconnect* tilbyder udbud og kontrakter om offentlige indkøb navnlig til kvinder i alle sektorer. Det er nu aktivt i Europa (<http://weconnectinternational.org>)).

7.7. **Virksomhedernes sociale ansvar**: opmuntre virksomheder til at fremlægge kønsbaseret statistik som del af deres sociale ansvar samt arbejde for fremme af kvinder i transportsektoren. Bidrage til at opbygge en industriens varemærke som en »**industri, alle ville vælge**«.

7.8. **Globalisering**: Europa værdsættes for sin **vidensformidling og udvikling af partnerskaber**. Transport er en global sektor med mange udfordringer, hvor EU kan bidrage med sine erfaringer og innovationskapacitet samt åbne op for nye markeder. En central rolle for kvinder i sektoren vil være at fremme den europæiske industri og ekspertise i udlandet.

Bruxelles, den 1. juli 2015.

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om miljø-, social- og sundhedsanprisninger på det indre marked

(initiativudtalelse)

(2015/C 383/02)

Ordfører: Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 22. januar 2015 i henhold til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

»Miljø-, social- og sundhedsanprisninger på det indre marked«

(Initiativudtalelse).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 9. juni 2015.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 509. plenarforsamling den 1.—2. juli 2015, mødet den 2. juli, følgende udtalelse med 135 stemmer for, 17 imod og 14 hverken for eller imod.

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Kommerciel kommunikation er et vigtigt redskab for virksomhederne til at udbrede deres produkter og tjenesteydelser på en gennemsigtig måde, hvorved der sikres et velfungerende indre marked med en høj grad af forbrugerbeskyttelse. Der er dog visse budskaber, som er usandfærdige eller unøjagtige i deres brug af miljømæssige, sociale, etiske og sundhedsmæssige anprisninger, hvilket går ud over de virksomheder, der overholder reglerne, og forbrugerne.

1.2. Produkters og tjenesteydelsers effektivitet i miljø- og samfundsmæssig henseende måles og videreformidles i dag gennem en række forskellige kanaler og fora inden for rammerne af de forskellige initiativer, med anvendelse af forskellige formater og evalueringsmetoder. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) mener, at Kommissionen bør foreslå fælles metoder til måling og formidling af den samlede miljøpåvirkning fra produkter og tjenesteydelser. Desuden bør der udarbejdes en liste over officielle mærkninger med angivelse af deres betydning og de bemyndigede organer, som har ansvar for tildeling, gyldighed og kontrol. Under alle omstændigheder har forbrugerne ret til klar og præcis information om produkternes oprindelse.

1.3. EØSU håber, at Kommissionen i forlængelse af direktiv 2005/29/EF vil revidere retningslinjerne for at lette forbrugernes og virksomhedernes adgang til pålidelig og gennemsigtig information, så anvendelsen af miljømæssige, etiske og sundhedsmæssige anprisninger i kommerciel kommunikation kan blive lagt i fastere rammer.

1.4. I forbindelse med det administrative samarbejde bør forbrugermyndighederne gå de miljømæssige, sociale, etiske og sundhedsmæssige anprisninger i hver enkelt medlemsstat efter i sømmene for at kunne evaluere den nuværende situation ved hjælp af konkrete data.

1.5. Til regulering af online kommerciel kommunikation bør der fastlægges en sammenhængende, fuldstændig og entydig retlig ramme på EU-plan, som respekterer retten til privatlivets fred og håndhæver andre almindelige retsprincipper.

1.6. Kommissionen og medlemsstaterne bør på deres respektive kompetenceområder støtte tiltag med henblik på tilsyn, kontrol og sanktioner inden for de selv- og samreguleringsordninger, der findes på dette område, hvortil hører miljø-, social og sundhedsanprisninger. Navnlig må det sikres, at de nationale og europæiske selvregulerende organer i reklamebranchen opfylder de normer, der er fastlagt i EU's bestemmelser og anbefalinger, især med det formål at opnå et højt forbrugerbeskyttelsesniveau. Forbrugerorganisationerne bør også informeres om udarbejdelsen af adfærdskodekser, så de får mulighed for at deltage i deres udformning.

2. Indledning

2.1. I EU er der et stort antal virksomheder, som giver forbrugerne gennemsigtige, korrekte og fuldstændige oplysninger om de væsentligste egenskaber ved de varer og tjenesteydelser, der findes på markedet. Ikke desto mindre er uretmæssig anvendelse af miljø-, social- og sundhedsanprisninger til skade for de virksomheder, der overholder reglerne, og forbrugerne, der køber varerne og tjenesteydelserne.

2.2. Retten til information muliggør et mere gennemsigtigt indre marked og modvirker de åbenlyse skævheder i forholdet mellem leverandører og forbrugere.

2.3. Forbrugerne har ret til gennemsigtige, korrekte og fuldstændige oplysninger om de væsentligste egenskaber ved de varer og tjenesteydelser, der findes på markedet.

2.4. Information er dermed en afgørende faktor ved forbrugernes og brugernes indkøbsbeslutninger, både når de udvælger og køber et produkt, og når de fravælger andre, som ikke i samme grad opfylder deres behov og ønsker. På den anden side giver den teknologiske udvikling i stigende grad virksomhederne mulighed for at tage specifikt hensyn til de forskellige forbrugersegmenter for at opnå kundeloyalitet ved hjælp af personaliserede produkter, hvilket er formålet med *One-to-One-Marketing*.

2.5. Det skal bemærkes, at Unionen — i en social markedsøkonomi som den, der er fastlagt i traktaten — ikke råder over en komplet retlig ramme for kommerciel kommunikation. Den eksisterende ramme er ufuldstændig, unødigt kompleks, usammenhængende og undertiden inkonsekvent, idet den hovedsageligt udgøres af:

- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF⁽¹⁾ om urimelig handelspraksis, der udelukkende omhandler forholdet mellem forbrugere og virksomheder. Dette direktiv berører ikke de gældende bestemmelser om sundhed i EU og medlemsstaterne, og hvad angår finansielle tjenesteydelser, kan medlemsstaterne fastlægge skrapere eller mere restriktive krav end dem, direktivet foreskriver
- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/114/EF⁽²⁾ om vildledende og sammenlignende reklame, som finder anvendelse på forholdet mellem virksomheder
- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/13/EU⁽³⁾ om samordning af visse love og administrative bestemmelser i medlemsstaterne om udbud af audiovisuelle medietjenester (direktiv om audiovisuelle medietjenester), der ændrede direktivet om »fjernsyn uden grænser«.
- På levnedsmiddelområdet findes Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1924/2006⁽⁴⁾ om ernærings- og sundhedsanprisninger af fødevarer. Ligeledes arbejder Kommissionen nu med tiltag inden for andre sektorer på sundhedsområdet, såsom kosmetik og kropsplejemidler
- meddelelsen om virksomhedernes sociale ansvar⁽⁵⁾ og den seneste meddelelse om en strategi for et digitalt indre marked i EU⁽⁶⁾.

2.6. Kommissionen har offentliggjort en række meddelelser og indledt en offentlig debat, og nu arbejder den blandt andet med produkters såkaldte »økologiske fodaftryk« med det mål at sikre velfunderet og nøjagtig information om produkternes miljøpåvirkning gennem hele deres livscyklus.

2.7. Selv om forbrugerne takket være de teknologiske fremskridt har bedre adgang til information, er reguleringen af kommerciel online-kommunikation på EU-plan i dag spredt over forskellige tekster (direktiver om elektronisk handel, forbrugerbeskyttelse, beskyttelse af privatlivets fred i kommerciel kommunikation, urimelig handelspraksis osv.). EØSU mener, at der en gang bør fremlægges et forslag til videreførelse af den vedtagne strategi. Under alle omstændigheder bør der for indværende tages fat på en konsolidering, som samler de gældende bestemmelser i én omarbejdet lovtekst og forhindrer uoverensstemmelser i de budskaber, som formidles ad denne kanal.

⁽¹⁾ EUT L 149 af 11.6.2005, s. 22.

⁽²⁾ EUT L 376 af 27.12.2006, s. 21.

⁽³⁾ EUT L 95 af 15.4.2010, s. 1.

⁽⁴⁾ EUT L 404 af 30.12.2006, s. 9.

⁽⁵⁾ COM(2002) 347 final.

⁽⁶⁾ COM(2015) 192 final.

2.8. Endvidere er der etableret en ramme for samarbejde mellem Kommissionen og medlemsstaterne i forordning (EF) nr. 2006/2004 om forbrugerbeskyttelsessamarbejde, som burde udbygges på disse områder for at evaluere eventuelle overtrædelser.

2.9. Hvad angår de eksisterende klagemuligheder, er de meget forskellige afhængigt af medlemsstaterne. I nogle medlemsstater indgives klager direkte til domstolene, som håndhæver reglerne, mens der i andre medlemsstater er udviklet forskellige initiativer til selv- og samregulering i reklamebranchen ved hjælp af adfærdscodekser og etablering af udenretslige instanser til bilæggelse af tvister på dette område som et supplement til lovgivningen og de eksisterende administrative og retslige kontrolmekanismer.

2.10. Der er også andre forhold, der gør problemet mere komplekst, såsom:

- muligheden for frivillig mærkning
- konsekvenserne af politikkerne for virksomhedernes sociale ansvar
- en mere selektiv efterspørgsel efter produkter med visse specifikke karakteristika, som udtryk for forbrugernes engagement på et bestemt område
- en udbredt mangel på effektive kontrolmekanismer
- forbrugernes vanskeligheder ved at sortere og efterprøve oplysningerne.

2.11. Endelig findes der reklameteknikker, såsom *branded content*, følelsesbetonet marketing og *storytelling*, produktplacering (»product placement«) eller de forskellige anvendelser af såkaldt neuromarketing, som gør det nemmere for udbydere at nå deres kommercielle mål mere effektivt, men samtidig vanskeligere for borgerne at træffe rationelle beslutninger om køb, anvendelser og forbrug ud fra en reel vurdering af fordelene ved de pågældende varer og tjenesteydelser og prisens rimelighed set i forhold hertil. Dette skyldes blandt andet, at disse teknikker ofte udviser det traditionelle skel mellem reklameindhold og andet indhold, hvilket tilsidesætter modtagernes ret til at være bekendt med den kommercielle karakter af og hensigt med et tilsyneladende informativt budskab. På denne måde kan især de mest sårbare forbrugere, såsom unge, ældre og handicappede blive vildledt.

2.12. Kort sagt er EØSU tilhænger af eksistensen af produkter eller tjenesteydelser af højere kvalitet, som er fremstillet på etisk forsvarlig vis, eller som er kendetegnet ved en bedre miljøeffekt og samfundsnytte, og af eksistensen af miljø-, social- og sundhedsanprisninger. Denne udtalelse drejer sig om de anprisninger og reklamebudskaber, som er usandfærdige, unøjagtige eller vildledende.

3. Generelle bemærkninger

3.1. Kommerciel kommunikation baseret på anprisninger, som er vage, unøjagtige eller vanskelige at efterprøve, og som vildleder og skaber forvirring, har mange forskellige og mere eller mindre alvorlige konsekvenser. De er dog alle til stor skade for forbrugerne og de virksomheder, der overholder reglerne, og dermed til hinder for, at vare- og tjenesteydelsesmarkedet kan fungere på en etisk og gennemsigtig måde.

3.2. Der kan bl.a. nævnes følgende konsekvenser:

- fordrejning af udbuddet med hensyn til de nævnte anprisningers indvirkning på priserne
- uigennemsigtige markeder med stærk asymmetri mellem udbud og efterspørgsel
- begrænsning af forbrugernes købekraft, fordi deres evne til at træffe informerede beslutninger svækkes af, at de ikke råder over sandfærdige oplysninger, som sætter dem i stand til at sammenholde deres behov og ønsker med tilbuddets karakteristika
- fare for, at forbrugere, som ønsker at træffe ansvarlige beslutninger (miljømæssigt, socialt og sundhedsmæssigt), afskrækkes herfra og skuffes, når vareinformationen viser sig at være vildledende, fejlagtig eller ikke verificerbar

- tendens til *free riding*, som vanskeliggør konsolidering og fremme af et ansvarligt forbrug. Dette problem skyldes, at nogle udbydere udnytter forbrugernes stigende interesse for disse emner, men ikke er villige til at afsætte de nødvendige midler, hvilket desuden går ud over de virksomheder, som optræder korrekt
- svækkelse af forbrugernes tillid til markedet og til den kontrol, der udøves af de offentlige myndigheder på området.

3.3. Informationen skal svare til forbrugernes reelle behov og forventninger. Derfor bør informationens værdi vurderes ud fra reklamebudskabets formål, indhold, præsentation, kontekst og genkendelighed. De grundlæggende kriterier herfor er følgende: pålidelighed, aktualitet, uvildighed, nøjagtighed, relevans, kortfattetthed, forståelighed, klarhed, læsbarhed og nem adgang. EØSU går ind for, at produkternes oprindelse anføres på deres mærkning, fordi denne oplysning øger beskyttelsesniveauet og forhindrer, at forbrugerne vildledes eller forvirres, og dermed letter deres valg af produkt.

4. Anprisninger med miljømæssigt indhold

4.1. Miljøanprisninger drejer sig grundlæggende om, hvilken indvirkning produkternes sammensætning eller deres anvendelse har på miljøet, ofte set i sammenhæng med klimaændringerne og forurenende emissioner. Men de kan også dreje sig om andre emner såsom rationel anvendelse af naturressourcer, skovrydning, artsdiversitet eller energieffektivitet. Kort sagt drejer disse anprisninger sig om det økologiske fodaftryk, som virksomheders aktiviteter og forbruget af produkter sætter på vort miljø.

4.2. Når disse anprisninger bruges rent formelt og letkøbt uden sammenhæng med de virkelige karakteristika ved produktet og dets fremstilling, sker der en *greenwashing* (grønvaskning) af produktet, der kan defineres som »selektiv vægtning af positiv miljøinformation gennem reklame, som skaber et fordrejet billede af virkeligheden i forbrugernes bevidsthed, idet de »økologiske« aspekter overdrives». Kommissionen definerer også dette fænomen i sin vejledning om gennemførelsen af direktiv 2005/29/EF⁽⁷⁾.

4.3. Ud fra et miljømæssigt synspunkt skaber information om et varemærkes (negative eller positive) indvirkning et billede af dette mærke i forbrugerens bevidsthed. Samtidig indvirker dette billede på forhold såsom beslutningen om at købe eller den politiske holdning. I og med at »dårlig« adfærd straffes og »god« adfærd præmieres i form af købsbeslutninger, befinder systemet sig i en vis dynamisk balance.

4.4. De mest anvendte teknikker til grønvaskning er følgende:

- fremstilling af en forurenende proces som grøn. Påstand om, at et produkt er »grønt« baseret på et begrænset antal karakteristika uden hensyntagen til andre vigtige miljøspørgsmål. Det færdige produkt kan være meget grønt, mens fremstillingsprocessen er stærkt forurenende. Her kan også medtages dårlig praksis i forsyningskæden gennem usunde arbejdsvilkår og med anvendelse af skadelige produkter
- mangel på dokumentation. En miljøanprisning, som ikke kan dokumenteres med lettilgængelige oplysninger eller pålidelig certificering af tredjepart
- uklarhed: en anprisning, der er så dårligt defineret, at dens reelle betydning er uklar, vil sandsynligvis blive misforstået af forbrugerne
- »falske« etiketter eller priser, som reelt ikke findes.

4.5. Der bør anvendes kriterier, som muliggør korrekt forbrugeroplysning, og misbrug af miljøargumentet i kommerciel kommunikation bør forbydes.

4.6. Indførelse af harmoniserede europæiske metoder, såsom det såkaldte »miljøaftryk« for at kunne tilvejebringe miljømæssig sporbarhed af produkter og organisationer, kan være et middel til at gøre markedets funktion mere gennemsigtig. Disse metoder bør bygge på de vidt udbredte internationale standarder, herunder den internationale standard ISO 14201 om egendeclaration af miljøpåstande eller Det Internationale Handelskammers kodeks.

⁽⁷⁾ SEC(2009) 1666 final. Se punkt 2.5.1.

5. Anprisninger med et etisk og socialt indhold

5.1. På samme måde som anprisninger kan få en miljødrejning, kan man tale om en slags *greenwashing* (»grønvaskning«) vedrørende virksomheders og produkters »etiske og sociale kvaliteter«. I dette tilfælde drejer det sig om at gøre købet af en vare til en velgørende eller solidarisk handling af social art, idet købet implicit gavner grupper, som har et særligt behov eller er særligt sårbare.

5.2. I dag kan man ofte se varemærker, der relateres til projekter med sociale formål ved hjælp af kampagner baseret på salgsfremstød. Der er tale om såkaldte *charity promotions* eller salgsfremstød knyttet til et socialt tiltag, som har vundet en vis udbredelse under den økonomiske krise. Sådanne tiltag er særligt skadelige, når de ledsages af usande argumenter alene som påskud for salg, idet de kan narre og vildlede forbrugerne.

5.3. Tiltagene rettes mod solidaritetskampagner, humanitær bistand, social støtte til bestemte befolkningsgrupper eller støtte til konjunkturelle nødsituationer eller strukturelle omstændigheder, der indebærer forskelsbehandling, segregation, ulighed osv.

5.4. Andre tilfælde af *social washing* (»social grønvaskning«) forekommer, når der præsenteres et socialt ansvarligt image af en virksomhed, som ikke er tilstrækkeligt velfunderet, eller når en social funktion i reklameøjemed pustes op til at være den pågældende virksomheds hovedaktivitet.

5.5. Anprisninger med etisk eller socialt indhold kombineres undertiden med andre af miljømæssig karakter, men de kan også udvides til andre emner, som er oppe i tiden, såsom beskæftigelse, fremme af det lokale, borgerinddragelse eller andet, som kan motivere forbrugerne til at købe produktet.

5.6. I denne forbindelse må man også være klar over, at der på markedet opererer selvbestaltede »konsulenter i etiske, sociale og miljømæssige spørgsmål«, der vildleder og forvirrer forbrugerne, fordi de agerer som økonomiske aktører eller formidlere. De udnytter forbrugernes godtroenhed ved at tjene på at markedsføre varer eller tjenesteydelser ved hjælp af falske argumenter.

5.7. Særligt skadelige for det indre markeds funktion er tiltag på det finansielle område, hvor finansielle produkter og instrumenter markedsføres under dække af etiske, sociale eller miljømæssige formål uden at opfylde de solvens- og tilsyns krav, som finansielle institutioner er underlagt. Den Europæiske Banktilsynsmyndighed har for nyligt vedtaget en udtalelse med forslag om en række foranstaltninger til begrænsning af risiciene, indførelse af krav om offentliggørelse og anbefalinger for at beskytte deltagerne mod potentielle interessekonflikter.

5.8. Man bør undgå *social washing*, dvs. anvendelse af usand information med det mål at foregive et socialt engagement.

6. Anprisninger af sundhedsmæssig og anden art

6.1. Den seneste tendens blandt forbrugerne til at interessere sig for en sund livsstil og den øgede anvendelse af teknologi i produktionen af fødevarer, kosmetik og andre sundhedsrelaterede produkter, har også ført til brug af sundhedsanprisninger relateret til ernæring, god indvirkning på kost og udseende eller endog forbedring af de kognitive og funktionelle evner.

6.2. Ligesom det har været tilfældet med miljøanprisninger, giver forbrugernes interesse for sund kost anledning til anprisninger relateret til økologisk eller biologisk landbrug. De kan også dreje sig om indhold eller ej af fødevarbestanddele såsom vitaminer, Omega-3-fedtsyrer, sukker, salt, alkohol eller transgene stoffer.

6.3. Befolkningsaldringen og den øgede forventede levetid giver også god næring til øget brug i fremtiden af ulovlige anprisninger.

6.4. Ligeledes forekommer der misbrug af påståede sundhedsmæssige fordele under dække af pseudovidenskabelige argumenter i forbindelse med den form for markedsføring, der slår på produkternes helsebringende virkninger. Det ses der eksempler på i sektoren for kosttilskud og helsekost, men også i udbuddet af masseprodukter.

7. Særlige bemærkninger

7.1. Man må holde sig for øje, at mulighederne for såvel frivillig mærkning som udformningen af logoer og piktogrammer skaber lidet præcise associationer i de kognitive og emotionelle processer, som bevæger forbrugerne til at træffe en beslutning om køb. Man bør ikke ved brug af budskaber og billeder gøre noget gældende klart og tydeligt, medmindre det kan dokumenteres. Der bør tages konkrete skridt til at føre kontrol med anprisninger.

7.2. Under alle omstændigheder bør kontrollen med brugen af anprisninger afpasses efter de anvendte formater, eftersom de hver især har specifikke træk. Der kan opstilles følgende skematiske oversigt over de anvendte formater:

- tekster
- budskaber og slogans
- logoer
- symboler og tegn
- piktogrammer
- billeder og fotos
- grafer og data
- farvenuanceringer
- ansigter og navne på kendte og velansete personer og institutioner.

7.3. Når der optræder udokumenterede påstande, som fremføres med et kommercielt formål, kan det kræves, at de enten fjernes eller korrigeres.

7.4. På baggrund af ovennævnte opfordrer EØSU Kommissionen og medlemsstaterne til inden for rammerne af forordning (EF) nr. 2006/2004 at vedtage passende foranstaltninger som led i det administrative samarbejde og navnlig fremme fælles aktiviteter for at sætte en stopper for den svigagtige anvendelse af etiske, miljømæssige eller sundhedsmæssige anprisninger, som ikke opfylder kravene. Dette bør ske i tæt samarbejde med De Europæiske Forbrugercentre, som spiller en central rolle i sådanne situationer.

Bruxelles den 2. juli 2015.

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

**Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om sport og europæiske værdier
(initiativudtalelse)**

(2015/C 383/03)

Ordfører: Bernardo HERNÁNDEZ BATALER

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 10. juli 2014 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

»Sport og europæiske værdier«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab, der vedtog sin udtalelse den 17. juni 2015.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 509. plenarforsamling den 1.—2. juli 2015, mødet den 2. juli, følgende udtalelse med 99 stemmer for, 59 imod og 32 hverken for eller imod:

1. Konklusion og henstillinger

1.1. Sport bidrager til opfyldelsen af EU's strategiske målsætninger, sætter fokus på de grundlæggende pædagogiske og kulturelle værdier og er med til at fremme integration, da sport henvender sig til alle borgere uafhængigt af køn, etnisk oprindelse, religion, alder, nationalitet, sociale vilkår og seksuel orientering. Sport kan udnyttes til at bekæmpe intolerance, fremmedhad og racisme.

1.2. Sport giver alle mulighed for at kanalisere deres håb på en konstruktiv måde, når de tilegner sig sportslige værdier såsom det at gøre en indsats, solidaritet og samhørighed. Samtidig giver idræt fysisk og mentalt velvære og er med til at afhjælpe sociale problemer ved at bidrage med positive værdier. I den forbindelse er det vigtigt, at debatten også kommer til at handle om fastsættelse af et sæt universelle minimumsstandarder til fremme af sportens integritet blandt børn og unge inden for alle idrætsgrene.

1.3. Frivilligt arbejde spiller en afgørende rolle i breddeidrættens udvikling og i klubberne, da det har en stor værdi set ud fra et samfundsmæssigt, økonomisk og demokratisk perspektiv. Derfor bør man fremme frivilligt arbejde og et aktivt medborgerskab gennem idræt. Det gælder også for vintersportsgrene.

1.4. Princippet om god forvaltningspraksis bør sikre, at alt går rigtigt til i forbindelse med idrætsturneringer. Det er en forudsætning, at idrætsorganisationerne er uafhængige, så de kan handle i overensstemmelse med principperne om gennemsigtighed, ansvarlighed og demokrati. På den baggrund bør alle berørte parter være ordentligt repræsenteret i beslutningsprocessen. Med henblik på at få lagt denne generelle forebyggende ramme fast er det afgørende at styrke tilliden mellem de nationale myndigheder og idrætsforeningerne for at fremme den nødvendige udveksling af oplysninger mellem de nationale retsmyndigheder og de internationale idrætsorganisationer. Det er også, hvad der fremgår af en udtømmende undersøgelse, der blev gennemført for nylig ⁽¹⁾.

1.5. Når det gælder innovation opfordrer EØSU Kommissionen og medlemsstaterne til at formidle oplysninger og udveksle positive erfaringer og bedste praksis i europæisk sammenhæng om, hvordan man kan skabe og støtte strategiske partnerskaber blandt nøgleaktører i forskellige sektorer med sigte på at styrke idrættens rolle som drivkraft for innovation og økonomisk vækst. I den forbindelse er det yderst vigtigt at udnytte de fordele, som afholdelsen af store idrætsarrangementer kan og bør give de regioner og byer, hvor de afholdes. Kommissionen bør være opmærksom på nye initiativer og metoder, der måtte opstå på globalt plan, og som har til formål at hjælpe regioner og byer med at iværksætte idrætsprojekter, som fremmer en bæredygtig økonomisk og social udvikling.

⁽¹⁾ »Protecting the Integrity of Sport Competition The Last Bet for Modern Sport«, s. 120-124, Université de Paris I Panthéon-Sorbonne og International Centre for Sport Security (ICSS), maj 2014.

1.6. Man bør fremme anvendelsen af EU's finansielle instrumenter på forskellige niveauer til udvikling af idrætsområdet.

1.7. Endvidere bør man på EU-plan fremme social samhørighed, aktiviteter til inklusion af dårligt stillede grupper i idrætsaktiviteter og social integration af personer, også dem der er frihedsberøvede, så de i idrætten kan finde et redskab til reintegration i samfundet, der giver følelsesmæssigt velbefindende og bibringer stabilitet takket være værdier som det at gøre en indsats, solidaritet og i sidste ende fairplay, som kan være med til at udrydde social udstødelse og forskelsbehandling.

1.8. EU spiller en vigtig rolle i bekæmpelsen af ulighed ved at fjerne de barrierer, som forhindrer handicappede i at få adgang til idrætten, fremme deres deltagelse i konkurrencer og udrydde enhver social fordom i den henseende. Det ville derfor være et skridt i den rigtige retning, hvis Kommissionen foreslog ministerrådet at udarbejde en »europæisk kodeks for god praksis vedrørende idræt og social inklusion« for at fremme og sætte yderligere skub i handicappedes udøvelse af sport.

1.9. EU og medlemsstaterne bør knytte særlig opmærksomhed til promoveringen af sport og fysisk udfoldelse blandt ældre. I et stadigt mere aldrende Europa er det af afgørende betydning, at der tilvejebringes målrettede initiativer og finansiering til dette formål.

2. Indledning

2.1. For så vidt angår den europæiske integrationsproces indeholder Lissabontraktaten en række værdier, der er fælles for Unionen og dens medlemsstater. Disse højere værdier omfatter menneskelig værdighed, frihed, demokrati, lighed, retsstatsprincippet og respekten for menneskerettighederne, herunder for personer, der tilhører mindretal.

Lissabontraktaten giver EU beføjelse til at fremme de europæiske aspekter af sport (artikel 165 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde). Det er nødvendigt at behandle de forskellige dimensioner af idrætten (sociale, økonomiske og kulturelle) ud fra, hvordan de integreres med de værdier, der er nedfældet i artikel 2 i traktaten om Den Europæiske Union, hvilket helt klart indebærer, at institutionerne og medlemsstaterne i medfør af nærhedsprincippet skal iværksætte politikker, standarder og foranstaltninger til fremme af idrættens europæiske aspekter.

2.2. Det er formålet med denne initiativudtalelse at forsøge at udbrede potentialet i de europæiske værdier og sportslige værdier, også for vintersportsgrene, til alle borgere og sociale organisationer og sætte skub i Unionens sportspolitik. Indtil videre har der nemlig kun forekommet sporadiske retsafgørelser, som mest har haft med udøvelsen af de økonomiske friheder at gøre.

2.3. Allerede i oldtiden skelnede den klassiske græske filosofi mellem kroppens og sindets aktiviteter, og den olympiske ånd var en udvikling af disse tanker, hvoraf de mest grundlæggende var etik og fredsskabelse.

Sporten kan i vidt omfang bidrage til Europa 2020-strategiens europæiske og globale målsætninger, da denne sektor kan yde et stort bidrag til intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst.

3. Idrættens rolle i samfundet

3.1. For at sikre, at sporten kan opfylde sin rolle i samfundet, er det nødvendigt, at medlemsstaterne har tilstrækkelige infrastrukturer, som fremmer dyrkelsen af idræt. Der er brug for et tilstrækkeligt og afbalanceret net af idrætsanlæg og idrætsredskaber.

3.2. Det frivillige arbejde spiller stadig en afgørende rolle i idrætten i Europa, da de frivillige sammen med de almennyttige idrætsforeninger bidrager til udvikling og udbredelse af de sportslige idealer. I den henseende bør man fremhæve skolens rolle i forbindelse med udbredelsen af de olympiske værdier, som står for fred og harmoni inden for sport og danner grundlag for fredelig sameksistens og integration i et demokratisk og pluralistisk samfund, samt de menneskelige værdier, der hører til sporten og gør sig gældende i forbindelse med udryddelse af vold, racisme, intolerance og fremmedhad inden for idræt.

3.2.1. God forvaltningspraksis er nødvendig for idrætsforeningerne, som bør basere sig på principperne om gennemsigtighed, ansvarlighed og demokrati, og alle de berørte parter bør være ordentligt repræsenteret i beslutningsprocessen. Det gælder også tilhængerne, hvilket generelt fremmer principperne om fairplay. Man bør overveje muligheden for at indføre strengere krav om gennemsigtighed, når idrætsforeningernes aktiviteter finansieres med offentlige midler.

3.2.2. EØSU mener, man bør overveje muligheden for at koordinere tiltagene mod uønskede fænomener som matchfixing, doping og vold. Dette bør ikke kun ske på grundlag af Unionens kompetencer i medfør af artikel 6 og 165 i EUF-traktaten, men også på baggrund af kompetencer i forhold til området med frihed, sikkerhed og retfærdighed eller andre kompetencer, som kan være påkrævede, hvis man skal vedtage overnationale foranstaltninger, som kan have en egentlig afskrækkende virkning.

3.2.3. Disse foranstaltninger skal have til formål at skabe et højt sikkerhedsniveau og kan f.eks. være foranstaltninger rettet mod at opnå koordination og samarbejde mellem politimyndigheder (Europol) og retslige myndigheder (Eurojust) samt andre kompetente myndigheder, herunder også idrætsforeningerne.

3.3. Fremme af fysisk aktivitet og idrætsudøvelse er afgørende for beskyttelsen af den offentlige sundhed i vores moderne samfund. Det hører med til en sund livsstil at dyrke sport, som dermed forbedrer livskvaliteten. Hvis man udnytter alle sportens muligheder fuldt ud, vil sundhedsudgifterne derfor kunne nedbringes.

3.4. EU's institutionelle indsats på idrætsområdet har fået en betydelig saltvandsindsprøjtning, bl.a. takket være den offentlige debat om sportens såkaldte »europæiske dimension«, indførelsen af sport i programmet Erasmus+ og de strategiske foranstaltninger med hensyn til ligestilling mellem kønnene inden for idræt. Hvert år drøfter man dette programs prioriteter, og EØSU anmoder om, at der ved den næste evaluering bliver taget hensyn til bemærkningerne i denne udtalelse.

3.4.1. Disse tiltag bør styrkes ved, at man får truffet de nødvendige foranstaltninger til at realisere merværdien og de positive aspekter af de oprindelige, traditionelle og lokale idrætsgrene, som afspejler den kulturelle og historiske diversitet i EU, og som bør fremmes og ydes større opmærksomhed.

3.4.2. På grundlag af ovennævnte program Erasmus+ bør Kommissionen fremlægge en tydelig opgørelse over konsekvenserne af inddragelsen af sportsaktiviteter i programmet, navnlig når det gælder opfyldelsen af målene for nye kvalifikationer og beskæftigelse samt unge.

3.5. For at opnå at idrætten bidrager til konsolidering og udvikling af de europæiske værdier, er det nødvendigt at foretage supplerende eller støttende koordinerende foranstaltninger rettet mod beskyttelse af disse europæiske værdier, navnlig dem, der har til formål at beskytte den menneskelige værdighed, samt mod en række elementer i uddannelsesforløbet for personer, hvis læring er afgørende for, at demokratiet og retsstaten fungerer som de skal. Dette fokus kan blive styrket takket være budskabet om fairplay, som sporten kanalisere, og som overfører en stor del af de europæiske værdier til samfundet.

Sportens »europæiske dimension« er ikke mindre velegnet, når det gælder om at fremme opfyldelsen af en række parametre for ligestilling mellem kvinder og mænd. Det er vigtigt at få udarbejdet og anvendt uddannelsesmateriale til uddannelse af de ansvarlige, både personer inden for idrætten og forældre, med henblik på at bidrage til nedbrydning af kønsstereotyper og fremme ligestilling mellem mænd og kvinder inden for sport samt fremme en stadig større ligevægt i kønsfordelingen i bestyrelser og udvalg inden for sport. I den sammenhæng vil det være yderst relevant at få udarbejdet en oversigt over bedste praksis i forbindelse med ungdomsudvikling og beskyttelse af sporten ⁽²⁾.

3.6. Udøvelse af enten individuel eller kollektiv sport kan være en legitim kilde til oprettelse af arbejdspladser, velstand og velfærd, som det i dag er yderst vigtigt at udnytte med henblik på at bekæmpe ungdomsarbejdsløshed og social udstødelse. Især skal nævnes de sportsudøvere, som påbegynder en ny karriere efter at have forladt konkurrenceidræt på højt niveau, og som har et særligt behov for at forberede sig på den etape i deres liv (dobbelte karrierer). Hvis disse unge skal udvikle sig på en god måde, er der behov for ligestilling og anerkendelse af eksamensbeviser og kvalifikationer fra idrættens verden. Sidstnævnte er vigtigt for at gøre op med den sorte økonomi, der kan være tale om i denne sektor, og få den legaliseret i fremtiden.

⁽²⁾ Dette var en af hovedkonklusionerne fra Inter Regional Sports Policy Summit (Lissabon den 16.—17. marts 2015), hvor størstedelen af de berørte parter på verdensplan nåede til enighed om en politik for sport.

3.6.1. Det ville være formålstjenligt at se nærmere på, hvordan de europæiske finansieringsmekanismer kunne mobiliseres til fremme af idræt som instrument til at sætte skub i social integration og beskæftigelse blandt unge, ligestilling mellem kønnene, innovation, oprettelse af netværk af organisationer, som arbejder for social reintegration, og andre almenyttige mål.

Sport er et egnet middel til at bekæmpe den sociale udstødelse og fremme social reintegration samt nå værdier, som øger den personlige og sociale udvikling. Dette har betydning for den enkeltes sundhed og uddannelse. Man bør på EU-plan fremme social samhørighed og social integration af personer, også dem der er frihedsberøvede, som i idrætten kan finde et redskab til reintegration i samfundet, der giver følelsesmæssigt velbefindende og bibringer stabilitet takket være værdier som det at gøre en indsats, solidaritet og i sidste ende fairplay.

3.6.2. Der bør oprettes et netværk af organisationer, som arbejder for social samhørighed og social reintegration gennem idrætsudøvelse, navnlig de største af disse organisationer, således at der kan udveksles bedste praksis på grundlag af de europæiske værdier, der indgår i traktaterne. Der bør i den sammenhæng arrangeres en europæisk kongres for innovative tilgange til social reintegration gennem idræt, mesterskabskonkurrencer på EU-niveau og offentliggørelse og formidling af disse netværks resultater.

3.7. EU spiller en vigtig rolle i bekæmpelsen af ulighed ved at fjerne de barrierer, som forhindrer handicappede i at få adgang til sportsaktiviteter, fremme deres deltagelse i konkurrencer og udrydde enhver social fordom i den henseende.

Det ville være et skridt i den rigtige retning, hvis Kommissionen foreslog ministerrådet at udarbejde en »europæisk kodeks for god praksis vedrørende idræt og social inklusion«.

3.7.1. Man bør fremme integrationen af handicappede gennem idrætten ved hjælp af sportsstævner med henblik på at øge livskvaliteten og udvikle de handicappedes og deres familiers sociale adfærdsmønstre. Idræt er derfor ikke blot en god vane. Den forbedrer og øger også disse personers mobilitet og gør det muligt at udvikle evnen til at træffe beslutninger, knytte venskabsbånd og samarbejde.

3.7.2. For at fremme udbredelsen af paraolympisk sport eller sport på højt niveau for handicappede og dermed øge borgernes bevidsthed vil det være nødvendigt, at de offentlige myndigheder gennemfører en kommunikationsstrategi for de paraolympiske lege og andre internationale begivenheder på højt niveau. Medierne og de nødvendige eksperter skal inddrages heri, og de paraolympiske lege skal have TV-dækning af høj kvalitet, der skal transmitteres i mange timer og i primetime.

3.7.3. I de nationale lovgivninger, hvori reglerne i Den internationale konvention om handicappedes rettigheder indpasses, følges de samme mål, og »tilgængelighed og design for alle« fremhæves som et redskab til at ændre og skabe miljøer, som gør det muligt for borgerne at deltage fuldt ud.

3.7.4. Da en af de hindringer, der går igen, når man forsøger at udvikle programmer, som fremmer integration af ældre og handicappede i idrætsaktiviteter, er de forskellige implicerede aktørers manglende uddannelse, anbefales det at levere det nødvendige materiale til at opfylde de uddannelsesmæssige behov hos lærere, gymnastiklærere og idrætsteknikere, så de sættes i stand til at afvikle idrætsaktiviteter i et inklusivt miljø.

3.8. Den tilsyneladende uafvendelige proces, der udgøres af det europæiske samfunds aldring, og som ledsages af en stadigt stigende forventet levetid, gør det nødvendigt at udvikle målrettede initiativer og programmer for at fremme sportsudøvelse og fysisk udfoldelse blandt de ældre. Dette er et område, som i de fleste lande har været overset, og som skal være genstand for særlig opmærksomhed på EU- og på medlemsstatsniveau.

4. Sportens økonomiske aspekter

4.1. Sporten har en økonomisk dimension som følge af de økonomiske aktiviteter, der er forbundet med udøvelsen af sport, og professionaliseringen af sporten, der har betydning for det indre marked. En anden særlig dimension af sporten er det hermed forbundne frivillige arbejde og dets sociale, pædagogiske og kulturelle funktion. Det frivillige arbejde yder et enormt bidrag til positive værdier som fairplay, respekt og social integration.

Det er derfor vigtigt at skelne mellem sportslige og kommercielle interesser, og efter EØSU's opfattelse bør sporten beskyttes mod en overdreven indflydelse fra økonomiske interesser, således at idrættens principper og værdier bevares.

4.1.1. Dette unikke og særlige kendetegn ved sporten bør få særlig opmærksomhed, når EU's lovgivning anvendes, i de tilfælde, hvor EU kan agere mere effektivt end medlemsstaterne og under hensyntagen til nærhedsprincippet.

4.2. I forbindelse med sportens økonomiske dimension bør der tages hensyn til den særlige forbindelse mellem idrætsaktiviteter og de grundlæggende rettigheder.

4.2.1. For at sikre tilstrækkelig beskyttelse mod krænkelse af de intellektuelle ejendomsrettigheder og navnlig digital piratkopiering, som bringer sportens økonomiske dimension i fare, bør man derfor på grundlag af proportionalitetsprincippet overveje, hvilke foranstaltninger der skal træffes. Under alle omstændigheder bør borgernes grundlæggende rettigheder til at blive informeret være fremherskende for som et minimum at sikre offentlighedens ret til at opnå og modtage nyheder, dækning af vigtige sportsbegivenheder og journalisterens ret til at informere.

4.2.2. Der er også andre områder, f.eks. konkurrencepolitik, nærmere bestemt statsstøtte, hvor det ville være hensigtsmæssigt, hvis der blev vedtaget et sæt retningslinjer om statsstøtte med henblik på at afklare, hvilke former for støtte der kan anses for at være legitime, når man skal opfylde sociale, kulturelle og uddannelsesmæssige opgaver på idrætsområdet.

4.2.3. Sportsvæddemål på uregulerede markeder på internettet, navnlig på ulovlige spillehjemmesider, er pt. en af de største trusler mod idrætten. De negative følger heraf kan sammenlignes med doping og vold blandt tilskuerne, og væddemålene kan give anledning til, at der manipuleres med resultaterne i konkurrencer. Der findes andre aspekter såsom væddemål og spil samt nødvendigheden af at vedtage foranstaltninger i offentlighedens interesse, som skal bekæmpe ludomani og beskytte mindreårige, navnlig over for onlinespil.

4.2.4. Idrætten har et indbygget incitament, der driver deltagerne fremad, så de til stadighed forbedrer deres resultater og kunnen. Derfor er sportssektoren kendetegnet ved konstant innovation, hvilket har givet sportsteknologien en førende position på visse områder inden for anvendt videnskab såsom tekstilteknologi, menneskelig bevægelsesmekanik, nye materialer, sensorer, aktuatorer, humanorienteret design m.m. Bygning og drift af idrætsfaciliteter og deltagelse i og overværelse af idrætsarrangementer er ved at blive en vigtig del af den såkaldte oplevelsesøkonomi, som udvikling af sportsturisme også er et eksempel på.

4.2.5. Andre områder, der hænger økonomisk sammen med sport, som f.eks. fri bevægelighed for personer og tjenesteydelser, sponsorkontrakter, regulering af spilleragenternes aktiviteter, sportsforsikringer og sundhed, uddannelsesprogrammer for sportsudøvere og faglige kvalifikationer i relation til sporten, bør evalueres, og i givet fald bør Kommissionen vedtage eller foreslå foranstaltninger.

4.2.6. Med hensyn til den faglige uddannelse af de yngste trænere er det nødvendigt at forbedre reglerne i EU's forskellige medlemsstater. Der skal huskes på, at en træners aktiviteter kan sammenlignes med en pædagogs, og at træneren i nogle tilfælde (f.eks. i forbindelse med forberedelse til en sportskonkurrence) bruger mere tid sammen med den unge sportsudøver end en lærer med sin elev. Uddannelsen af træneren bør ske inden for en formel ramme og anerkendes på højt niveau via et eksamensbevis udstedt af staten.

4.2.7. EØSU anmoder de europæiske sportsforeninger om at deltage i forsvaret af de værdier og principper, der beskrives i denne udtalelse, og håber, at deres aktiviteter på alle områder sker med udgangspunkt i disse, også når det gælder aktiviteter i forbindelse med uddeling af præmier og offentlig anerkendelse.

Bruxelles den 2. juli 2015.

Henri MALOSSE
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om energilagring: en faktor for integration og energisikkerhed**(initiativudtalelse)**

(2015/C 383/04)

Ordfører: Pierre-Jean COULON

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 22. januar 2015 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

»Energilagring: en faktor for integration og energisikkerhed«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet, som vedtog sin udtalelse den 16. juni 2015.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 509. plenarforsamling den 1.—2. juli 2015, mødet den 1. juli 2015, følgende udtalelse enstemmigt med 131 stemmer for.

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU anmoder om, at EU's klima- og energimålsætninger munder ud i en større andel af vedvarende energiformer i energisammensætningen. EØSU har konstant støttet vedvarende energi. Et bæredygtigt energisystem bestående for en stor del af vedvarende energi er den eneste langsigtede løsning på vores energimæssige fremtid. EØSU bemærker, at det er vigtigt at iværksætte de supplerende elementer i energisystemet.

1.2. Det forhold, at de vedvarende energiformer er fluktuerende, gør, at disse energiformer og deres udvikling udgør en betydelig udfordring med hensyn til lagring. Lagring udgør en strategisk udfordring for EU for at garantere EU en permanent forsyningssikkerhed og et energimarked, der er levedygtigt både teknisk og omkostningsmæssigt. Derfor står dette spørgsmål højt på EU's dagsorden og udgør en prioriteret målsætning, navnlig inden for rammerne af energiunionen, som blev lanceret i februar 2015.

1.3. EØSU understregede i en nylig udtalelse den store betydning af lagring, som »er en udfordring, en mulighed og en absolut nødvendighed«. Udvalget understreger det vigtige i en vellykket energiomstilling i EU og opfordrer til, at alle midler tages i brug for at nå konkrete og omfattende resultater med hensyn til lagring.

1.4. Der eksisterer forskellige lagringsløsninger, men EØSU erkender, at teknologierne befinder sig på forskellige stadier af teknologisk og industriel modning.

1.5. EØSU minder om, at energilagring parallelt med de fordele, dette indebærer, kan være forbundet med ikke alene økonomiske, men også miljø- og sundhedsmæssige omkostninger. Derfor ønsker udvalget, at der gennemføres systematiske konsekvensanalyser med henblik på at evaluere såvel teknologiernes konkurrenceevne som deres virkninger for miljøet og sundheden. EØSU finder det ligeledes vigtigt, at der foretages en vurdering af disse teknologiernes konsekvenser for skabelse af aktivitet og arbejdspladser.

1.6. EØSU slår til lyd for en intensivering af investeringerne og forsknings- og udviklingsindsatsen vedrørende lagring og for en bedre synergi på EU-niveau, således at man kan reducere omkostningerne ved energiomstillingen, garantere forsyningssikkerheden og sørge for europæisk økonomisk konkurrenceevne. EØSU anser det for nødvendigt, at reglerne vedrørende energilagring harmoniseres bedre mellem medlemsstaterne.

1.7. EØSU mener ligeledes, at der bør etableres en offentlig dialog i hele EU om energispørgsmålet — den europæiske energidialog — for at borgerne og civilsamfundet som helhed kan få medejerskab til energiomstillingen og indflydelse på de fremtidige valg af energilagringsteknologier.

1.8. EØSU minder om den betydning, gas har i energimikset og for borgernes energisikkerhed. EØSU opfordrer til, at lagring fremmes for denne sektor, således at alle medlemsstater på solidarisk vis kan have rådighed over reserver.

2. En vellykket energiomstilling og tilvejebringelse af energisikkerhed

2.1. Forsyningen med og forvaltningen af energi er en central politisk og samfundsøkonomisk prioritet og en afgørende udfordring, hvis man vil lykkes med energiomstillingen og tage klimaudfordringerne op. Selv om energiefterspørgslen falder i EU (energiforbruget har været faldende siden 2006, og vi forbruger i dag nogenlunde den samme mængde energi som i begyndelsen af 1990'erne), har den stigende anvendelse af fluktuerende vedvarende energi øget behovet for energilagring, som kommer til at spille en central rolle i mange sektorer (udjævning af fluktuationerne, elektriske biler, forsvar osv.) og vil udgøre en strategisk udfordring for EU og den europæiske industri. Det bør bemærkes, at spørgsmålet om oplagring af vedvarende energi er et af de vigtigste argumenter hos modstanderne af denne type energi.

2.2. Selv om hovedparten af de primære energiformer (gas, olie og kul) let kan oplagres, er der fortsat ubesvarede spørgsmål om størrelsen af de strategiske oplagingsanlæg, omkostningerne til disse og deres placering. Når det kommer til den anden store primære energikilde, vedvarende energi, er der modsatrettede resultater med hensyn til oplagring. Vandkraft kan ofte akkumuleres ved at lagre vandet i søer eller reservoirer. Og hvor også biomasse relativt let kan oplagres, kan sol- og vindenergi, som normalt bruges til at producere elektricitet, for indeværende kun oplagres gennem komplekse og omkostningsfulde intermediære processer.

3. En prioritet på EU-plan

3.1. Kommissionen har analyseret de forskellige scenarier for dekarbonisering af energisystemet og offentliggjorde i 2011 en energikøreplan for 2050, som præsenterer forskellige scenarier for 2050. For at nå de opstillede dekarboniseringshypoteser skal elektricitetssektoren baseres på en stor andel af vedvarende energi, mellem 59 og 85 %, hvoraf størstedelen vil komme fra variabel vedvarende elektricitetsproduktion. I en efterfølgende meddelelse fra 2014 — »Politikramme for klima- og energipolitikken i perioden 2020-2030« — blev vejen til dekarbonisering bekræftet, idet der blev peget på en andel af vedvarende energikilder i elektricitetsproduktionen på næsten 45 %. Dette flugter med de målsætninger, EU's ledere blev enige om den 23. oktober 2014 som led i politikrammen for 2030. Den betydelige andel af vedvarende energikilder i elektricitetssystemet vil nødvendiggøre et to- eller trecifret antal GW lagringskapacitet i elektricitetsnettet, selv når andre fleksibilitetstiltag tages i betragtning.

3.2. Kommissionen har gjort lagring af elektricitet til en af sine vigtigste opgaver og har ved flere lejligheder understreget den centrale betydning af lagring. Således efterlyser Kommissionen i sit arbejdsdokument fra 2013 om energilagring (http://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/energy_storage.pdf) en bedre koordinering mellem dette emne og EU's andre vigtige politikområder, som f.eks. klimaet. Energilagring bør integreres i og understøttes af samtlige EU's relevante foranstaltninger og retsakter på energi- og klimaområdet, såvel nuværende som fremtidige, herunder også energiinfrastrukturstrategierne. I øvrigt minder Kommissionen i sin meddelelse om energiunionen (af 25. februar 2015) om, at »Den Europæiske Union har forpligtet sig til at blive verdensførende inden for vedvarende energi, dvs. det globale centrum for udvikling af næste generation af teknisk avancerede og konkurrencedygtige vedvarende energiformer. EU har også fastsat et EU-mål for andelen af vedvarende energi på mindst 27 % i 2030«. Kommissionen agter at lancere en ny strategi for forskning og innovation (F): »Hvis Europas energiunion skal blive verdensførende inden for vedvarende energi, skal den føre an i brugen af næste generation af vedvarende energiteknologi og energilagringssløsninger«.

3.3. Konklusionerne fra det seneste Madrid-forum går i samme retning: »Forummet understreger den strategiske rolle, gasoplagring spiller for forsyningssikkerheden i EU«. EØSU understreger ligeledes betydningen af at fremme udviklingen af gasoplagring.

4. Teknologisk udvikling inden for lagring

4.1. Det findes fire hovedkategorier af elektricitetslagringssløsninger, idet energien afhængigt af energibehovet og begrænsninger kan lagres i forskellige former (elektricitet, gas, brint, varme, kulde) tæt ved produktionsanlæggene, i energinettene eller tæt ved forbrugsstederne:

— mekanisk potentiel energi (vandkraftdæmning, pumpekraftværk/pumpekraftværk ved kysten/trykluftskraftværk (CAES))

— kinetisk mekanisk energi (svinghjul)

- elektrokemisk energi (batterier, akkumulatorer, kondensatorer, brintbærere)
- termisk energi (latent eller følbare varme).

4.2. Den mest udbredte form for elektricitetsoplagring i verden er pumpekraftværker som f.eks. systemer for uafbrudt strømforsyning (på engelsk: »UPS«, »uninterruptible power system«). Disse systemer er genstand for fornyet interesse blandt elektricitetsnetoperatørerne, virksomhederne og dem, der administrerer tertiære bygninger. Med pumpekraftværker kan man opnå følgende: integration af fluktuerende vedvarende energi, navnlig vindenergi og solceller; spidskapacitet og en forskudt kraftudnyttelse; økonomisk optimering (*opladning i perioder med lav pris og efterspørgsel, og salg i perioder med høje priser og kraftig efterspørgsel, med »social« udjævning*); forskydning af investeringerne i elektricitetsnettene. Det er imidlertid lidet sandsynligt, at de planlagte oplagingskapaciteter er tilstrækkelige til at kompensere for de lange perioder uden vind eller sol, hvis disse typer vedvarende energi udfoldes i stor stil.

4.3. På oplagingsmarkedet kan man endvidere iagttage fremkomsten af fem nye segmenter, som kunne blive udbredt i det kommende årti:

- energilagring gennem industrielle processer i termisk eller kemisk form, hvilket kan give en kapacitet med hensyn til udjævning eller forskudt kraftudnyttelse som led i optimeringen af anvendelsen af elektricitet, varme eller gas
- oplagring ved sammenkobling mellem elektricitets- og gasnet, via injektion af brint, som er fremkommet gennem elektrolyse, eller via produktion af syntetisk metanol ved metanisering (eks: »Power To Gas« fra det tyske energiagentur DENA (www.powertogas.info))
- oplagring af elektricitet til bygninger eller beboelsesejendomme som led i bygningstilpasningen og intelligente eller energipositive aktivitetsblokke (Nicegrid-projektet i Frankrig)
- mobil elektricitetsoplagring gennem elektriske køretøjer i V2G-systemerne (»vehicle to grid«): Toyota, Nissan, Renault osv.
- centraler med oplagring gennem fleksibel pumpning, af varierende og fuldstændig justerbar hastighed, med henblik på markedet for udligning (pumpekraftværker).

4.4. Den lovende rolle, brint spiller, skal fremhæves (selv om prisen såvel som sikkerheds- og transportaspekterne i betydelig grad begrænser dens potentiale). Brint er en energibærer uden udledning af drivhusgasser, såfremt den produceres på basis af en CO₂-fri kilde, og den kan anvendes i en lang række installationer, navnlig i industrien, såsom lokal elektricitetsproduktion (*forsyning til isolerede anlæg, nødgeneratorer*), energilagring (*støtte til nettet, udnyttelse af vedvarende energi*) eller kraftvarmeproduktion. Den kan også bruges til landtransport (*individuelle køretøjer, kollektiv transport, lastvogne osv.*), lufttransport (*total eller sekundær flyfremdrift*), hav- eller flodtransport (*undervandsbåde, total eller sekundær fremdrift*), raffinaderi og petrokemikalier (for grøn brint), ej at forglemme andre anvendelser som f.eks. bærbare apparater (*eksterne opladere eller integrerede batterier*). Alt dette udvikler sig.

Teknikkerne vedrørende produktion af brint gennem elektrolyse eller brændselsceller er nu meget fleksible og tilgængelige, selv om de fortsat er lidt effektive, hvilket afstedkommer en endnu større efterspørgsel efter vindmøller og solcelleanlæg med dertil hørende overkapacitet. Brint er en uomgængelig energibærer i systemer, som udnytter fleksibiliteten mellem forskellige energinets (eks: »Hybrid Power Plant« i Berlin). Når det er nødvendigt, kan brint (metaniseret brint) produceres på grundlag af vedvarende elektricitet og derefter indføres i gasnettet eller oplagres med henblik på distribution som brændstof eller kemisk agens eller endog genindføres som elektricitet. Ud over at rumme det langt største energilagringspotentiale, at kunne transporteres i fuldstændig sikkerhed og at kunne lagres (for en lang periode) i de infrastrukturer, der allerede anvendes af gasindustrien (f.eks. geologisk lagring), har metaniseret brint tillige den fordel, at der kan dannes kulbrinter med lange kæder (med en bred vifte af anvendelsesmuligheder: fra flybrændstof til andre produkter såsom plastic, som i dag udelukkende fremstilles på grundlag af fossile brændstoffer). Dertil kommer, at det kulstof, som ideelt set er til stede i en cirkulær økonomi (CO₂, osv.), genanvendes og ikke ophober sig i atmosfæren. Man går således fra at producere drivhusgasser til at producere energi. Da produktion af brint og af elektricitet på grundlag af brint er en varmeudviklende proces, vil udnyttelsen af varmen kun gøre disse løsninger endnu mere interessante. Brint er således en af de få energibærere, som muliggør en økonomisk, samfundsmæssig og miljømæssig afvejning mellem elektricitetsmarkedet og de andre energimarkeder.

4.5. Et andet positivt eksempel er lagring i et batteri af den elektricitet, der er produceret af solceller i løbet af dagen. Problemet med solceller, som er installeret på taget af beboelsesejendomme, er, at de producerer elektriciteten på et tidspunkt, hvor der ikke er nogen i huset. Om aftenen, når beboerne kommer hjem, er solen som oftest gået ned for længe siden, og solcellerne producerer ingen energi længere.

4.6. En løsning kan muligvis være fundet med den opdagelse (og efterfølgende udnyttelse), der er gjort af en tysk virksomhed. Virksomheden har sammensat komponenter og et program, ledsaget af en smartphone-applikation. Brugerne kan på deres tablet følge med i opladningen af deres batteri, som oplagrer den elektricitet, der er produceret af solcellerne i løbet af dagen. Det økonomiske regnestykke taler sit tydelige sprog: normalt producerer solceller monteret på et hus mellem 25 og 35 % af en families energibehov; med denne løsning kommer tallet ofte op over 70 %. På grundlag af de nuværende priser kan investeringen betales på ca. 8 år, hvor batterierne har en garantiperiode på 20 år.

4.7. Der er her tale om en tilskyndelse til privat produktion-forbrug, som EØSU har støttet i flere af sine udtalelser (»producent-forbrugere«, på engelsk »prosumers«).

4.8. Der eksisterer således allerede forskellige løsninger, men mulighederne for supplerende udstyr synes fortsat begrænsede. Dertil kommer, at der fortsat er betydelige knaster, som hæmmer fremkomsten af nye mere fleksible teknologier, såsom lithium-ion-batterier eller *power-to-gas*. Den vigtigste ulempe ligger i omkostningerne til og den økonomiske konkurrenceevne af disse løsninger, som fortsat er langt fra markedsbetingelserne, samt i batteriernes stadigt betragtelige størrelse. ADEME (det franske agentur for miljø og energianvendelse) forudser i en fremtidsanalyse (*Les systèmes de stockage d'énergie/Feuille de route stratégique*, 2011), at stationære lagringssystemer i industriel målestok ikke vil få vind i sejlene førend 2030. McKinsey vurderer for sin del (*Battery Technology Charges Ahead*, McKinsey, 2012), at nok vil priserne for energilagring falde i de kommende år, men omfanget og hastigheden af dette fald er usikkert. Ifølge dette rådgivningsbureau kunne prisen for lithium-ion-batterier falde fra 600 \$/kWh til 200 \$/kWh i 2020 og til 160 \$/kWh i 2025.

5. Strategiske udfordringer

5.1. EØSU mener, at nødvendigheden af at reducere drivhusgasemissionerne og den generelle tendens til, at de fossile energikilder bliver knappere (selv om man har opdaget nye forekomster i de senere år), peger på en styrkelse af vedvarende energiformer, som EØSU har støttet i flere udtalelser (TEN/564 og TEN/508). Således har EØSU understreget, hvor vigtigt det — parallelt med opblomstringen af vedvarende energiformer — er at etablere supplerende elementer i energisystemet, dvs. udvidelse af transportnettene, lagringsinstallationerne og reservekapaciteterne. Udviklingen af vedvarende energi i stor målestok udgør en strategisk udfordring, dels da man derved kan reducere importen (hvilket indebærer økonomiske og etiske fordele), dels da denne udvikling fordrer oplagringsmidler (installationer, hvor energien kan lagres ikke blot fra dag til dag, men fra årstid til årstid), som tilmed skal udfoldes i stor målestok.

5.2. EØSU erkender således, at oplagringen er den centrale udfordring i forbindelse med en energiomstilling, som omfatter en betydelig andel af fluktuerende vedvarende energi. Udvalget understreger nødvendigheden af at skabe og udvide oplagringskapaciteterne. Udvalget understreger, energilagring udgør en central befordrende faktor for EU's overordnede energimålsætninger, som EØSU støtter, navnlig:

- styrkelse af energisikkerheden for borgerne og virksomhederne
- massiv anvendelse af vedvarende energikilder (med udjævning af fluktuationerne uden at gøre brug af fossile energikilder)
- optimering af omkostningerne gennem en reduktion af prisen for energi.

5.3. EØSU medgiver, at energilagring kan være forbundet med ikke alene økonomiske, men også miljø- og sundhedsmæssige omkostninger. F.eks. står visse projekter vedrørende underjordisk oplagring af gas i modsætning til ønsket om at bevare vandressourcerne. Derfor mener EØSU, at alle teknologier bør forbedres. Udvalget mener nemlig, at oplagring i stor målestok kan have stor betydning for at udnytte komplementariteten mellem forskellige vedvarende energiformer. Således kan vindkraften træde til, når solcelleenergien varierer på kort, mellemlang og lang sigt. EØSU understreger, at dette fører til etablering af et net af sammenkoblinger mellem de forskellige elektricitetskilder, et net, som baserer sig på intelligente net (»smart grids«). Disse intelligente net benytter informationsteknologi, som optimerer produktion, distribution og forbrug af energien. EØSU mener, at denne teknologi bør udvikles, da den gør det muligt at styre energiefterspørgslen. Udvalget anser det dog for vigtigt, at man baserer sig på konsekvensanalyser om dette spørgsmål, idet den enkelte forbrugers frihed skal respekteres. Det ville være endnu mere hensigtsmæssigt at foretage en generel evaluering af alle instrumenter, som f.eks. M/441 og det tyske forbundskontor for informationssikkerheds (BSI's) beskyttelsesprofil, som gør det muligt at overføre og formidle data i fuld sikkerhed, at sikre integrationen af det intelligente hjem (»Smart Home«) osv., således at man kan identificere konkrete applikationer, der svarer til intelligente byers fremtidige behov, såsom programmering på grundlag af vejrudsigter.

5.4. EØSU understreger betydningen af en retlig ramme på EU-niveau vedrørende energilagring, således at det kan tillægges behørig værdi at gøre elektricitets- og gasnettene grønnere.

5.5. EØSU minder i øvrigt om, at markedet for lagring af elektricitet til elektricitetsnettene er i kraftig vækst og har et betydeligt potentiale for at skabe aktiviteter og arbejdspladser, hvilket kan kompensere for tab af arbejdspladser i andre områder af energimarkedet. Investeringsperspektiverne for netoperatørerne og energiproducenterne understøttes af nødvendigheden af at integrere en stadig større andel af fluktuerende energiformer. I Europa vil konstruktion af centraler med oplagring gennem pumpning, renovering af sådanne allerede eksisterende centraler og omdannelse af vandkraftdæmninger til centraler af denne type danne grundlag for en udvikling af markedet. Man bør således omgående reducere de forhindringer, der hæmmer effektiviteten af centraler med oplagring gennem pumpning. Man bør for at sikre denne teknologiske økonomiske og miljømæssige fordele tage de nødvendige foranstaltninger, for at sådanne centraler kan opføres og drives.

6. Styrkelse af forskning og udvikling

6.1. EØSU konstaterer, at EU hidtil har koncentreret sine udgifter om udvikling af teknologier snarere end om FoU (Michel Derdevets rapport »Énergie, l'Europe en réseaux« [»energi, EU i netværk«] af 23. februar 2015). De offentlige udgifter til FoU i Europa (alle sektorer taget under ét) ligger i faste priser på nogenlunde samme niveau som niveauet i 1980'erne (hvorimod udgifterne i Japan og USA er steget), samtidig med at vedvarende energi er i kraftig vækst. EU's strategiske plan for energiteknologi (SET-planen), som blev iværksat i 2007, har ikke mobiliseret de nødvendige finansielle midler. De mange udfordringer, EU's energisystem står over for, både for at indarbejde vedvarende energiformer og for at sikre forsyningssikkerheden og EU's økonomiske konkurrenceevne, gør det nødvendigt, at der sættes nyt skub i det europæiske samarbejde om FoU på energiområdet. Oplagringen udgør et centralt element i de vigtigste projekter vedrørende intelligente net, der er blevet lanceret i 2012 og 2013, og er et centralt FoU-område for at løse morgendagens problematikker vedrørende energinet.

6.2. Energilagringsteknologierne befinder sig på forskellige stadier af teknologisk og industriel modning. EØSU slår til lyd for en intensivering af forsknings- og udviklingsindsatsen og for en bedre synergi på EU-niveau, så meget mere som hovedparten af FoU-projekter i Europa og i verden vedrører de samme udfordringer og muligheder. EØSU har i flere udtalelser beklaget det forhold, at forskningsindsatsen ikke svarer til udfordringerne, og opfordret til, at denne forskningsindsats styrkes på EU-niveau. Endvidere bør medlemsstaterne tilskyndes til at bidrage proportionalt til denne indsats. EU bør absolut hurtigt styrke sin koordinering og sine investeringer i betragtning af FoU'ens centrale rolle for at overvinde de sidste tekniske hindringer og takket være en industrialisering af oplagringssløsningerne at opnå en reduktion af investeringsomkostningerne, som fortsat er for store. Derved vil man kunne integrere de vedvarende energiformer, reducere omkostningerne ved energiomstillingen, begrænse visse energiformers sundhedsvirkninger, udvikle uddannelsen og beskæftigelsen i denne sektor, garantere energisystemets sikkerhed, sikre udviklingen af innoverende og internationalt konkurrencedygtige sektorer og sørge for europæisk økonomisk konkurrenceevne.

Bruxelles, den 1. juli 2015.

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om intelligente byer som drivkraft for udvikling af en ny europæisk industripolitik

(initiativudtalelse)

(2015/C 383/05)

Ordfører: Daniela RONDINELLI

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 22. januar 2015 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

»Intelligente byer som drivkraft for udvikling af en ny europæisk industripolitik«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet, der vedtog sin udtalelse den 16. juni 2015.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 509. plenarforsamling den 1.—2. juli 2015, mødet den 1. juli, følgende udtalelse med 149 stemmer for og 2 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. I forbindelse med den voksende urbanisering ser EU og dets medlemsstater byerne som »laboratorier for et mere dynamisk og digitalt Europa«, hvor man kan afprøve foranstaltninger, der kan skabe vækst kombineret med beskæftigelse og social udvikling.

1.2. Byernes bæredygtighed vil være resultatet af en intelligent sammenkædning af mere modne og innovative teknologier, integrerede platforme (på europæisk, nationalt og kommunalt plan) og moderne infrastruktur, energieffektivitet, ny udformning af mere effektive tjenester på baggrund af behovene hos borgere og brugere, integration af intelligente elnet, internet og sensorsystemer.

1.3. Hvis byer bliver til laboratorier for innovation, der er så avancerede og gennemføres i stor skala, vil det bidrage til en industriel og socioøkonomisk »renæssance« i EU og sætte gang i en egentlig industriel, finansiel og social revolution.

1.4. EØSU mener derfor, at intelligente byer kan blive drivkraft for udvikling af en ny europæisk industripolitik, som kan påvirke udviklingen af specifikke produktionssektorer og i bredt omfang udbrede fordelene ved den digitale økonomi. Maroš Šefčovič, næstformand for Kommissionen, fastslog i forbindelse med sit indlæg på EØSU's plenarforsamling den 22. april 2015 bl.a., at de intelligente byer er en udviklingsprioritet for EU, og understregede, at byernes borgmestre er begejstrede for at investere i fremtidens samfund.

1.5. For at opnå disse resultater er det vigtigt sammen at bevæge sig i retning af en mere avanceret og effektiv udviklingsmodel end de hidtil anvendte, som er karakteriserede ved en ekstremt fragmenteret indsats. EØSU foreslår derfor de øvrige EU-institutioner og nationale regeringer at sammenkæde begrebet »intelligent« med en bæredygtig og integreret udviklingsmodel, som gælder for en by, en ø, et område eller industridistrikt, og som er baseret på sammenhæng og samtidig integration af seks »bærende søjler«:

- teknologier og værktøjer til opnåelse af energieffektivitet og integration af vedvarende energikilder
- formidling af teknologiplatforme og tilslutning for at oprette de nye systemer med digitale tjenester
- nye digitale tjenester for at forbedre livskvaliteten og arbejdskvaliteten for borgere og virksomheder

- tilpasning af infrastruktur og nyt design af byerne
- undervisning og uddannelse af borgere, virksomheder og den offentlige sektor i digitale færdigheder
- en model for økonomisk og finansielt bæredygtige investeringer.

1.6. Den samtidige tilstedeværelse af disse seks søjler bør betragtes som et uomgængeligt standardelement i den strategiske planlægning af intelligente byer. Lige så vigtigt er det, at brugen af denne model finder sted inden for rammerne af en politik, der sikrer de højeste sikkerhedsstandarder for de net, de systemer, de applikationer og det udstyr, der danner grundlag for de digitale økosystemtjenester.

1.7. For at udmønte dette forslag i konkrete tiltag mener EØSU, at det ud over den nødvendige inddragelse af civilsamfundet er væsentligt, at EU og medlemsstaterne samordner deres politiske foranstaltninger og tildeler dem tilstrækkelige offentlige midler samt strukturelt set åbner dem for offentlige-private partnerskaber.

1.8. EØSU mener navnlig, at indførelse af fuldt bæredygtig innovation, der tager sigte på at forbedre borgernes livskvalitet og velvære, forudsætter, at investeringer i intelligente byer støttes ved, at man udnytter synergien mellem de eksisterende offentlige europæiske, nationale og regionale fonde og gør brug af de muligheder, der åbnes med Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer (EFIS).

1.9. Hvis dette skal blive til virkelighed, opfordrer EØSU til, at:

- Kommissionen opretter »et fælles europæisk ekspertisecenter for intelligente byer« med inddragelse af de kompetente generaldirektorater, medlemsstaterne, EØSU og Regionsudvalget
- der i hver medlemsstat efterfølgende oprettes »kvikskrænker for adgang til teknisk og finansiell støtte til intelligente byer«, som strukturelt hænger sammen med »det fælles europæiske ekspertisecenter vedrørende politikker for og ressourcer til intelligente byer«. Disse kvikskrænker bør være åbne for dialog med de lokale offentlige og private aktører for at fremme, at rådgivende grupper bestående af civilsamfundsorganisationerne og arbejdsmarkedets parter udfører lobbyarbejde på nationalt plan og i de enkelte byer
- EFIS's kommende *europæiske knudepunkt for investeringsrådgivning (European Investment Advisory Hub)* opretter en særlig afdeling for intelligente byer
- *det europæiske innovationspartnerskab for intelligente byer og samfund (European Innovation Partnership for Smart Cities and Communities)* udvides til at inddrage civilsamfundet og EØSU.

1.10. EØSU mener, at det med udgangspunkt i disse nye instrumenter er hensigtsmæssigt at fremme en europæisk projektplatform med de kendetegn, der er indkredset af EFIS, og som kan fremme etablering og integration af projekter vedrørende intelligente byer medlemsstaterne imellem, og som kan forbedre projekters finansieringsmuligheder gennem integration af tilgængelige offentlige og private midler og de former for garanti, der kan opnås via EFIS.

1.11. EØSU finder det afgørende at fremme et fælles marked for intelligente byer, bl.a. ved hjælp af et harmoniseret regelsæt, der omfatter:

- en revision på EU-plan af de offentlig-private partnerskabsværktøjer for at gøre dem mere tiltrækkende for virksomheder og udvide deres operationelle beføjelser til servicesektoren, som er et bærende element i den digitale økonomi
- værktøjer til innovative indkøb (*procurement*) og prækommercielle indkøb (*pre-commercial procurement*)

- ensartede ordninger, der gør det muligt for byernes forvaltninger på gennemsigtig vis at drage nytte af de økonomiske midler, der hidrører fra omkostningsbesparelser og af de nye tjenester, der genereres af de platforme, der vil blive fremmet i de intelligente byer, og som tilskynder til at geninvestere i yderligere innovative projekter.

1.12. For EØSU er inddragelse og deltagelse af civilsamfundsorganisationerne og samråd mellem arbejdsmarkedets parter afgørende, ikke blot når det gælder at indkredse strategi- og projektplanerne i forbindelse med gennemførelsen af modellen for bæredygtig integreret udvikling af de intelligente byer, men også når det gælder at sikre, at disse planer udmøntes i økonomiske og sociale fordele for borgerne og i bedre leve- og arbejdsvilkår.

2. Baggrund

2.1. Den stigende urbanisering på globalt (under *årtusindudviklingsmål* nr. 11 gennemfører FN's organisation projektet forenede intelligente byer (*United Smart Cities*) med det sigte at gøre alle verdens byer bæredygtige, inklusive, modstandsdygtige over for katastrofer og sikre) og europæisk ⁽¹⁾ plan er i stigende grad knyttet til udbredelsen af intelligente byer (Den Europæiske Union — regionalpolitik. »Morgendagens byer«, oktober 2011), fordi det er der, hvor flest borgere (72 % af EU's befolkning (359 mio.) bor i dag i byer, og i 2020 vil dette tal ligge på 80 % (Kommissionens data)) og virksomheder vælger at koncentrere deres økonomiske, personlige og sociale interesser. I Europa, hvor der imidlertid er mange mindre byområder, og hvor industrien traditionelt set har favoriseret forretningskæder og -netværk, vil det være nødvendigt at bane vej for og lette overgangen til denne nye model også i store områder og forretningskvarterer.

2.2. De nationale og lokale offentlige beslutningstageres øgede forståelse for disse spørgsmål bevidnes af intensiveringen af de bilaterale partnerskaber mellem europæiske intelligente byer og kommuner i andre verdensdele, der stadig skal udvikles i retning af bæredygtighed. Sådanne aftaler har til formål at reproducere tidligere positive erfaringer eller at gøre brug af og udveksle god praksis. F.eks. har den kinesiske regering udpeget 12 byer, der har undertegnet samarbejdsaftaler om bæredygtig byudvikling (http://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/12_cities.pdf) med nogle af de europæiske byer, som anses for at være blandt de mest intelligente. Desuden er vi vidner til en spredning af projekter og initiativer vedrørende intelligente byer, som spontant fremmes af regeringer og/eller borgere (f.eks. Malagachartret, 7. februar 2011 (<http://www.catmed.eu/pag/en/11/la-charte-de-malaga>)) eller sammenslutninger, organisationer eller netværk på europæisk plan, såsom Eurocities (<http://www.eurocities.eu>) og Borgmesteraftalen (<http://www.covenantofmayors.eu>).

2.3. Europa 2020-strategien fremmer intelligente byer i hele Europa gennem investeringer i IKT-infrastruktur, i at øge den menneskelige kapital og i løsninger, der udnytter de muligheder, som nye teknologier og digitalisering frembyder, for at nå følgende målsætninger: forbedre bæredygtigheden og livs- og arbejdskvaliteten for enkeltpersoner og virksomheder; øge effektiviteten af og adgangen til tjenesteydelser; og nedbringe fattigdom, arbejdsløshed, social udstødelse, forurening og miljøskader.

2.4. Med »Venedigerklæringen om fremme af et digitalt Europa« (<http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/digital-venice-2014>) har de nationale myndigheder gentaget deres målsætning om at fremme omstillingen af deres økonomier i digital retning ud fra den overbevisning, at digitale teknologier kan blive omdrejningspunktet for en ny form for industripolitik, hvor informations- og kommunikationsteknologi indgår som en afgørende del af enhver form for vare- og tjenesteydelsesproduktion på lige fod med adgang til finansielle instrumenter og energikilder.

2.5. I den forbindelse ser medlemsstaterne byerne som »laboratorier til fremme af et mere dynamisk og digitalt Europa«, eftersom de er potentielle drivkræfter for disse ændringer. Intelligente byer fungerer for EU som testlaboratorier for foranstaltninger, der kan skabe vækst kombineret med jobskabelse, da de digitale teknologier dér kan sammenkædes med innovative infrastrukturer og nye tjenester.

⁽¹⁾ Kommissionens meddelelse »En EU-dagsorden for byerne«, COM(2014) 490 final, udtalelse ECO/369, EØSU's udtalelse om en EU-dagsorden for byerne (EUT C 291 af 4.9.2015, s. 54).

2.6. Omdannelsen af byer til *intelligente* byer vil have indvirkning på teknologisk innovation, intelligent transport, energieffektivisering og på tilværelsen for borgere, arbejdstagere og virksomheder via de mange ændringer, f.eks. telearbejde, e-demokrati, øget gennemsigtighed, og vil gøre det muligt at deltage mere aktivt i beslutningsprocessen.

2.7. Under konferencen, som EØSU afholdt den 10. november 2014 om »Intelligente byer — Et europæisk økonomisk opsving gennem lokal innovation« (<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-smart-cities-civic-innovation>), diskuterede politiske beslutningstagere, ledere af byer og civilsamfundsrepræsentanter, hvordan intelligente byer kan blive styringsredskaber i forhold til udviklingen af en ny industripolitik i Europa; hvordan de kan understøtte vækst og beskæftigelse; hvordan civilsamfundsaktørerne kan deltage i udformningen af strategier; hvilke politikværktøjer, der skal tages i brug for at fremme investeringer i intelligente byer i hele EU.

2.8. EØSU mener, at en forudsætning for, at intelligente byer kan blive drivkraft for udvikling af en ny europæisk industripolitik ⁽²⁾, er, at der fokuseres på tre foranstaltninger:

2.8.1. fastlæggelse af en endnu mere avanceret og effektiv model for udvikling af intelligente byer således at man afhjælper den nuværende opsplitning og fremmer en fælles vision for projekterne, som rækker langt ud over integration af IKT, mobilitet og bedre energieffektivitet. Det bør navnlig fokuseres på initiativer, der kan udformes forskelligt på lokalt plan, og som skal tage udgangspunkt i at stile mod samtidigt at påvirke BNP, vækst, beskæftigelse og produktivitet (kvantitative økonomiske indikatorer) og folks livskvalitet og fysiske og psykiske velvære (kvalitative økonomiske indikatorer).

2.8.2. fremme af investeringer i intelligente byer ved at forfølge en tilgang med offentlige-private partnerskaber, der først og fremmest udnytter de utallige eksisterende europæiske fonde og skaber synergi mellem dem og EFSI's virke (Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om den europæiske fond for strategiske investeringer og om ændring af forordning (EU) nr. 1291/2013 og (EU) nr. 1316/2013, COM(2015) 10 final) med det sigte på EU-plan at vedtage en udviklingsmodel, som er kendetegnet ved samtidig at kunne skabe sociale og miljømæssige, produktions- og beskæftigelsesmæssige fordele (Kommissionen anslår en vækst på 2,8 mio. arbejdspladser inden 2018 (»Start-up Europe«, EØSU-konference den 10. november 2014)) og sikre, at de private medinvestorer har udsigt til at få deres penge igen.

2.8.3. styrkelse af tilstedeværelsen og inddragelsen af civilsamfundet og arbejdsmarkedets parter i udformningen af den strategiske planlægning af de intelligente byer, gennemførelsen heraf og den efterfølgende overvågning af dem for at forbedre leve- og arbejdsvilkårene for såvel borgere som virksomheder.

3. En bæredygtig og integreret udviklingsmodel for intelligente byer i den digitale økonomi

3.1. Europa-Parlamentets undersøgelse ⁽³⁾ viser, at de nuværende strategier og initiativer sigter mod at gøre byerne mere intelligente i det mindste på et af følgende områder: forvaltning af borgernes deltagelse, kontakt med borgerne, levevilkår, mobilitet, økonomi og miljø. Det er således muligt at forestille sig et projekt for en intelligent by, som kun sætter ind på et af disse områder. Undersøgelsen indkredser tre typer »grundlæggende komponenter i en intelligent by«: en teknologisk, menneskelig og institutionel.

3.2. EØSU anser det for vigtigt at udforme en ny bæredygtig, produktiv og inklusiv model for intelligente byer, der ikke længere ses som et projekt for »informationsteknologi«, »miljøforbedring« eller »energieffektivitet«, men som en del af en ny europæisk industripolitik, hvor en vækst, der skaber beskæftigelse og social udvikling, bliver gevinsten ved den digitale omstilling af vore økonomier.

⁽²⁾ EØSU's udtalelser om en industriel renaissance i Europa (EUT C 311 af 12.9.2014, s. 47), en stærkere europæisk industripolitik for vækst og økonomisk genopretning (EUT C 327 af 12.11.2013, s. 82), og tilbageflytning af EU's industri i forbindelse med genindustrialiseringen (EUT C 311 af 12.9.2014, s. 15).

⁽³⁾ Generaldirektoratet for Interne Politikker. »Mapping Smart Cities in the EU«, 2014 (<http://www.smartcities.at/assets/Publikationen/Weitere-Publikationen-zum-Thema/mappingsmartcities.pdf>).

3.3. Virkeliggørelsen af denne model er ikke alene forbundet med et mere integreret syn på projekter for mere intelligente byer, men også med følgende:

- større sammenhæng mellem medlemsstaternes og Kommissionens strategier
- øget standardisering og integration af de operationelle programmer, af de grundlæggende elementer og af de europæiske og nationale finansielle instrumenter for udvikling af intelligente byer
- udvikling af finansielle løsninger, der kan fungere som løftestang for private midler, blandt andet gennem brug af offentlige midler til at begrænse risiciene
- styrkelse af en politik for strategiske offentlige indkøb med det sigte at udvikle klasser af varer og tjenesteydelser, som i borgernes, den offentlige administrations og virksomhedernes øjne forbedrer effektiviteten, samt øge den konkurrenceevne, som kendetegner et område og/eller et netværk og/eller en virksomhedssektor.

3.4. Derfor vil EØSU i bevidstheden om, at en intelligent strategi kan anvendes på byer, øer, regioner og industriområder, foreslå, at EU-institutionerne og de nationale regeringer identificerer en **udviklingsmodel** for intelligente byer i programmer, som er kendetegnet ved den samtidige tilstedeværelse og integration af seks bærende søjler (i Italien ligger denne model, som udspringer af et forslag udarbejdet af foreningen Amerigo (International Cultural Exchange Programs Alumni) og Enam (European Network of American Alumni Associations), til grund for udarbejdelsen af en strategi for intelligente byer inden for Junker-planens rammer i ministeriet for økonomisk udvikling):

- tilstedeværelse af **teknologier og redskaber til opnåelse af energieffektivitet** og integration af vedvarende energikilder såsom **intelligent elektrisk infrastruktur (smart grids)**, som kan understøtte og fremme energispareplaner ved at integrere ad hoc-løsninger og -udstyr; sikre muligheden for at anvende et mix af forsyningskilder både i den private og offentlige sektor; sammenkobles med tilslutningsinfrastruktur og fremme udbredelsen af frit tilgængelige IP-signaler
- udbredelse af **teknologi- og tilslutningsplatforme**, som gør det muligt at skabe nye systemer for digitale tjenester takket være IKT- og **telekommunikationsinfrastruktur**, som kan: sikre stor udbredelse blandt andet gennem integration med intelligente net; fremme udbredelse af **tingenes internet** i forbindelse med sensorer, udstyr og tjenester; udnytte offentlige og private åbne data og den digitale dagsorden for byer; samtidigt hermed sikre høje standarder for løsningers og udstyrs sikkerhed og for fortroligheden af borgernes, virksomheders og forvaltningers informationer
- udvikling af **nye digitale økosystemtjenester** for at forbedre borgernes livskvalitet og virksomhedernes produktionsprocesser ved hjælp af integrerede intelligente tjenester og installationer, som er baseret på tilslutningsplatformene og de intelligente net. Disse digitale økosystemtjenester, der findes på flere områder (f.eks. mobilitet, e-sundhed, digital turisme, industri 4.0), vil kunne fremme eller styrke en europæisk industri for intelligente byer, især hvis de store teknologiske aktører er indstillede på at give hurtigere adgang for løsninger udviklet og produceret af mindre, herunder nystartede virksomheder
- projekter til forbedring af **infrastrukturen og et nyt design af byerne** såsom omlægning af byzonernes anvendelse, med omdannelse og nye anvendelser af offentlige bygninger og infrastrukturer med produktive, miljømæssige og sociale formål ikke kun for at øge ejendommenes værdi, men også for at øge deres nytteværdi i brugernes øjne blandt andet gennem udbredelse af effektive og sammenkoblede teknologier og øget brug af indirekte offentlige indkøb
- planer for udvikling og tilpasning af de **digitale færdigheder** hos borgere, virksomheder og i den offentlige sektor, så de innovationer, der indføres, kan udnyttes af så mange slutbrugere som muligt

- planer for **økonomisk og finansiel bæredygtighed** for investeringer baseret på en klar afgrænsning: af det udbytte, der er opnået gennem tjenesterne, styrkelsen af infrastrukturen og effektiviseringerne; en metode til fordeling af indtægterne mellem netoperatører, investorer og udviklere af intelligente løsninger og udstyr; samt værktøjer for **offentlig og privat finansiering**, som kan understøtte gennemførelsen af sådanne nye interventionsmodeller.

3.5. Den samtidige anvendelse af disse elementer kan maksimere projekternes effekt med hensyn til økonomisk og beskæftigelsesmæssig vækst, livskvalitet, forenkling af forbindelserne mellem og med myndighederne, energibesparelser for den offentlige og private sektor og smitte af på virksomhedernes konkurrenceevne og viden om systemet.

3.6. Intelligente byer, der realiseres på denne måde, vil afføde offentlige tjenester af høj kvalitet, bedre leve- og driftsvilkår for borgere og virksomheder, nye jobmuligheder gennem et mere innovativt iværksætermiljø og bedre miljømæssig bæredygtighed. Disse resultater kan opnås med færre offentlige tilskud, der ikke skal betales tilbage, takket være privat finansiering, strategisk planlægning af tjenestesystemer, som er i stand til at generere nye indtægtsstrømme, og oprettelse af netværk mellem store industrikoncerner og små og mellemstore virksomheder.

3.7. I dette scenarie, præget af store muligheder, finder EØSU det vigtigt at tage fat på spørgsmålet om sikkerhed i forbindelse med net, IT-systemer, applikationer og udstyr, som danner grundlaget for digitale økosystemtjenester. Ændringen af byerne for at gøre dem intelligente kræver, at de oplysninger, som tjenesterne er baseret på, og som i sig selv er meget følsomme, bliver indsamlet og behandlet med fortrolighed, integritet og disponibilitet.

3.8. Desuden er det vigtigt, at der på europæisk plan indledes en debat mellem medlemsstaterne om de sikkerhedsstandarder, som bør kendetegne vidt udbredte tjenester og installationer knyttet til tingenes internet for at forhindre, at de bliver afbrudt, korrumpet eller endog videregivet, hvilket vil være til stor skade for mennesker, folkesundheden, beskyttelsen af privatlivets fred og af økonomiske aktiviteter, og i sidste instans for selve det image, som alle initiativer, der tager sigte på at virkeliggøre de intelligente byer, har.

4. Intelligente byer som redskab for en europæisk industripolitisk platform

4.1. Integrationen af de seks søjler vil gøre intelligente byer til et ideelt redskab til at skabe en ny form for investeringer, som kombinerer en positiv social virkning — i henseende til eksterne virkninger — med en indtjeningsmekanisme, som gør investeringerne økonomisk og finansielt bæredygtige.

4.2. En europæisk investeringsplan for mere intelligente byer vil gøre det muligt at mangedoble initiativernes effekt, hvis følgende tre faktorer er til stede: en politikudformning, som muliggør løsningernes skalerbarhed, som på sin side afhænger af standardiseringen af komponenterne; fremme af et fælles marked for intelligente byer for at komme ud over de usammenhængende og forskelligartede tiltag i de forskellige lande og finde frem til fælles værktøjer som svar på de problemer, der opstår; tilstedeværelsen af en tilgang med fælles finansiering.

4.3. Løsningernes skalerbarhed, dvs. muligheden for at udbrede eller reproducere de eksisterende løsninger, er i dag især relevant for eksperimentelle mikroinfrastrukturer og for intelligente trafikstyringssystemer og afhænger af store teknologileverandører og af samarbejdet mellem byer. Andre eksperimentelle initiativer er på grund af deres specifikke karakter vanskelige at reproducere, omend de udmærker sig ved de foreslåede løsningers kvalitet eller kapacitet til at inddrage borgere eller virksomheder i en bottom-up tilgang.

4.4. EØSU mener, at løsningernes skalerbarhed på europæisk plan er en af de vigtigste forudsætninger for at tiltrække tilstrækkeligt store private investeringer i et partnerskab med offentlige investeringer og således gøre politikken for intelligente byer egnet til at skabe beskæftigelse, vækst i BNP, produktivitet og livskvalitet.

4.5. EØSU er navnlig af den opfattelse, at:

- selv om byerne bør have meget frie hænder til at udvælge de delkomponenter i de seks bærende søjler, som passer bedst til de lokale specialiseringer og behov, bør projekterne for intelligente byer tage højde for, at de valgte løsninger skal være reproducerbare og skalerbare
- løsningernes reproducer- og skalerbarhed bør tilstræbes blandt andet ved at fremme udviklingen af tekniske standarder for interoperabilitet og for åbne softwareløsninger, således at maksimal fleksibilitet på lokalt plan kombineres med muligheden for at fremme udviklingen af løsninger af kollektiv og almen værdi, men som kan tilpasses specifikke krav
- den økonomiske og finansielle bæredygtighed af investeringer i intelligente byer kan øges ved at gøre dem mere tilgængelige for store virksomheder, SMV'er og nystartede virksomheder, især hvis de mindre er forbundet i netværk med de større, og tilbyde avancerede løsninger til indsatsprogrammer på europæisk område
- man også kan øge effektiviteten af den anvendte offentlige og private kapital ved at fremme offentlig finansiering af delkomponenter eller projektkomponenter, der er kendetegnet ved større eller total markedssvigt, og privat finansiering af komponenter med en positiv eller høj rentabilitet
- effektiviteten af denne proces, i henseende til socioøkonomisk effekt, kan øges gennem platforme for samarbejde mellem byer med henblik på reproducerbarhed og udnyttelse af god praksis.

4.6. Kombinationen af disse foranstaltninger vil kunne føre til oprettelsen af et fælles marked for intelligente byer, der vil gøre EU til verdens første platform til afprøvning af ovennævnte udviklingsmodel, som vil kunne få stor indvirkning på:

- omfanget af de investeringer, som store, mellemstore og små virksomheder vil kunne få adgang til inden for rammerne af et offentlig-privat partnerskab
- fremme og integration som led i strategiske projekter af hele systemet af nystartede virksomheder, innovative virksomheder og forskning, som vil kunne få en betydelig afsmittende virkning på teknologier, organisatoriske og sociale modeller og beskæftigelsen
- den deraf følgende kapacitet til at mobilisere private finansielle ressourcer, som tiltrækkes af en mere sammenhængende politisk ramme på europæisk plan og af en fornuftig anvendelse af offentlige midler for at opnå en løftestangseffekt og risikobegrænsning.

5. Investeringer og økonomisk og finansiell bæredygtighed

5.1. Der findes ikke på europæisk plan eller i medlemsstaterne nogen specifik fond for intelligente byer, men derimod mange forskellige muligheder for at få adgang til finansiering med henvisning til særlige programmer (ud over de enkelte medlemsstats programmer, som baserer sig på kombinationen af nationale midler og strukturfondsmidler (EFRU, ESF, ELFUL), findes der EU-fonde, som kan finansiere særlige aspekter af en intelligent by såsom Horisont 2020, Connecting Europe-faciliteten, programmerne Cosme, Urban og Life). Eftersom den nuværende lovgivningsramme ikke giver mulighed for at samle midlerne i én enkelt fond, anser EØSU det for vigtigt, at koordineringen mellem de berørte institutioner intensiveres, at deres politikker bliver stadig mere samvirkende, og at institutioner, byer og offentlige og private aktører får mulighed for at kommunikere inden for mere entydige og ensartede rammer.

5.2. Stillet over for nødvendigheden af at konsolidere en generelt anvendelig udviklingsmodel med integrerede aktioner frygter EØSU, at dette mål ikke vil blive tilstræbt helt og fuldt på grund af den fragmenterede karakter af de beføjelser og ressourcer, som er til rådighed i henholdsvis Kommissionen (seks generaldirektorater beskæftiger sig horisontalt med intelligente byer) og medlemsstaterne, hvor der ikke altid er en klar fordeling af opgaver og ansvar mellem den centrale, regionale og lokale administration.

5.3. EØSU anbefaler derfor Kommissionen at oprette et »fælles europæisk ekspertisecenter vedrørende politikker for og ressourcer til intelligente byer« med deltagelse af de berørte generaldirektorater, medlemsstaterne, Regionsudvalget og EØSU, som skal have til opgave at:

- centralisere de retningsgivende politikker blandt andet for at mindske fragmenteringen og bureaukratiet
- sikre politisk og administrativ koordinering mellem EU, medlemsstaterne og kommunerne for at gennemføre modellen og de dermed forbundne politikker
- stille ensartet information til rådighed for myndigheder, som ønsker at planlægge intelligente tiltag, hvilket også indebærer større gennemsigtighed mht. disponible finansielle midler og en tydelig sammenhæng mellem disse og budgetposterne
- tilskynde til etablering af europæiske partnerskaber mellem offentlige og private virksomheder
- fremme inddragelsen af arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet
- forbedre den gensidige udveksling af oplysninger om god praksis
- arbejde for udbredelsen af en integreret og bæredygtig model for intelligent byudvikling på nationalt plan.

5.4. Det fælles europæiske ekspertisecenter for intelligente byer bør agere i synergi med EFSI, som for sit vedkommende efter EØSU's ⁽⁴⁾ mening bør støtte strategiske infrastrukturprojekter, som har en sådan økonomisk og social merværdi, at de kan bidrage til at opfylde EU's politiske mål ⁽⁵⁾ mht. virkeliggørelsen af det indre marked på områderne transport, telekommunikation, digital infrastruktur og energi, by- og landdistriktudvikling, social udvikling, miljø og naturressourcer.

5.5. Disse projekter, som er vigtige for at virkeliggøre intelligente byer, kan styrke det europæiske videnskabelige og teknologiske grundlag og skabe fordele for samfundet gennem bedre udnyttelse af det økonomiske og industrielle potentiale i strategierne for innovation, forskning og teknologisk udvikling.

5.6. Takket være integrationen af det fælles europæiske ekspertisecenter og EFSI og i lyset af de muligheder, som EFSI giver for at etablere projekt- og finansieringsplatforme på europæisk, nationalt og sektorielt plan, anbefaler EØSU at oprette en europæisk projektplatform for intelligente byer, som kan bane vejen for en sammenhængende tilgang til deres støtteberettigelse ved at integrere de disponible offentlige midler og de mobiliserbare private midler og træffe passende offentlige foranstaltninger til risikobegrænsning. En sådan platform bør gøre det lettere at udvælge, samle og finansiere projekter, der er iværksat i flere medlemsstater og inspireret af den model for intelligente byer, som EØSU foreslår Kommissionen at vedtage.

5.7. For at mobilisere denne type projekter anbefaler EØSU, at der i alle medlemsstater oprettes kvikskranker for adgang til teknisk og finansiell støtte til intelligente byer med det mål, at:

- opretholde en så høj grad af koordinering med det fælles europæiske ekspertisecenter for intelligente byer og dermed sikre, at de politiske retningslinjer når ud til medlemsstaterne
- omsætte de lokale behov i krav og projekter, som falder ind under de bærende søjler
- forbedre anvendelsen af offentlige tilskud og/eller lån på lempelige vilkår til finansiering af initiativer, som er omfattet af de forskellige bærende søjler

⁽⁴⁾ EØSU's udtalelse om en investeringsplan for Europa (EUT C 268 af 14.8.2015, s. 27).

⁽⁵⁾ Kommissionens meddelelse »Det indre marked for telekommunikation«, COM(2013) 634 final; »Den europæiske energunion« COM(2014) 520 final, COM(2015) 80 final og COM(2015) 82 final; »Det indre marked for transport«, COM(2014) 22 final.

- yde støtte til udformning af de mest hensigtsmæssige værktøjer for offentlig-private partnerskaber og offentlige indkøb med det mål at fremme en hurtig og effektiv interaktion med erhvervslivet
- finde frem til den finansielle struktur, som er bedst egnet til at sikre integration mellem offentlige midler og de midler, som de private investorer vil kunne skyde ind, eventuelt suppleret med EFSI-garantier.

5.8. Det kommende europæiske knudepunkt for investeringsrådgivning, som skal oprettes i tilslutning til EFSI, skal hjælpe medlemsstaterne med at tage de mest hensigtsmæssige skridt for at fremme oprettelsen af en projektfortegnelse og indføre alle de nødvendige værktøjer til finansiering af projekter. EØSU håber, at der i dette knudepunkt vil blive indrettet en særlig afdeling for intelligente byer, som udstyres med den ekspertise og kompetence, der kræves for at tilgodese alle relevante aspekter af projekterne.

6. Tiltag vedrørende aktivt medborgerskab, civilsamfundets rolle og lovrevision for at forbedre den politiske beslutningsproces

6.1. EØSU understreger, at vedtagelsen og gennemførelsen af den integrerede udviklingsmodel for intelligente byer forudsætter, at institutionerne udvikler en langsigtet vision, at de berørte grupper bliver inddraget i de igangværende forandringer (borgere, civilsamfundsorganisationer og arbejdsmarkedets parter) og at de processer, som skal resultere i intelligente byer, bliver styret effektivt og innovativt.

6.2. De europæiske, nationale og lokale institutioner, der deltager i den strategiske planlægning af indsatsen for at fremme intelligente byer, vil være nødt til at udvikle en langsigtet strategisk vision for disse programmer. Den integrerede udviklingsmodel vil kunne anvendes til at finde en balance mellem alle berørte gruppers behov, så der sikres størst mulig inddragelse og økonomisk og finansiell bæredygtighed af initiativerne.

6.3. Byerne kommer til at fungere som intelligente »strategiske planlæggere og tovholdere«, der bør overdrage det til de forskellige aktører i erhvervslivet, finansverdenen, industrien, den sociale sektor og foreningslivet at gennemføre de planlagte tiltag i et frugtbart, struktureret og løbende samarbejde og med klare tidsfrister og mulighed for tilpasning til den forandring og udvikling, der sker.

6.4. Udviklingen af intelligente byer kan kun realiseres, hvis der som udgangspunkt foregår en løbende dialog med civilsamfundet, som kan føre til fuld inddragelse af grupper, der repræsenterer kollektive, specifikke eller almene interesser. Dette gælder både i den fase, hvor behovene identificeres, og i forbindelse med omsætningen af disse i krav og overvågningen af effektiviteten af de planlagte foranstaltninger med det mål at opfylde dem. Denne borgerinddragelse bør fremmes på europæisk, nationalt og lokalt plan.

6.5. Med dette for øje foreslår EØSU, at:

- det europæiske innovationspartnerskab for intelligente byer og fællesskaber (fremlagt af gruppen på højt niveau under innovationspartnerskabet om intelligente byer og samfund den 14. oktober 2013 (<http://ec.europa.eu/eip/smartcities/>)) bliver udvidet til at omfatte civilsamfundets aktører, herunder EØSU og alle aktører inden for de områder, der er omfattet af de seks bærende søjler i modellen for intelligente byer, ud over de aktører, som arbejder med løsninger på områderne mobilitet, IKT og miljøspørgsmål, der i dag allerede er repræsenteret
- alle medlemsstater fremmer støttetiltag, hvor civilsamfundets repræsentanter deltager i identifikationen af behov og krav og i udformningen af strategier gennem oprettelse af rådgivende grupper, både i forbindelse med kvikskrankerne for teknisk og finansiell støtte til intelligente byer og i de enkelte berørte byer
- der skrides til en forenkling og samordning af de lovgivningsmæssige rammer gennem en fælles europæisk lovgivning, helst i form af et direktiv med henblik på at sikre:
 - en revision af de offentlig-private partnerskabsværktøjer for at gøre dem mere tiltrækkende for virksomhederne og udvide deres anvendelsesområde til servicesektoren, som er et bærende element i den digitale økonomi

- en forbedring af værktøjerne til innovative indkøb (*procurement*) og prækommercielle indkøb (*pre-commercial procurement*)
- indførelse af ensartede mekanismer, som kan give byforvaltningerne mulighed for i al åbenhed at drage nytte af indtægterne fra de nye tjenester, der bygger på platformene for intelligente byer, og af indtægterne fra den kommercielle udnyttelse af offentlige og private åbne data og åbne tjenester. Disse mekanismer bør også være af en sådan beskaffenhed, at byforvaltningerne tilskyndes til at reinvestere en del af de besparede midler og indtægter, som stammer fra styrkelsen af infrastrukturen og leveringen af tjenesteydelser, i styrkelsen og udbygningen af projekterne for intelligente byer.

Bruxelles, den 1. juli 2015.

Henri MALOSSE
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om TTIP og dets indvirkning på SMV'erne
(initiativudtalelse)
(2015/C 383/06)

Ordfører: Emmanuelle BUTAUD-STUBBS

Medordfører: Panagiotis GKOFAS

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 11. december 2014 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, på eget initiativ at afgive udtalelse om:

»TTIP og dets indvirkning på SMV'erne«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den faglige Sektion for Eksterne Forbindelser, som vedtog sin udtalelse den 11. juni 2015.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 509. plenarforsamling den 1.—2. juli 2015, mødet den 2. juli, følgende udtalelse med 187 stemmer for, 2 imod og 2 hverken for eller imod.

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. I betragtning af SMV'ernes store bidrag til den europæiske økonomi finder EØSU det vigtigt — navnlig med hensyn til virkningerne for beskæftigelsen og de etiske spilleregler — at råde over en præcis analyse sektor for sektor og medlemsstat for medlemsstat af de konsekvenser, som kan forudses for de europæiske SMV'er, hvis TTIP træder i kraft i den form, det har på det nuværende trin i forhandlingsforløbet.

1.2. Selv om GD for Handels to undersøgelser angående SMV'er, hvoraf den ene drejer sig om udfordringerne og mulighederne for eksporterende SMV'er generelt ⁽¹⁾ og den anden, som er af nyere dato (nemlig fra april 2015), mere specifikt vedrører SMV'erne og det transatlantiske handels- og investeringspartnerskab (TTIP) ⁽²⁾, er interessante, dækker de ikke alle aspekter. De indeholder en relevant beskrivelse af en række vanskeligheder i forbindelse med SMV'ernes internationalisering og de handels- og reguleringsmæssige hindringer, de møder, men de indeholder ikke en præcis, underbygget vurdering specificeret efter sektor og medlemsstat af den indvirkning, som TTIP kan få på eksporterende og ikkeeksporterende virksomheder i de forskellige værdikæder.

1.3. EØSU anmoder derfor Kommissionen om at gennemføre en ny konsekvensanalyse om SMV'er, helt små virksomheder, mikrovirksomheder og de liberale erhverv, uanset om de ønsker at eksportere eller ej, med henblik på at måle den potentielle indvirkning af et integreret transatlantisk marked i de enkelte erhvervssektorer (landbrug og fødevarer, turisme, håndværk, hotel- og restaurationsbranchen, industri, tjenesteydelser osv.). Det er vigtigt at kunne forudse, hvordan disse virksomheder vil blive berørt af åbningen af et mere integreret transatlantisk marked. Vil TTIP medføre ændringer i deres økonomiske model, deres produktionsmetoder, lovgivningsrammerne, tjenesteydelsernes art eller deres strategier med hensyn til investering og beskæftigelse inden for rammerne af en ny konkurrencesfære?

1.4. EØSU ønsker at benytte forhandlingerne med USA som anledning til bedre at overvåge SMV-støttepolitikkerne på begge sider af Atlanten via en evidensbaseret tilgang (f.eks. benchmarking af offentlige indkøb og SMV'er, adgang til finansiering og til kapitalmarkedsvilkår, katastrofehandtering, adgang til markedsoplysninger/krav og standarder for små virksomheder (Small Business Standards)). En sådan sammenligning vil formentlig kunne bidrage til at fastlægge nye hensigtsmæssige SMV-støtteforanstaltninger med henblik på at styrke den praktiske gennemførelse af den europæiske »Small Business Act«. EØSU arbejder i øjeblikket på en udtalelse om dette emne (INT/755), som følger op på de tidligere udtalelser om samme emne. EØSU mener, at tidspunktet er gunstigt for EU-institutionerne til at tage hensyn til de europæiske og nationale SMV-organisationers anmodning om en juridisk bindende »Small Business Act« og en højere grad af samordning mellem industripolitik og handelspolitik. Det er også nødvendigt, at netværket af SMV-repræsentanter omdannes til en egentlig og mere effektiv myndighed til samordning, overvågning og håndhævelse af SMV-politikken i det indre marked, som kan pege på nye behov og hensigtsmæssige løsninger for SMV'er.

⁽¹⁾ DG Trade Chief Economist Note »SMEs are more important than you think! Challenges and opportunities for EU exporting SMEs« (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2014/september/tradoc_152792.pdf).

⁽²⁾ »Small and medium sized enterprises and the Transatlantic Trade and Investment Partnership« (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/april/tradoc_153348.pdf).

1.4.1. Kategorien SMV'er er i sig selv meget uensartet i EU, hvor de helt små virksomheder med under 9 ansatte er stærkt repræsenteret. Desuden afviger fordelingen af SMV'erne efter størrelsesprofil også stærkt fra den ene medlemsstat til den anden. Det samme gælder for regulerede og ikke-regulerede liberale erhverv. Da der findes mange mikrovirksomheder inden for handel, industri og håndværk, anbefaler EØSU, at Kommissionen i samråd med myndighederne i de mest berørte medlemsstater (herunder offentlig/private forskningsinstitutter og universiteter) organiserer bevidstgørelses- og oplysningskampagner, så tæt på aktørerne som muligt, samt SMV-målttede uddannelsesseminarer for at sikre en bedre forståelse af de forskellige kapitler i TTIP, de omfattede sektorer og dermed forbundne muligheder og områder, som bør overvåges, så tæt på aktørerne som muligt.

1.4.2. De liberale erhverv — hvad enten der er regulerede eller ej — repræsenterer i hele EU et system af følsomme tjenester til gavn for deres kunder og samfundet generelt, og som har fået tildelt særlige opgaver.

1.5. EØSU glæder sig over, at der er et kapitel om SMV'er i forhandlingerne, men ønsker at forbedre indholdet og fremsætter derfor en række forslag under de særlige bemærkninger. Det af Kommissionen foreslåede indhold på nuværende tidspunkt bør suppleres på flere områder og især med hensyn til vilkårene for SMV'ernes repræsentation i det fremtidige SMV-udvalg og dette udvalgs opgaver.

EØSU opfordrer Kommissionen, Europa-Parlamentet og andre kompetente myndigheder til at gøre et »SMV-kapitel« til et permanent kapitel i igangværende og fremtidige handelsforhandlinger, hvor der tages hensyn til de europæiske SMV'ers interesser, så man kan udnytte de mulige fordele i forskellige regioner og på forskellige markeder.

Dette vil sammen med »tænk småt først«-princippet anvendt på handelspolitikker sikre, at SMV'er kan og bør drage nytte af globaliseringsprocesserne og blive de primære aktører heri.

1.6. EØSU anmoder Kommissionens SMV-ansvarlige om at sikre, at små virksomheder, mikrovirksomheder og liberale erhverv bliver repræsenteret under forhandlingerne med mindst ét sæde i den rådgivende gruppe (TTIP Advisory Board) for at overvinde informationskløften, sikre den nødvendige tværsektorielle ekspertise og opfylde grundlæggende gennemsigtighedskrav i forbindelse med information/data af fælles interesse. Det anbefaler desuden, at der indføres støt-teforanstaltninger til de økonomiske, faglige og sektorielle SMV-organisationers vejledning og rådgivning af SMV'er og mikrovirksomheder i samarbejde med relevante videnskabelige organer og forskningsorganer samt finansieringsforanstaltninger, hvis der er behov for det. EØSU opfordrer til en gensidig anerkendelse af kvalifikationer og certificering på alle offentlige forvaltningsniveauer og lige konkurrencevilkår på alle niveauer af offentlige indkøb (herunder delstater, regioner og kommuner).

2. Generelle bemærkninger

2.1. SMV'ernes betydning på hver side af Atlanten

Selv om europæerne og amerikanerne definerer SMV'er forskelligt, står disse virksomheder for størstedelen af de økonomiske aktiviteter, værditilvæksten og jobskabelsen på begge sider af Atlanten. Denne fremtrædende rolle betyder, at med hensyn til værditilvækst og udvikling af nye forbindelser vil TTIP's væsentligste indvirkning på økonomien bero på SMV'erne og deres evne til at udnytte mulighederne for at vinde nye markeder og tilpasse sig den nye situation. Flere undersøgelser viser, at SMV'er med en international udvikling er mere innovationsfremmende, vokser hurtigere og skaber flere og bedre lønnede job.

2.1.1. SMV'erne i EU — meget ofte helt små virksomheder

I EU er en SMV en virksomhed, som beskæftiger under 250 personer, og som har en årlig omsætning på ikke over 50 mio. EUR. Ifølge Kommissionen findes der mere end 20 mio. SMV'er i EU, hvilket svarer til 98 % af samtlige virksomheder. De beskæftiger 67 % af den erhvervsaktive befolkning og står for 58 % af bruttoværditilvæksten. I perioden 2002 til 2010 skabte de europæiske SMV'er 85 % af alle nye arbejdspladser i EU.

I henhold til Kommissionens seneste rapport tegner de europæiske SMV'er sig for 28 % af den samlede direkte eksport til USA. Der er altså plads til forbedringer. Af de 790 000 europæiske virksomheder, som eksporterer til lande uden for EU, er 619 000 SMV'er, heraf 353 000 meget små virksomheder med under 9 ansatte, hvilket viser, at deres beskedne størrelse ikke forhindrer eksport ⁽³⁾.

Derimod er der i dag relativt få europæiske SMV'er, som eksporterer til USA, nemlig 150 000 ifølge ovennævnte rapport, heraf 65 000 med under 9 ansatte. Denne andel på under 1 % af de over 20 mio. europæiske SMV'er synes meget lille. Mange meget små, mindre og mellemstore virksomheder fra visse lande (f.eks. Italien) rangerer dog højt på listen over virksomheder, der driver handel med de amerikanske markeder. I Eurostats data medtages imidlertid kun direkte eksport og ikke indirekte eksport, dvs. at mange meget små, mindre og mellemstore virksomheder, der arbejder som underleverandører eller handler fra virksomhed til virksomhed (B2B), frembringer mellemprodukter eller leverer formidlingstjenester, som derefter samles og eksporteres til USA. Det lave tal skyldes ligeledes, at de meget små, mindre og mellemstore virksomheders bidrag til den europæiske økonomi hænger sammen med deres tilknytning til lokaløkonomien, og at de ikke er interesseret i at eksportere eller investere i udlandet. Til gengæld er der utvivlsomt stadig store fremskridtsmuligheder for virksomheder, som kan have et eksportpotentiale eller allerede eksporterer til tredjelande.

2.1.2. SMV'erne i USA — mere strukturerede virksomheder

I USA er SMV'er virksomheder med under 500 ansatte, men i visse brancher kan der være op til 1 000 eller endda 1 500 ansatte ⁽⁴⁾. Disse firmaer, som altså kan være mange gange større end de tilsvarende virksomheder i EU, danner også ryggraden i den amerikanske økonomi. Der er 28 mio. SMV'er i USA, hvor de udgør 99 % af samtlige virksomheder, beskæftiger mere end 50 % af arbejdstagerne i den private sektor og er ansvarlige for 65 % af nettojobskabelsen i denne sektor.

2.2. TTIP's betydning for SMV'erne

2.2.1. På grund af deres størrelse rammes SMV'erne ofte uforholdsmæssigt hårdt af de høje toldafgifter og de forskriftsmæssige krav, som er forbundet med handel over Atlanten, fordi de for at imødegå handelshindringerne skal bruge flere ressourcer og kompetencer af en mindre omsætning i mængde og værdi end større virksomheder. Derfor vil de have gavn af de toldmæssige og ikketoldmæssige liberaliseringsforanstaltninger i den transatlantiske aftale. I sin udtalelse om »Transatlantiske handelsforbindelser og EØSU's synspunkter om øget samarbejde og en eventuel frihandelsaftale mellem EU og USA« har EØSU allerede opstillet en oversigt over åbningsmulighederne og de punkter, som bør overvåges, i forhandlingsemnerne ⁽⁵⁾.

2.2.2. SMV'erne forventes at kunne opnå meget vigtige fordele af TTIP gennem resultaterne af et samarbejde om regulering, som kunne munde ud i en harmonisering eller en tilnærmelse af visse regler og gensidig anerkendelse af inspektion og certificering. EØSU vil dog gerne benytte lejligheden til at minde om de to parter bindende løfte om ikke at bruge TTIP til at sænke de eksisterende tekniske standarder. En analyse af merværdien af EU's standard for små virksomheder (Small Business Standard), som støttes af Kommissionen i partnerskab med de mest repræsentative SMV-organisationer, kunne være en stor hjælp. Samarbejdet om regulering skal være gennemsigtigt, respektere medlemsstaternes og Den Europæiske Unions reguleringsmæssige autonomi og bibeholde disses mulighed for at vedtage de foranstaltninger, som de finder nødvendige inden for sundheds-, forbruger-, arbejdstager- eller miljøbeskyttelse.

2.3. SMV'ernes udvikling på internationalt plan

Ifølge WTO kan SMV'ernes udvikling på internationalt plan opdeles i fire trin:

- direkte eksport til et andet land
- eksport med hjælp fra uafhængige udenlandske erhvervsdrivende

⁽³⁾ Se fodnote 1.

⁽⁴⁾ https://www.sba.gov/sites/default/files/files/Size_Standards_Table.pdf.

⁽⁵⁾ EUT C 424 af 26.11.2014, s. 9.

- oprettelse af datterselskaber i udlandet
- etablering af infrastruktur i udlandet med henblik på produktion og salg i eksportens målland.

På hvert trin må SMV'erne nødvendigvis råde over flere informationer, kapacitet til at sikre overholdelse af de administrative regler og menneskelige og finansielle ressourcer, eftersom de har behov for at kende reglerne på det pågældende marked godt, inden de begynder at eksportere varer og/eller tjenester. De skal derefter vise sig i stand til at udforme en mere langsigtet strategi for at kunne vinde indpas i eksportlandet og i sidste ende blive fuldt integreret gennem lokale virksomheder, der beskæftiger lokale menneskelige ressourcer i overensstemmelse med de gældende bestemmelser på stedet. Den digitale økonomi vil afgjort kunne hjælpe SMV'erne til hurtigere at blive internationale. Den hastigt voksende e-handel åbner endnu videre afsætningsmuligheder for mindre virksomheder, navnlig i sektoren for forbrugsgoder (handel fra virksomhed til forbruger eller »B2C«) og for de liberale erhvervs vedkommende også i »B2B«-sektoren.

Kommissionens analyse viser ligeledes, at der er en forbindelse mellem virksomhedens og eksportens størrelse. SMV'erne udgør 81 % af eksportvirksomhederne, men står kun for 34 % af de eksporterede mængder ⁽⁶⁾, men dog for over 50 % på visse specielle nichemarkeder i hele verden.

2.4. SMV'ernes internationalisering i USA og i EU

Ifølge visse kilder er de europæiske SMV'er i højere grad internationaliseret end de amerikanske. Forskellen skyldes hovedsagelig, at de europæiske SMV'er opererer på EU-markedet, hvis udvikling langt fra er færdig. Dette handelssamkvem er det første trin i deres internationalisering, forbedrer deres kendskab til udenlandske markeder og hjælper dem med at finde afsætningsmuligheder uden for EU. Størrelsen ser ikke ud til at være nogen hindring, for i nogle medlemsstater er 90 % af de eksporterende virksomheder SMV'er, og visse brancher som mode, landbrugsfødevarer, maskiner og møbler er særlig eksportorienterede.

Selv om statistikkerne på området er ret sjældne og sommetider svære at analysere, fordi der er valgt forskellige metoder, og oplysningerne ikke altid er sammenlignelige, viser undersøgelser udført for Kommissionen ⁽⁷⁾, at 42 % af SMV'erne i EU er involveret i en eller anden form for internationalisering.

En virksomheds internationalisering er ofte knyttet til faktorer som:

- eksportintensiteten i den pågældende branche og
- det indenlandske markeds størrelse.

De europæiske SMV'ers internationaliseringsgrad er højere inden for engroshandel, minedrift, forarbejdningsindustri, forskning og salg af motorkøretøjer, mens den er ret lav på områder som juridiske tjenester, byggebranchen, planlægnings- og udviklingstjenester og sundhedsvæsen, der i sagens natur afhænger mere af nærheden til kunden eller patienten ⁽⁸⁾.

Ifølge den amerikanske undersøgelse om denne problemstilling ⁽⁹⁾ bidrager SMV'erne med ca. 30 % af den registrerede amerikanske vareeksport, og deres hovedmarkeder er Canada og Mexico, dvs. partnerskabsmarkeder under NAFTA. Maskiner, elektriske produkter og kemikalier er nogle af de vigtigste kategorier af varer, de sælger til udlandet. Oplysningerne om de amerikanske SMV'ers eksport af tjenesteydelser er yderst knappe, men det skønnes, at liberale tjenesteydelser tæller betragteligt i den amerikanske eksportaktivitet.

⁽⁶⁾ Se fodnote 1.

⁽⁷⁾ SMV'ernes internationalisering — Endelig rapport 2010.

»Annual report on European SMEs 2013/2014« (årsrapport 2013/2014 om de europæiske SMV'er) (http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/performance-review/files/supporting-documents/2014/annual-report-smes-2014_en.pdf, s. 62).

⁽⁸⁾ Se fodnote 7.

⁽⁹⁾ USITC, »Small and Medium-Sized Enterprises: Overview of Participation in U.S. exports« (SMV'ernes bidrag til amerikansk eksport), 2010 (<http://www.usitc.gov/publications/332/pub4125.pdf>).

2.5. SMV'ernes nuværende rolle i det transatlantiske handels- og investeringssamkvem

Den bilaterale transatlantiske samhandel kendetegnes ved, at den for en stor dels vedkommende finder sted mellem multinationale selskaber. Det betyder, at størstedelen af denne specifikke bilaterale samhandel omfatter koncerninterne tjenesteydelses- og varestrømme, men også handel med licenser og rettigheder vedrørende intellektuel ejendomsret og kapitalbevægelser mellem moderselskaberne og deres datterselskaber.

Kommissionens undersøgelse om SMV'er og TTIP viser, at SMV'erne kvantitativt tegnede sig for 28 % af den europæiske eksport i 2012. Tallet er lavere end gennemsnittet af SMV'ernes eksportmængde til alle markeder uden for EU, der andrager 32 %. Tallet skal også ses i lyset af SMV'ernes andel af virksomheder, som eksporterer til USA, hvoraf de udgør 88 %, dvs. en væsentlig højere procent end gennemsnittet af SMV'er, som eksporterer til lande uden for EU, der ligger på 78 %. Tallene bekræfter formodningen om, at en stor del af eksporten stammer fra koncernintern handel, hvilket viser en transatlantisk aftales potentiale med hensyn til at stimulere de europæiske SMV'ers eksport og investering. Det er dog værd at notere sig, at indirekte eksport fra europæiske SMV'er, der som underleverandører og producenter af halvfabrikata, deltager i fremstillingen af komplekse slutprodukter, som eksporteres til USA, ikke er medregnet i dette tal. Medlemsstaterne imellem kan der konstateres stor spredning i antallet af eksporterende SMV'er og i de eksporterede mængder.

Der foreligger ingen præcise tal for, hvor mange amerikanske SMV'er der eksporterer til EU, eller hvor meget de eksporterer. Imidlertid står SMV'erne i USA for 33 % af den amerikanske eksport ⁽¹⁰⁾, dvs. en procentdel, som ligger meget tæt på det, der ses i EU.

2.6. De største hindringer for SMV'erne

På grund af deres størrelse har SMV'erne som regel sværere ved at komme ind på udenlandske markeder, dække de ekstra omkostninger, der skyldes de små handelsmængder, og tilpasse sig de lokale bestemmelser. Ifølge direktøren for OECD's Centre for Entrepreneurship, SMEs and Local Development, Sergio Arzeni, kan regeloverholdelsesomkostningerne være forholdsmæssigt 10 til 30 gange højere for SMV'er end for store virksomheder ⁽¹¹⁾.

Kort sagt støder SMV'er, der vil gøre sig gældende på internationalt plan, på vanskeligheder, som hænger uadskilleligt sammen med deres beskedne størrelse og begrænsede ressourcer, og som de skal overvinde, inden de overhovedet begynder at tackle de specifikke hindringer for handel eller investering, nemlig:

- hindringer med hensyn til adgang til finansiering af eksporten
- mangel på opdateret information og opdaterede data om krav vedrørende produkter/tjenesteydelser
- utilstrækkeligt kendskab til det marked, hvor de ønsker at sælge deres varer eller tjenesteydelser (markedsundersøgelser)
- vanskeligheder med at finde potentielle kunder og med at komme i kontakt med dem
- personale, som ikke har den rette uddannelse til at håndtere en international udvikling eller skabe kontakt med investorer eller importører
- mangel på tilskyndelse og støtte fra de offentlige myndigheders side samt en vis administrativ træghed i de offentlige støttepolitikker
- kultur- og sprogbarrierer
- manglende ensartethed i reguleringen og i systemerne til tilpasnings og anerkendelse i forbindelse med kvalifikationer og tilladelser.

⁽¹⁰⁾ »The Transatlantic Trade and Investment Partnership — Big Opportunities for Small Business« (store perspektiver for små virksomheder), Atlantic Council (http://www.atlanticcouncil.org/images/publications/TTIP_SME_Report.pdf, s. 3).

⁽¹¹⁾ WTO, wt/COMTD/AFT/W/53, s. 23.

I betragtning af disse mangler har SMV'erne først og fremmest behov for hensigtsmæssige vejlednings- og rådgivningstjenester (individuelt tilpasset opfølgning eller coaching, tutorordninger eller *mentoring* osv.), der som regel varetages af deres branche- og sektororganisationer.

Med hensyn til de handels- og investeringshindringer, som europæiske virksomheder møder i USA, er det ret vanskeligt at sortere dem efter betydning, fordi virksomhederne ofte beskriver disse hindringer uden nødvendigvis at inddele dem i specifikke kategorier. Der er desuden forskel på de vanskeligheder, som ikkeeksporterende virksomheder gør sig klart, og de hindringer, som eksporterende virksomheder reelt møder. Men ved gennemgang af de forskellige undersøgelser og rundspørger (¹²), som er gennemført, kan de største hindringer beskrives som følger:

- meget forskellig udstrækning af ansvar samt muligheder for forsikringsdækning til priser i overensstemmelse med markedsvilkårene
- eksportomkostninger (ud over toldafgifter) i forbindelse med transport, komplekse toldformaliteter, tidsforbrug i den forbindelse samt behov for at have eller betale en speditør og især i USA at have en forsikring, der dækker eventuelle erstatningssøgsmål
- vanskeligheder med adgang til eksportkredit
- told og afgifter, som stadig er en betydelig hindring for en række sektorer som tobak, tekstil og beklædning
- komplekse oprindelsesregler og udgifter til oprindelsescertifikater
- opfyldelse af andre og forskellige tekniske eller sundheds- og plantesundhedsmæssige regler samt certificeringer og tilsyn i forbindelse med disse regler
- tekniske og sundhedsmæssige bestemmelser, som kun gælder i visse amerikanske stater, eller afvigende regler staterne imellem
- forskellige kvalifikationskrav og begrænsninger i erhvervsaktiviteten i de enkelte stater og lokale reguleringsområder
- beskyttelse af intellektuel ejendomsret, især manglende overholdelse af oprindelsesbetegnelser, og forskellige bestemmelser om mærker og patenter
- udgifter til retsbeskyttelse og overvågning af markedet for europæiske virksomheder, der er indehavere af geografiske betegnelser
- restriktioner i forbindelse med offentlige udbud på grund af Buy American Act og de jævnlige ændringer heraf, som sigter mod at udvide anvendelsesområdet
- komplekse procedurer for ansøgning om visum og opholds- og arbejdstilladelse samt opstart af aktiviteter i USA
- restriktioner eller påkrævede licenser på føderalt eller subføderalt niveau for visse tjenesteydere.

Disse hindringer er ikke specifikke for SMV'er, men de rammer dem hårdere og virker mere afskrækkende. Inden for rammerne af TTIP vil de fleste af dem blive behandlet i særlige kapitler, som vil gælde for alle virksomheder uden forskel. Kapitlet om SMV'er i TTIP vil derfor have et ret begrænset mål, nemlig at fremme alle SMV'ers inddragelse i det transatlantiske marked gennem adgang til relevante oplysninger og et forstærket samarbejde mellem offentlige myndigheder med ansvar for SMV-anliggender.

(¹²) »The Transatlantic Trade and Investment Partnership — Big Opportunities for Small Business« (store muligheder for små virksomheder), Atlantic Council (http://www.atlanticcouncil.org/images/publications/TTIP_SME_Report.pdf, s. 3); »Small and medium sized enterprises and the Transatlantic Trade and Investment Partnership« (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/april/tradoc_153348.pdf); »Small companies in a big market« (http://www.svensktnaringsliv.se/english/publications/small-companies-in-a-big-market-how-a-free-trade-agreement-between_611404.html).

2.7. Behovene for støtte til SMV'er

2.7.1. Som følge af særlige hindringer og begrænsede ressourcer har SMV'er (især de små virksomheder og mikrovirksomhederne) først og fremmest behov for adgang til tilpasset vejledning og rådgivning, bl.a. med hensyn til efteruddannelse af lønmodtagere (individuel opfølgning eller *coaching*, tutorordninger eller *mentoring*), der som regel varetages af deres økonomiske, faglige og sektorielle organisationer. Man skal sørge for, at sidstnævnte råder over de nødvendige logistiske redskaber til at informere og rådgive virksomhederne og til at støtte disse på individuel basis, især gennem de europæiske struktur- og investeringsfonde (ESI-fondene).

2.7.2. Ud over vejledning og rådgivning, der er tilpasset de enkelte SMV'ers særlige forhold og behov, skal virksomhederne kunne råde over de nødvendige midler til finansiering af deres materielle og immaterielle investeringer. EØSU anbefaler derfor at give SMV'erne, herunder dem, som er villige til at investere i amerikanske markeder, let adgang ikke bare til de europæiske struktur- og investeringsfonde, men også til COSME-programmets finansielle instrumenter, navnlig risikovillig kapital og garantiordninger.

2.7.3. EU bør se nærmere på udbuddet af forsikringer for eksport af varer og tjenester og sørge for, at det udvikler sig og lever op til markedets behov.

2.8. Det nuværende kapitel om SMV'er i TTIP

EØSU glæder sig over, at der er viet et kapitel udelukkende til SMV'erne i TTIP, men ønsker at styrke indholdet (jf. forslagene under de særlige bemærkninger). EU's forslag om at indarbejde en juridisk tekst om små og mellemstore virksomheder i TTIP har været genstand for drøftelser med USA under forhandlingsrunden den 19.—23. maj 2014. Det er et helt nyt kapitel for EU i en frihandelsaftale. Der blev offentliggjort en tekst den 7. januar 2015⁽¹³⁾. Bestemmelserne udmøntes i et kapitel X om små og mellemstore virksomheder (SMV) og omhandler forskellige emner med det formål at forstærke SMV'ernes inddragelse i samhandlen og udveksle bedste praksis.

2.8.1. Samarbejde om SMV'er

Parterne bør udveksle informationer, oprette og sørge for adgang til redskaber og ressourcer i tilknytning til intellektuel ejendomsret, dele bedste lovgivningspraksis, støtte foranstaltninger til fordel for virksomhederne og fremme risikovillig kapital og investeringer i mindre virksomheder for at stimulere SMV'ernes konkurrenceevne i verdenshandelen.

2.8.2. Markedsdata og informationsudveksling

Det foreliggende forslag til artikel X, stk. 2, vedrører informationsudveksling mellem parterne. Det anbefales at oprette et websted med de væsentligste oplysninger (herunder partnerskabsaftalens ordlyd, toldbestemmelser, en oversigt over de gældende tekniske bestemmelser, sundhedsmæssige og plantesundhedsmæssige foranstaltninger, regler for offentlige udbud og procedurer for registrering af virksomheder). Dataharmoniseringsprogrammet vedrørende de mest relevante interesseområder for SMV'er bør gøres til genstand for en fælles analyse, der skal udføres af en EU/USA-eksperttaskforce.

Parterne bør udarbejde en onlinedatabase med bl.a. samtlige toldnomenklaturkoder og afgiftssatser, oprindelsesregler eller forskrifter om angivelse af oprindelsesland på alle EU-sprog.

2.8.3. Teknisk assistancetjeneste

I den af Kommissionen foreslåede tekst omtales et fælles informationscenter (artikel X, stk. 2, litra c)). Det Transatlantiske Økonomiske Råd går også ind for oprettelsen af en sådan tjeneste. Et udvidet delnetværk af sådanne informationscentre understøttet af pålidelige organisationer, der repræsenterer SMV'er, med etablerede kontakter i de europæiske og amerikanske erhvervmiljøer kunne sikre en vis indflydelse og en mere engageret deltagelse fra de forskellige myndigheder og en lang række aktører.

2.8.4. Oprettelse af et SMV-udvalg

Et forslag til artikel X.4 omhandler oprettelse af et transatlantisk udvalg.

⁽¹³⁾ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/january/tradoc_153028.pdf

3. Særlige bemærkninger

3.1. *Vurdering af betydningen af forskellene i definitionen af en SMV*

Europæerne og amerikanerne lægger ikke samme betydning i begrebet SMV med en mulig forskel på op til mellem 250 og 1 000 ansatte. Desuden varierer den amerikanske definition af en SMV fra sektor til sektor⁽¹⁴⁾, men begrebet dækker i hovedtræk virksomheder med under 500 ansatte, selv om de i visse brancher kan have op til 750 eller tilmed 1 000 medarbejdere. På de fleste områder defineres de ikke i forhold til deres omsætning eller deres samlede årsbalance.

EØSU anmoder Kommissionens tjenestegrene om at opstille en udførlig oversigt over definitionen af SMV'er i USA sektor for sektor og frem for alt om at igangsætte en undersøgelse af, om forskellige definitioner ikke er til ugunst for de europæiske SMV'er, der er mindre.

3.1.1. Både de regulerede og de ikke-regulerede liberale erhverv er i alle EU-lande i forskellig grad og beskaffenhed en særlig form for SMV. Deres marked og deres tjenesteydelser er baseret på en særlig viden, der forudsætter en særlig tillid fra tjenesteydelsesmodtagernes side og stiller specifikke krav til uafhængighed. Ud over deres betydning som økonomiske aktører er de liberale erhverv en komponent i den europæiske samfundsmodel.

3.2. *Vurdering og overvågning af indvirkningen af et udvidet transatlantisk marked på eksporterende og ikkeeksporterende virksomheder*

I betragtning af SMV'ernes store bidrag til den europæiske økonomi finder EØSU det vigtigt — navnlig med hensyn til virkningerne for beskæftigelsen — at udarbejde en plan for en præcis analyse sektor for sektor og medlemsstat for medlemsstat af de konsekvenser, som kan forudses for de europæiske SMV'er, hvis TTIP træder i kraft i den form, det har på det nuværende trin i forhandlingsforløbet. Det er nødvendigt at gennemføre både forudgående og efterfølgende analyser af konsekvenserne for SMV'er, helt små virksomheder, mikrovirksomheder og liberale erhverv, uanset om de ønsker at eksportere eller ej, med henblik på at måle den potentielle indvirkning af indførelsen af et transatlantisk marked.

Europa-Parlamentet har allerede beskæftiget sig med TTIP's indvirkning på forarbejdningsindustrien og energimarkedet og er kommet frem til, at indvirkningen er positiv, men varierer fra sektor til sektor⁽¹⁵⁾. Imidlertid er indvirkningen i andre sektorer, som er tættere knyttet til lokaløkonomien (landbrug, turisme, håndværk, hotel- og restaurationsbranchen, IKT, industri, selvstændige, proformaselvstændige, tjenesteydelser osv.), endnu ikke blevet undersøgt nærmere.

Der skal under de kommende forhandlinger om TTIP nås et ambitiøst resultat for landbrugssektoren med særlig vægt på markedsadgang, geografiske betegnelser og sundheds- og plantesundhedsforanstaltninger. Det er nødvendigt at opretholde høje standarder for fødevarerikkerhed og dyrs og menneskers sundhed i EU.

Det er vigtigt at kunne forudse, hvordan disse virksomheder vil blive berørt af åbningen af et mere integreret transatlantisk marked. Vil TTIP medføre ændringer i deres økonomiske model, deres produktionsmetoder, tjenesteydernes art eller deres strategier med hensyn til investering og beskæftigelse inden for rammerne af en ny konkurrencesfære? Det er også nødvendigt at indføre tilpasningsforanstaltninger og -politikker, som sætter alle europæiske SMV'er i stand til at drage størst mulig fordel af TTIP.

3.3. *Ny de minimis-grænse for at hjælpe SMV'er og helt små virksomheder med at prøve markedet af på et beskedent niveau*

Under de minimis-grænserne opkræves ingen told eller afgifter, og toldklareringsprocedurerne, herunder oplysningskravene, er minimale.

Der foreligger en anmodning fra Atlantic Council og i det hele taget et ønske fra USA's side om at hæve de nuværende grænser på henholdsvis 200 USD og 150 EUR til 800 USD for pakker, som små virksomheder sender til USA eller EU. I EU er varerne ganske vist fritaget for told, men der skal betales moms af forsendelser med en værdi på over 10 eller 22 EUR (afhængig af medlemsstat).

⁽¹⁴⁾ https://www.sba.gov/sites/default/files/files/Size_Standards_Table.pdf

⁽¹⁵⁾ ITRE Commission »TTIP impact on European Energy markets and manufacturing industries«, 2015
([http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536316/IPOL_STU\(2015\)536316_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536316/IPOL_STU(2015)536316_EN.pdf)).

Hvis de minimis-grænserne hæves til fordel for flyrejsende og indgående pakker, kan det, navnlig i sektoren for forbrugsgoder, hjælpe SMV'er — og især nye virksomheder — med at komme i gang med at eksportere i beskedent omfang eller gøre brug af e-handel uden at skulle betale told. EØSU anmoder Kommissionen om at vurdere, om denne anmodning er gennemførlig (konsekvenser for toldindtægter, intellektuel ejendomsret o.l.). EØSU bifalder EU's initiativ til at oprette en database om »10 things to know when doing business online«⁽¹⁶⁾ med sigte på europæiske virksomheder, som eksporterer deres varer til andre EU-medlemsstater. EØSU mener, at en sådan database også kan tilpasses den transatlantiske samhandel.

3.4. *Nødvendigheden af adgang til alle relevante informationer på en flersproget portal*

EØSU støtter Kommissionens anmodning om oprettelsen af en portal for SMV'er og ønsker at fremføre, at:

- alle informationer bør foreligge på Den Europæiske Unions 24 officielle sprog
- programmet skal være så enkelt og brugervenligt som muligt
- et udsnit af SMV'er i EU bør teste databasens virkemåde for at sikre, at redskabet opfylder deres behov
- databasen også bør omfatte en menneskelig grænseflade med et team til at besvare spørgsmål på begge sider af Atlanten.

Kommissionens rapport om SMV'er og TTIP viser tydeligt, at en stor del af virksomhederne, til trods for at de kender de gældende forholdsregler for deres eksport, ikke kan vide, om det er føderale forholdsregler, subføderale forholdsregler eller private standarder. Det er derfor vigtigt, at myndighederne regelmæssigt kan identificere de procedurer og bestemmelser, som SMV'erne finder særligt vanskelige, og udarbejde specifikke forklaringer til og beskrivelser af, hvordan de stillede krav opfyldes.

3.5. *Et repræsentativt SMV-udvalg med konkrete privilegier*

EØSU glæder sig over, at den eksisterende dialog er institutionaliseret af myndighederne med ansvar for SMV-anliggender på europæisk og amerikansk plan. EØSU finder det imidlertid nødvendigt at have en passende repræsentation af organisationer for SMV'er i den transatlantiske dialog, som drejer sig om dem, og ikke at indskrænke det fremtidige SMV-udvalg til at bestå alene af nationale forvaltninger, men inddrage repræsentative organisationer for SMV'er, meget små virksomheder og mikrovirksomheder på begge sider af Atlanten. Visse lovgivningsmæssige rammevilkår for SMV'er vil også få betydelig indvirkning på disse virksomheders ansatte og kunder. Derfor bør også repræsentanter for disse interessegrupper blive medlemmer af det fremtidige SMV-udvalg for allerede fra starten at kunne varetage deres interesser.

EØSU foreslår, at det fremtidige SMV-udvalg får følgende beføjelser: overvågning af betingelserne for anvendelse af TTIP på SMV'er, meget små virksomheder og mikrovirksomheder og disses indvirkning på deres ansatte og kunder, gennemførelse af konsekvensanalyser, fremsættelse af forslag til løsning af vanskeligheder, som SMV'er, meget små virksomheder og mikrovirksomheder og disses ansatte og forbrugerne støder på, tilrettelægning af kommunikation rettet mod disse virksomheder osv.

3.6. *Informationskampagne på nationalt og regionalt plan*

Det er afgørende, at SMV'erne har adgang til korrekte oplysninger, hvis de skal kunne få gavn af de nye forretningsperspektiver i TTIP, hvad enten det gælder toldafgiftens bortfald, handelslettelser eller fremme af samarbejdet om forskrifter, som skal føre til en tilnærmelse eller en gensidig anerkendelse af overensstemmelsesvurderingerne, kvalifikationer og erhvervsregler.

Disse oplysninger kan ikke opnås alene via websteder. For at udbrede SMV'ernes kendskab til de tilgængelige offentlige støtteinstrumenter og -initiativer og forbedre deres forståelse heraf, bør der iværksættes en oplysningskampagne rettet mod SMV'er med deltagelse af eksperter i international handel og eksport til og investering i USA. SMV'erne kender i vid udstrækning stadig intet til de eksisterende redskaber, som kan bidrage til deres internationalisering, såsom databasen om markedsadgang og Enterprise Europe-netværket. For at kunne gøre sig gældende på internationalt plan og udvikle sig i udlandet skal de først gøre en indsats i deres hjemland, og derfor bør der lægges vægt på de ressourcer og den støtte, de kan få tildelt på medlemsstatsplan og eventuelt EU-plan.

⁽¹⁶⁾ <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/dem/watify/selling-online?language=en>

EØSU anbefaler ligeledes, at der oprettes et netværk af europæiske og amerikanske SMV-sammenslutninger med henblik på at fremme TTIP ud fra en reel bottom up-tilgang.

3.7. En uddybning af den europæiske politik for de små og mellemstore virksomheder

3.7.1. Det er vigtigt, at TTIP ikke bliver betragtet som et middel til at forringe den positive særbehandling af SMV'er i forbindelse med offentlige kontrakter på lokalt og regionalt niveau. TTIP bør bevare sådanne prioriteringer, for så vidt som de gælder for både europæiske og amerikanske SMV'er uden forskel.

3.7.2. Desuden er det afgørende vigtigt, at »tænk småt først«-princippet efterleves såvel under forhandlingsprocessen som i forbindelse med samarbejde om regulering, således at de små virksomheders og mikrovirksomhedernes prioriteringer og situation tages med i betragtning lige fra starten af lovgivningsprocessen og deres særlige interesser derved bliver varetaget. EØSU anmoder i dette øjemed om, at de små virksomheder og mikrovirksomhederne bliver specifikt repræsenteret i den rådgivende gruppe (*TTIP Advisory Board*).

3.7.3. For så vidt angår reguleringssamarbejdet, bør der tilbydes skræddersyet støtte til SMV'erne, især de små virksomheder og mikrovirksomhederne, for at hjælpe disse med at tilpasse sig reguleringen.

3.7.4. Det skal fremhæves, at en stor del af de virksomheder, som kan tænkes at ville investere eller eksportere på det transatlantiske marked, er innovative virksomheder, der har behov for faste og forståelige regler om beskyttelse af intellektuel ejendomsret både i USA og i EU.

3.7.5. Med hensyn til landbrugsfødevaresektoren skal der rettes særlig opmærksomhed mod virksomheder, der baserer deres produktion og de dertil knyttede processer på etiske, kulturelle og miljømæssige hensyn. Det er vigtigt stadig at fremme handlen med disse produkter, som bidrager til en bæredygtig udvikling. Det er også nødvendigt at sørge for en passende beskyttelse af de geografiske betegnelser, som forbrugeren forbinder med sikkerhed for såvel produkternes oprindelse som produktionsmetoderne. EU har igennem mange år ført en kvalitetspolitik for sine produkter, hvilket er en af dens væsentligste aktiver, fordi den sikrer EU-producenter en konkurrencefordel, yder et væsentligt bidrag til bevarelsen af kulturelle og gastronomiske traditioner og understøtter landdistriktudviklingen og støtteforanstaltninger for markedet og producenternes indtægter.

3.7.6. EØSU undersøger i en anden udtalelse erfaringerne med »Small Business Act« i USA og EU for at klarlægge, hvilke fordele amerikanske SMV'er opnår med den amerikanske »Small Business Act« med hensyn til adgang til f.eks. offentlige kontrakter eller finansiering. Efter denne gennemgang vil der, når tiden er inde, kunne foreslås forbedringer af og mere effektive arbejdsmetoder under den europæiske »Small Business Act« med henblik på at gøre den mere gunstig for de europæiske SMV'er og mere ufravigelig.

Bruxelles, den 2. juli 2015.

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om målene i Euro-Middelhavsregionen efter 2015**(initiativudtalelse)**

(2015/C 383/07)

Ordfører: An Le NOUAIL MARLIÈRE

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 22. januar 2015 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

»Målene i Euro-Middelhavsregionen efter 2015«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Eksterne Forbindelser, som vedtog sin udtalelse den 11. juni 2015.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 509. plenarforsamling den 1.—2. juli 2015, mødet den 1. juli, følgende udtalelse med 57 stemmer for, 22 imod og 7 hverken for eller imod.

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU anbefaler, at Middelhavsunionens medlemsstater og EU validerer de målsætninger for bæredygtig udvikling, der blev aftalt ved ratificeringen af de dermed forbundne internationale konventioner.

1.2. EØSU anbefaler, at Middelhavsunionens medlemsstater og EU kraftigt beskytter de offentlige investeringer, der er nødvendige for at gennemføre målsætningerne for bæredygtig udvikling.

1.3. EØSU anbefaler, at Middelhavsunionens medlemsstater og EU tilrettelægger gennemførelsen ved at inddrage civilsamfundet og de lokale myndigheder så tæt på borgerne som muligt.

1.4. Udvalget noterer sig konklusionerne fra Rådet for udenrigsanliggender og internationale forbindelser af 26. maj 2015 samt den årlige beretning for 2015 fra Kommissionen om tilsagnene og resultaterne fra EU og medlemsstaterne for så vidt angår den offentlige udviklingsbistand.

1.5. Udvalget beklager dog, at EU har indtil 2030 til at nå målet på 0,7 % af BNP ⁽¹⁾.

1.6. EØSU støtter EU's ønske om at styrke ikke-finansielle aspekter (ratificering af internationale juridiske instrumenter, bekæmpelse af økonomisk kriminalitet).

1.7. Udvalget opfordrer indtrængende Kommissionen til at indtage en konsekvent holdning mellem bi- og multilaterale forretningsinteresser og målene for bæredygtig udvikling for at bevare målenes og den europæiske bistands troværdighed.

1.8. Udvalget anbefaler at forlænge dialogen mellem arbejdsmarkedets parter og de europæiske institutioner for erhvervsuddannelse og livslang læring, som udvalget er blevet behørigt inviteret til at deltage i og har bidraget til at etablere ⁽²⁾, samt handlingsprogrammerne på området.

1.9. Udvalget henstiller til, at anbefalingerne indgår i EU's program og naboskabspolitik: sammenhæng mellem handels-, udenrigs-, udviklings- og finansieringspolitik samt beskyttelse af demokrati og menneskerettigheder i henhold til næstformanden Federica Mogherinis løfter til civilsamfundet den 28. maj 2015 ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Kommissær Neven Mimica, 508. plenarforsamling i EØSU, 28. maj 2015.

⁽²⁾ <http://www.etf.europa.eu/web.nsf/pages/home>

⁽³⁾ http://eeas.europa.eu/statements-eeas/2015/150528_01_en.htm

2. Indledning

2.1. Den europæiske og internationale dagsorden vil i de kommende år bære præg af debatten om målene for bæredygtig udvikling efter 2015. Landene i Euro-Middelhavsregionen har nogle specifikke fælles træk, som kræver, at man gør sig nogle overvejelser om, hvordan målene for bæredygtig udvikling kan integreres i EU's naboskabspolitik og i politikkerne i landene i det sydlige Middelhavsområde. Fødevarer, sikkerhed, fattigdom og social udstødelse, den vanskelige adgang til vand, den særlige situation for de lande, der gennemgår en demokratisk og økonomiske omstilling i regionen, behovet for at genskabe fred og sikkerhed retfærdiggør en udtalelse fra EØSU, hvor målsætningen vil være at definere nogle retningslinjer for gennemførelsen og opfølgningen af dagsordenen i Middelhavsområdet efter 2015.

2.2. Ved at gøre det lettere at identificere de konkrete udfordringer og ved at udarbejde forslag til Euromed-regionen sammen med civilsamfundet, kan EØSU på bedste vis vejlede såvel regeringerne i det hærgede område som EU-institutionerne.

2.3. Gennem denne udtalelse ønsker EØSU ligeledes at forlænge den indsats, man har gjort for de bæredygtige udviklingsmål generelt og vedrørende lige præcis denne geografiske region: Middelhavsområdets kyststrækninger.

2.4. FN's generalsekretær har fremlagt en rapport, der sammenfatter de bidrag, som blev udvalgt af den åbne arbejdsgruppe, der har fået til opgave at undersøge de universelle mål for bæredygtig udvikling efter 2015 som følge af vedtagelsen af regeringernes erklæring med titlen »Hvilken fremtid ønsker vi?« efter Rio+20-konferencen, og som fastlægger beslutningen om at udskifte millenniumudviklingsmålene, der er specifikke for udviklingslandene, med differentierede men universelle mål, der vedrører hele menneskeheden, såvel i industrilande som i vækstlandene, udviklede eller mindre udviklede lande. Der har fundet omfattende høringer sted på forskellige regionale og lokale niveauer, og de største grupper i det organiserede civilsamfund, der er repræsenteret ved De Forenede Nationer, har haft lejlighed til at deltage og til at tilkendegive deres interesse. Sytten målsætninger og 169 mål er blevet valgt for så vidt angår »midlerne til gennemførelse og det globale partnerskab for bæredygtig udvikling«.

2.5. I løbet af 2015 afholdes to vigtige arrangementer, der hænger ufravigeligt sammen med målene for den bæredygtige udvikling efter 2015: en international konference om finansiering af udviklingen i juli 2015 i Addis-Abeba og den 21. partskonference under rammekonventionen om klimaændringer ved udgangen af 2015 i Paris.

2.6. Dette program for bæredygtig udvikling for perioden efter 2015 har til formål at udstikke rammerne for FN's fremtidige foranstaltninger i verden med et nyt fokus på ligestilling, social inklusion og anstændigt arbejde, samtidig med at der værnes om bæredygtige indtægtskilder for dem, der er i arbejde, miljøet og tempoet for fornyelsen af biologiske og naturlige ressourcer. Programmet tager dog udgangspunkt i det forhold, at den økonomiske model, der styrer vores samfund, ikke er bæredygtig, hvilket betyder, at verdens ledere er nødt til at sikre et højt ambitionsniveau. Den nuværende økonomiske, sociale, miljømæssige og i sidste ende politiske situation er særdeles uholdbar i mange dele af verden, og dette er navnlig tilfældet i Euro-Middelhavsregionen. For at nå målene for bæredygtig udvikling, er der meget, der taler for, at man som et minimum er nødt til at ændre de økonomiske og finansielle principper, som økonomierne i dag bygger på, for at kunne ændre på situationen.

2.7. En række sydeuropæiske lande oplever økonomiske og sociale situationer, der ikke længere accepteres af borgerne og gør det umuligt at efterleve miljø- og klimakrav, som kunne give de europæiske borgere mulighed for at opbygge et miljømæssigt, økonomisk og socialt anderledes samfund. De unge har på trods af de nationale og europæiske uddannelsessystemers investeringer i deres uddannelse ikke mulighed for at udvikle sig og for at bidrage til en styrkelse af den økonomiske, sociale og miljømæssige konkurrenceevne i EU.

2.8. Der er ikke blevet skabt mange arbejdspladser siden 2008. Tværtimod er flere arbejdspladser blevet nedlagt, og skabelsen af nye arbejdspladser sker ikke i samme fart som den demografiske udvikling og udklækningen af nye akademikere, hvilket har affødt en modstand mod perspektivløse budgetstramninger. Offentlige politikker og tjenesteydelser inden for uddannelse, sundhed, transport og boligforhold lider under spareforanstaltningerne, selv om opnåelsen af målene for bæredygtig udvikling kræver en styrkelse af netop disse tjenesteydelser. Antallet af hjemløse og mennesker, der lever under dårlige boligforhold, er i konstant stigning i EU-28, og de fleste job, der besættes, er ekstremt fleksible og usikre ansættelser uden udviklingsmuligheder. Antallet af dårligt lønnede praktikanter er eksploderet, det europæiske samfund præges af radikaliserende, intolerance, udstødelse og manglende forståelse, generationskløften vokser, og individualismen og overlevelsen skaber en kløft mellem professionaliserede politiske klasser og rådvilde borgere.

2.9. På Middelhavets sydkyst er vi vidner til en omvæltning af diktaturer, der i sin tid havde forbudt økonomisk profit, ytringsfrihed og ligestilling. Flere landes overgang har ændret form, fra den ønskede nationale konsensus om demokrati til en almægtig militær klasses autoritære overtagelse af magten. Samtidig hermed har radikaliserede grupper grebet chancen for enten at gennemføre bevåbnede besættelser eller blive en del af kriminelle regimer. En del af Afrika lever nu under denne permanente trussel, og Mellemøsten oplever på én og samme tid voldsomme befolkningsfordrivelses og nye militære og politiske konstellationer. Kort sagt, er der ikke den mindste lysning i sigte for civilbefolkningen.

2.10. Under disse omstændigheder er det lidet sandsynligt, at et mål om bæredygtig udvikling skulle kunne genoprette freden, fremme materiel trivsel og udvikle regionens økonomi. Det vil ikke være muligt at tiltrække investeringer på lang sigt, endsize beholde og få sådanne investeringer til at bære frugt i demokratisk, socialt og miljømæssigt ustabile regioner. Desuden har det forhold, at den økonomiske udvikling i mange årtier udelukkende er kommet få familier, personer og diktatorer til gode, undermineret de institutioner, der fungerer på en retfærdig, gennemsigtig og demokratisk måde.

3. Miljø

3.1. Det kan konstateres, at Euro-Middelhavsregionen er sårbar over for miljøkatastrofer både på landjorden og på havet. Ifølge en rapport (fra 2013) udgør Middelhavets kystmiljø eksistensgrundlaget for mindst 150 mio. mennesker. Af samme rapport fremgår det, at FN's miljøprogram (UNEP) har identificeret 13 gasanlæg, 55 raffinaderier, 180 kraftværker, 750 lystbådehavne, 286 handelshavne, 112 lufthavne og 238 afsaltningsanlæg langs Middelhavets kyster, hvoraf de fleste er potentielle kilder til miljøkatastrofer. I rapporten fastslås ligeledes, at etableringen af passende foranstaltninger til at afbøde virkningerne i tilfælde af naturkatastrofer eller menneskeskabte katastrofer er en topprioritet for hele regionen ⁽⁴⁾.

4. Beskæftigelse

4.1. Kommissær Johannes Hahn understregede i sin tale den 28. maj behovet for at skabe 5 mio. nye arbejdspladser om året for at finde arbejde til en voksende arbejdsstyrke og sikre social integration. Han mindede ligeledes om, at regionen for at nå dette mål er nødt til at have en økonomisk vækst på over 6 %.

4.2. Fremme af anstændigt arbejde (mål 8) skal være nøglen hertil, for job af ringe kvalitet (usikre og lavtlønnede job uden bæredygtig og universel social sikring) giver grobund for fattigdom. Man må derfor endnu en gang fokusere på vækstens kvalitet, sunde og sikre beskæftigelses- og arbejdsvilkår og social beskyttelse for arbejdstagerne og deres familier som et vigtigt instrument i kampen mod fattigdom og udstødelse.

5. Private finansieringskilder

5.1. Hvis den private sektors bidrag til handelspartnerskaber om industriel udvikling skal være produktiv og effektiv, er det nødt til at blive understøttet af en dagsorden for anstændigt arbejde, der er mere ubøjelig med hensyn til overholdelse af arbejdsstandards, end det hidtil har været tilfældet. Nyoprettede arbejdspladser skal mere end nogensinde før være af høj kvalitet, vellønnede, »grønne« og sundhedssikre og sikres gennem en effektiv social beskyttelse ⁽⁵⁾. Dette gør sig navnlig gældende for MENA-regionen, hvor ungdomsarbejdsløsheden er blandt den højeste i verden og stot stigende. Derfor er der en stor del unge mennesker i den erhvervsaktive alder, der betegnes som NEETS — Not in employment, education, training — altså unge, der hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse. Det er afgørende for den sociale og politiske stabilitet og konfliktforebyggelse at kunne garantere en minimumsindkomst for folk i den uformelle sektor, da det begrænser radikalisme og ekstremisme og derved bidrager til politisk stabilitet og sikkerhed ⁽⁶⁾. Grunduddannelse og videreuddannelse, ligestilling, unges og kvinders deltagelse i arbejdsmarkedet, borgernes ønske om at leve et anstændigt liv, ytringsfrihed, anstændige lønninger, sikkerhed, beskyttelse af miljøet og den offentlige sundhed, førskoleundervisning og solidaritet mellem generationerne er alle mål, som Middelhavsområdet nord- og sydkyst har til fælles. Regeringerne bør give garanti for disse mål uden trusler om en overnational voldgift, der ensidigt beskytter private interesser, med al den betydning, man måtte ønske, at den internationale samhandel kunne have for finansieringen af universelle mål ⁽⁷⁾.

⁽⁴⁾ <http://www.preventionweb.net> — Euro-Middelhavspartnerskabsprogrammet (PPRD South), februar 2013.

⁽⁵⁾ EØSU's udtalelse om social sikring i Den Europæiske Unions udviklingssamarbejde — EUT C 161 af 6.6.2013, s. 82.

⁽⁶⁾ Målene i Euro-Middelhavsregionen efter 2015, EØSU's høring, den 22. maj 2015, Solidar's vision for tiden efter 2015.

⁽⁷⁾ EØSU's udtalelse, REX/441 (se side 49 i denne EUT).

6. Midler til gennemførelse og overvågning af mål

6.1. I de multilaterale forhandlinger i WTO fremstår handel som et middel til at realisere en positiv bæredygtig udvikling. Ikke desto mindre er der flere igangværende forhandlinger, som er udtryk for manglende overensstemmelse mellem visse frihandelsmål og virkeliggørelsen af målene om bæredygtig udvikling. Det er blandt andet aftaler om handel med tjenesteydelser, som giver mulighed for at liberalisere eller privatisere en lang række offentlige tjenesteydelser, som skal være tilgængelige for så mange borgere som muligt og som er nødvendige for at nå målene; aftale om miljøvarer, overførsel af teknologier, industrielle ejendomsrettigheder; aftale om nye informationsteknologier, om minedrift og råstofudvinding, instanser for bilæggelse af tvister mellem multinationale virksomheder og stater. Der findes mange områder, hvor prisværdige målsætninger har mistet deres troværdighed som følge af forhandlingerne mellem handelsmagter og statsmagter.

6.2. Handelspolitikken bør give udviklingslandene politiske handlemuligheder — herunder kapacitet til at fokusere på følgerne mht. arbejdsløshed, sårbare personer, ligestilling og bæredygtig udvikling — i stedet for at fremme liberalisering som et mål i sig selv. Vi anbefaler derfor, at der foretages en omfattende gennemgang af alle handels- og investeringsaftaler for at identificere alle de områder, hvor de kan begrænse udviklingslandenes evne til at forebygge og håndtere kriser, regulere kapitalstrømme, beskytte retten til indkomstmuligheder og anstændige job, håndhæve en retfærdig beskatning, levere grundlæggende offentlige tjenester og sikre en bæredygtig udvikling.

6.3. Regeringerne bør gennemføre obligatoriske konsekvensanalyser vedrørende menneskerettigheder i forbindelse med multilaterale, plurilaterale og bilaterale handels- og investeringsaftaler med særlig fokus på retten til udvikling og de specifikke rettigheder til mad, sundhed og et levebrød og under hensyntagen til indvirkningen på marginaliserede grupper. Dette vil omfatte gennemførelse af det udkast til resolution, der blev vedtaget i Menneskerettighedsrådet i Genève i juni 2014, om at nedsætte en arbejdsgruppe, der skal udarbejde et internationalt instrument, som forpligter multinationale selskaber til at respektere menneskerettighederne.

6.4. I en periode, hvor verden kan anses at være ved at komme sig efter finanskrisen i 2008 og demokratikrisen i 2011, bør investeringer, der gavner beskæftigelse og miljø, og som kobles til målene for udvikling i tiden efter 2015, fjernes fra beregningerne af det offentlige underskud og i stedet opfattes som investeringer, der er universelle, varige og bæredygtige og i fælles interesse. De bør desuden finansieres rentefrit og ikke være tilgængelige for hedgefonde.

6.5. Ved at bekæmpe skattesvig og skatteunddragelse samt ulovlige finansielle strømme til hvidvaskning af penge, der stammer fra ulovlige aktiviteter, herunder uformelt arbejde, handel med migranter og eksport af affald til nyttiggørelse, bør det være muligt at skaffe de ekstra midler, der er nødvendige for at gennemføre målene for bæredygtig udvikling⁽⁸⁾.

6.6. Endelig bør man betragte de eksisterende retlige instrumenter som gennemførelsesredskaber, og hvis alle lande i Middelhavsunionen ville ratificere og gennemføre blot nogle af de eksisterende konventioner — såsom ILO's grundlæggende konventioner om arbejdstagerrettigheder, FN's konvention af 18. december 1979 om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder, konventionen om beskyttelse af vandrende arbejdstagere og deres familier, konvention C 189 om ordentlige arbejdsforhold for husarbejdere, konvention C 184 om sikkerhed og sundhed i landbruget, den internationale konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder og den valgfrie protokol hertil — i deres nationale lovgivning, ville de være fortræffelige ikke-finansielle gennemførelsesinstrumenter, som i sig selv ville give personer retlig beskyttelse, hvilket er en nødvendig forudsætning for en reel gennemførelse af mange mål for bæredygtig udvikling:

Mål for bæredygtig udvikling⁽⁹⁾

Mål 1 Udrydde fattigdom i alle dens former overalt

Mål 2 Udrydde sult, opnå fødevarerikkerhed og forbedre ernæring og fremme bæredygtigt landbrug

⁽⁸⁾ Mindst 1 000 mia. USD ifølge kilder såsom Verdensbanken, IMF, transparency.org osv.

⁽⁹⁾ Ifølge første udkast (januar 2015) af slutdokumentet fra FN-topmødet, hvor udviklingsdagsordenen for perioden efter 2015 skal vedtages.

Mål 3 Sikre sunde liv og fremme velvære for alle aldersgrupper

Mål 4 Sikre en inkluderende og retfærdig uddannelse af høj kvalitet og fremme mulighederne for livslang læring for alle

Mål 5 Opnå ligestilling og give alle kvinder og piger indflydelse og status

Mål 6 Sikre tilgang til og bæredygtig forvaltning af vand og sanitet for alle

Mål 7 Sikre adgang til billig, pålidelig og bæredygtig og moderne energi for alle

Mål 8 Fremme vedvarende, inkluderende og bæredygtig økonomisk vækst, fuld og produktiv beskæftigelse samt anstændig beskæftigelse for alle

Mål 9 Bygge modstandsdygtig infrastruktur, fremme inklusiv og bæredygtig industrialisering og fremme innovation

Mål 10 Begrænse ulighed i og imellem landene

Mål 11 Gøre byer og samfund inklusive, sikre, modstandsdygtige og bæredygtige

Mål 12 Sikre bæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre

Mål 13 Gøre en hurtig indsats for at bekæmpe klimaforandringer og deres påvirkninger ⁽¹⁰⁾

Mål 14 Bevare og på bæredygtig vis udnytte havets og de maritime ressourcer for bæredygtig udvikling

Mål 15 Beskytte, genoprette og fremme bæredygtig brug af jordens økosystemer, forvalte skove bæredygtigt, bekæmpe ørkenspredning og standse og vende jordbundsforringelse og standse tab af biologisk mangfoldighed

Mål 16 Fremme fredelige og inkluderende samfund for bæredygtig udvikling, give adgang til retfærdighed for alle og bygge effektive, ansvarlige og inkluderende institutioner på alle niveauer

Mål 17 Styrke gennemførelsesmetoderne og puste nyt liv i det globale partnerskab for bæredygtig udvikling

6.7. Den 28. maj 2015 afholdt Regionsudvalget og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg i samarbejde med Kommissionen et Euromed-civilsamfundsforum, hvor kommissær Johannes Hahn og næstformand Federica Mogherini samt formanden for Europa-Parlamentet holdt taler.

6.8. På dette forum, hvor man skulle drøfte de nye retningslinjer for EU's naboskabspolitik, mindede Kommissær Hahn om de forskellige midler, der er blevet tildelt direkte til den humanitære krise i Syrien og i nabolandene — henholdsvis 52 mio. EUR under naboskabsinstrumentet for civilsamfundet (Neighbourhood Civil Society Facility), og han beskrev de skridt, der er taget, hvortil skal lægges 40 mio. EUR fra EU's regionale Trust Fund.

6.9. Endelig skal der henvises til den europæiske dagsorden for migration, der blev offentliggjort af Kommissionen to uger efter topmødet mellem stats- og regeringschefer, hvori der foreslås en konkret fordeling af genbosættelsesaktioner og modtagelse af flygtninge, i henhold til artikel 78, stk. 3, i TEUF ⁽¹¹⁾.

Bruxelles, den 1. juli 2015.

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁰⁾ Anerkende, at FN's rammekonvention om klimaændringer er det overordnede, mellemstatslige forum for forhandling om den globale indsats mod klimaforandringer.

⁽¹¹⁾ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-is-new/news/news/2015/20150527_02_en.htm

**Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om finansiering af udvikling —
civilsamfundets holdning**

(initiativudtalelse)

(2015/C 383/08)

Ordfører: Ivan VOLEŠ

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 18. februar 2015 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

»Finansiering af udvikling — civilsamfundets holdning«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Eksterne Forbindelser, som vedtog sin udtalelse den 11. juni 2015.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 509. plenarforsamling den 1.—2. juli 2015, mødet den 2. juli, følgende udtalelse med 142 stemmer for, 0 imod og 3 hverken for eller imod:

1. Konklusion og henstillinger

1.1. EØSU anmoder om, at den nye udviklingsdagsorden får en global dimension og sigter på at forbedre mænds og kvinders livskvalitet. Programmet skal baseres på respekt for menneskerettighederne, forebyggelse af konflikter og fredelig bilæggelse af dem, god regeringsførelse, mindske af de sociale skævheder, styrkelse af kvinders rolle og deltagelse fra alle, der føler sig ansvarlige for udviklingen i verden og dens opretholdelse for de fremtidige generationer.

1.2. EØSU støtter vedtagelsen af de foreslåede mål for bæredygtig udvikling og anmoder om, at samtlige disponible finansielle midler mobiliseres og anvendes transparent og effektivt for på en afbalanceret måde at inkorporere den økonomiske og sociale og miljømæssige dimension i bæredygtig udvikling. Det er nødvendigt at sætte ind over for, at ressourcerne går til spilde i væbnede konflikter, at der sker en ulovlig overførsel af ressourcer, og at de går tabt i den sorte økonomi.

1.3. EØSU anmoder om at opstille fremme af den sociale dialog blandt udviklingsprioriteterne, for dette er et vigtigt instrument til på afbalanceret vis at tage hensyn til arbejdsmarkedets parter og således opretholde den nødvendige sociale fred til at kunne gennemføre målene for bæredygtig udvikling (ODD).

1.4. Den officielle udviklingsbistand (ODA) skal navnlig gå til de mindst udviklede og mest sårbare lande. EU bør bekræfte sit tilsagn om at yde en samlet officiel udviklingsbistand i størrelsesordenen 0,7 % af BNI og afsætte 0,15-0,20 % af den til de mindst udviklede lande. Dette tilsagn skal være knyttet til kravet om lovlig og rationel anvendelse af alle kilder til finansiering af udviklingsbistand i overensstemmelse med principperne vedtaget i Monterrey, Doha og Busan.

1.5. Den officielle udviklingsbistand skal ikke udelukkende vurderes størrelsesmæssigt, men også i forhold til dens kvalitet og bidrag til bæredygtig udvikling. Med det formål for øje er det nødvendigt at udvikle nye indikatorer til vurdering af bistandens effektivitet.

1.6. Med henblik på at øge effektiviteten af budgetstøtten til udviklingslande anbefaler EØSU at trække på erfaringerne fra EU's samhørighedspolitik og dens instrumenter som struktur- og samhørighedsfondene for at bruge disse finansielle udviklingsmidler målrettet til realiseringen af målene for bæredygtig udvikling.

1.7. For at forbedre anvendelsen af de nationale ressourcer, som vil antage større omfang, hvad enten de er offentlige eller private, er det nødvendigt at gennemføre en drastisk skattereform, indføre god forvaltningspraksis på skatteområdet, integrere den uformelle sektor i den lovlige økonomi og en resolut indsats for at bekæmpe og forebygge korrupsion. Disse tiltag kan drage fordel af indgåelsen af internationale aftaler om bekæmpelse af skatteunddragelse, skattely og ulovlige finansielle strømme samt forbedring af samarbejdet med OECD og FN's ekspertudvalg for internationalt skattesamarbejde.

1.8. EØSU glæder sig over, at den private sektor skal deltage i realiseringen af projekter, det ikke er muligt at gennemføre ud fra et kommercielt synspunkt, via offentlig-private partnerskaber og finansiering af offentlig-private projekter gennem blanding (»sammenblanding af ressourcer«). En vellykket gennemførelse af projekterne beror på en forhåndsevaluering af deres bæredygtige karakter, overholdelse af principperne om gennemsigtighed, herunder også i forbindelse med udarbejdelse af rapporter, delt ansvar og bindende forpligtelser.

1.9. EØSU anerkender, at udenlandske direkte investeringer kan udgøre et bidrag til udviklingen, forudsat at de sigter på opfyldelsen af målene for bæredygtig udvikling. Afkastet af udenlandske direkte investeringer bør hovedsageligt geninvesteres i de udviklingslande, hvor de er gennemført. Modtagerlandene bør have en klar investeringsstrategi. De nye investorstater som Kina, Brasilien, Indien m.fl. bør tage hensyn til principperne om bæredygtig udvikling i deres investeringer i udviklingslandene.

1.10. EØSU støtter innovative og supplerende kilder til finansiering af udvikling, f.eks. crowdfunding, aktiviteter i internationale velgørenhedsfonde, emigranternes overførsler af deres opsparing til deres oprindelseslande. Udvalget bifalder visse forslag fra styringsgruppen for innovativ udviklingsfinansiering, som kan blive en vigtig ressource, hvis de gennemføres på globalt plan, og de ikke lægger uforholdsmæssigt store byrder på den berørte sektor.

1.11. Civilsamfundet, som også indbefatter arbejdsmarkedets parter og NGO'er, bør inddrages meget mere effektivt og struktureret i udformningen af udviklingsprogrammerne, i opfølgningen af deres gennemførelse og i evalueringen af resultater og virkninger. Derfor bør både udviklingslandene og de udviklede lande oprette og automatisk forbedre et system til kontrol med processerne i udviklingsbistanden med deltagelse af de berørte civilsamfundsorganisationer. EØSU stiller i den forbindelse sine omfattende erfaringer med samarbejde med sine partnere fra AVS, Latinamerika, Asien, Østpartnerskabet, Euro-Middelhavsregionen og andre lande til rådighed.

1.12. For at civilsamfundet kan udføre denne opgave bør det støttes via bistandsprogrammer til styrkelse af opbygning af civilsamfundsinstitutionernes kapacitet i partnerlandene.

2. EØSU's vigtigste bemærkninger til udviklingsdagsordenen efter 2015

2.1. 2015 er et afgørende år for udformningen af en ny tilgang til udvikling på verdensplan. Årtusindudviklingsmålene har kun delvis fuldført deres vigtigste opgave, nemlig at bekæmpe fattigdommen. De nye mål for bæredygtig udvikling ⁽¹⁾ skal føre til gennemgribende ændringer, hvilket EØSU i lang tid har efterlyst. Udvalget konstaterer med tilfredshed, at en række af dets anbefalinger indgår i målene for bæredygtig udvikling.

2.2. EØSU har i sine seneste udtalelser anmodet om, at de nye udviklingsmål kommer til at indgå som en fast del i den bæredygtige udvikling på verdensplan ⁽²⁾. Det har gjort civilsamfundets uundværlige rolle i udviklingspolitikken gældende ⁽³⁾ og påpeget nødvendigheden af at medtage social sikring i EU's udviklingspolitik ⁽⁴⁾. Udvalget har også fremsat en række forslag om at inddrage den private sektor i udviklingen efter 2015 ⁽⁵⁾, om målene for bæredygtig udvikling og civilsamfundets rolle i EU's investeringsaftaler ⁽⁶⁾, om handelens bidrag til vækst og udvikling ⁽⁷⁾, og om målene for Euro-Middelhavsregionen efter 2015 ⁽⁸⁾. På det ekstraordinære fælles møde den 20. oktober 2014 vedtog REX-sektionen og EØSU's Observatorium for Bæredygtig Udvikling henstillinger til programmet for bæredygtig udvikling efter 2015, som er gældende for de kommende forhandlinger om de bæredygtige udviklingsmål og finansieringen heraf.

⁽¹⁾ På FN-topmødet i New York i september.

⁽²⁾ EØSU's udtalelse om »Et værdigt liv for alle: Fattigdomsudryddelse og en bæredygtig udvikling i verden« (EUT C 271 af 19.9.2013, s. 144).

⁽³⁾ EØSU's udtalelse: »Civilsamfundets rolle i den europæiske udviklingspolitik« (EUT C 181 af 21.6.2012, s. 28).

⁽⁴⁾ EØSU's udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen til Europa Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Social sikring i Den Europæiske Unions udviklingssamarbejde« (EUT C 161 af 6.6.2013, s. 82).

⁽⁵⁾ EØSU's udtalelse »Den private sektors inddragelse i udviklingsrammen for perioden efter 2015« (EUT C 67 af 6.3.2014, s. 1).

⁽⁶⁾ EØSU's udtalelse »Betydningen af bæredygtig udvikling og civilsamfundets inddragelse i EU's enkeltstående investeringsaftaler med tredjelande« (EUT C 268 af 14.8.2015, s. 19).

⁽⁷⁾ EØSU's udtalelse »Handel, vækst og udvikling — En skræddersyet handels- og investeringspolitik for de lande, der har størst behov« (EUT C 351 af 15.11.2012, s. 77).

⁽⁸⁾ Udtalelse REX/438 om Målene for Euro-Middelhavsregionen efter 2015, punkt 6.4, jf. s. 47 i denne EUT.

2.3. Den sociale dialog som et redskab til at regulere forholdet mellem arbejdsgivere og arbejdstagere skal udgøre en vigtig del af udviklingsdagsordenen i perioden efter 2015, således at den sociale stabilitet, som er afgørende for en vellykket permanent udvikling i et givet samfund, kan opretholdes gennem kollektive forhandlinger, som tager rimeligt hensyn til deres interesser.

2.4. EØSU understreger kraftigt behovet for, at der er sammenhæng mellem frihandelsmålene og målene for bæredygtig udvikling i de igangværende forhandlinger i WTO-regi og som for tiden gennemføres af EU om tjenesteydelser, miljøvarer og implementeringen af de eksisterende WTO-aftaler.

2.5. Alle handels- og investeringsaftaler skal overholde kriterierne for bæredygtig udvikling, herunder deres indvirkning på beskæftigelse, sårbare grupper og ligestillingen mellem mænd og kvinder. De må ikke hindre udviklingslande i at forvalte kriser, regulere kapitalstrømme, håndhæve retfærdig beskatning — og levere grundlæggende offentlige tjenester. EU skal gennemføre fuldstændige bæredygtighedskonsekvensanalyser, især af økonomiske partnerskabsaftaler, med særligt fokus på retten til udvikling og de specifikke rettigheder til mad, sundhed og et levebrød og under hensyntagen til indvirkningen på marginaliserede grupper.

2.6. Den globale konsensus om bæredygtig udvikling skal respektere de grundlæggende menneskerettigheder og søge at forebygge konflikter og skabe fred, fjerne social ulighed, sikre god regeringsførelse og støtte de demokratiske lokalsamfund, styrke kvinders rolle og inddrage den private sektor aktivt i udviklingsarbejdet. For at nå dette mål skal der vedtages internationale juridiske instrumenter, konventioner, aftaler og forordninger, som skal ratificeres af FN-medlemsstaterne⁽⁹⁾. Vi mener, at Kommissionens meddelelse om »Et globalt partnerskab for fattigdomsudryddelse og bæredygtig udvikling efter 2015«⁽¹⁰⁾ udgør et passende grundlag for de kommende forhandlinger, hvor vi opfordrer EU til at spille en ledende rolle.

3. Generelle bemærkninger

3.1. EØSU understreger behovet for en global tilgang til bæredygtig udvikling. Hvert enkelt land har det primære ansvar for sin egen udvikling, og det internationale samfunds opgave er at skabe et gunstigt internationalt miljø, som fremmer bæredygtig udvikling i alle lande, hvilket omfatter respekt for globale offentlige goder, bevarelse af naturressourcerne, stabile finansielle markeder, åben international handel, reguleret migration og målrettet støtte til teknologisk udvikling til gavn for bæredygtig udvikling.

3.2. Mobilisering af alle de disponible finansielle midler er en forudsætning for opfyldelsen af målene for bæredygtig udvikling. UNCTAD anslår⁽¹¹⁾ det årlige investeringsbehov i udviklingslandene for at nå målene for bæredygtig udvikling i perioden 2015-2030 til 3 900 mia. USD, hvoraf 2 500 mia. USD ikke er finansieret.

3.3. EØSU er enig i, at der er tilstrækkelig finansiering til rådighed på verdensplan. Ud over de officielle midler⁽¹²⁾ er der skjulte ressourcer som finansieringen af krige og konflikter i verden. De disponible ressourcer begrænses også af skatteunddragelse, den sorte økonomi og ulovlige finansielle overførsler, som skal bekæmpes systematisk.

⁽⁹⁾ FN-konventionen af 18. december 1979 om afskaffelse af alle former for diskrimination mod kvinder, konventionen om beskyttelse af vandrende arbejdstagere og deres familier, konvention C 189 om ordentlige arbejdsforhold for husarbejdere, konvention C 184 om sikkerhed og sundhed i landbruget, den internationale konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder og den valgfrie protokol hertil o.a.

⁽¹⁰⁾ Jf. meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget »Et globalt partnerskab for fattigdomsudryddelse og bæredygtig udvikling efter 2015« COM(2015) 44 final, 5. februar 2015.

⁽¹¹⁾ Jf.: *The Global Development Financing Landscape — Who can contribute what?* (»Den globale udviklingsfinansiering — hvem og hvor meget?«), af James Zhan UNCTAD, direktør, gruppeleder for investeringer og virksomheder, World Investment Report, UNCTAD, præsenteret på en offentlig høring i Europa-Parlamentet den 24. februar 2015.

⁽¹²⁾ Det anslås, at banker råder over aktiver til en værdi af 121 000 mia. USD, pensionsfonde 34 000 mia. USD, forsikringselskaber 28 000 mia., de multinationale selskaber 25 000 mia. og de statslige investeringsfonde 6,5 000 mia.

3.4. Det er umuligt at adskille søgningen efter ressourcer og mobiliseringen af dem fra forpligtelsen til at anvende dem korrekt. Der bør fortsat trækkes på principperne om effektiviteten i og nytten af udviklingsbistand, som blev vedtaget i Monterrey, Doha og Busan, og der bør sættes resolut ind mod alle former for ødsel og unyttig anvendelse af udviklingsressourcerne, hvad enten de er finansielle eller ej.

3.5. Udviklingsbistanden bør ikke kun evalueres størrelsesmæssigt, men også vurderes kvalitativt og i forhold til dens bidrag til at nå målene for bæredygtig udvikling og forbedring af kvinders og mænds tilværelse. Med henblik herpå er det nødvendigt at opstille nye indikatorer, som omfatter evalueringskriterier, og styrke de statistiske kontorer i udviklingslandene, herunder overførsel af knowhow og gensidig udveksling af oplysninger.

3.6. Et øget samarbejde med organisationer fra alle sider af civilsamfundet om udformningen af målene og de nationale udviklingsplaner vil bidrage til at få den private sektors interesser og de offentlige mål til at gå op i en højere enhed. Disse sektorer har en fælles interesse, nemlig at gøre principperne om gennemsigtighed, åbning af offentlige udbud, effektivitet og rationalisering af de afsatte ressourcer og offentligt ansattes ansvar gældende i forbindelse med gennemførelsen af den vedtagne udviklingsstrategi.

3.7. For at den private sektor kan udfylde sin rolle i udviklingen er der behov for et gunstigt erhvervsklima i udviklingslandene, hvilket indebærer overholdelse af retsstatens alment anerkendte demokratiske principper, som letter oprettelsen og udviklingen af virksomheder, mindsker bureaukratiet, styrker gennemsigtigheden, bekæmper korruption og fremmer investeringer. Det er nødvendigt, at den private sektor efterlever de internationalt anerkendte principper for virksomhedernes sociale ansvar, respekterer de grundlæggende sociale og økonomiske rettigheder og kravene om bæredygtig udvikling og skaber nye arbejdspladser i overensstemmelse med ILO's dagsorden for anstændigt arbejde.

3.8. EØSU opfordrer til yderligere at styrke samordningen af og sammenhængen mellem samtlige EU's politikker for bæredygtig udvikling⁽¹³⁾ for at undgå eventuelt dobbeltarbejde og overlapning, fragmentering, eller tilmed indbyrdes modstridende tiltag og for at styrke den systematiske koordinering af den bilaterale udviklingsbistand, der ydes af medlemsstaterne med henblik på at nå målene for bæredygtig udvikling.

4. Særlige bemærkninger

4.1. Officiel udviklingsbistand (ODA)

4.1.1. Den officielle udviklingsbistand kan ikke opfylde alle behovene for udviklingsbistand, men den er fortsat nødvendig for borgerne i de mindst udviklede lande og lande, der er ramt af en væbnet konflikt, truet af naturkatastrofer eller epidemier, og for dem, der bor på fjerntliggende øer og lande uden adgang til havet.

4.1.2. Det er hensigtsmæssigt at prioritere anvendelsen af ressourcer fra den officielle udviklingsbistand til fattigdomsbekæmpelse i fattige og sårbare lande. EØSU bemærker, at fattigdommen dog er steget i mellemindkomstlandene som følge af en ulige velstandsfordeling. Den officielle udviklingsbistands løftestangseffekt bør udnyttes til at mobilisere alle bistandskilder, herunder private investeringer, for at udrydde fattigdommen.

4.1.3. EØSU opfordrer Kommissionen og Rådet til at enes om en klar, fælles europæisk holdning til officiel udviklingsbistand med henblik på forhandlingerne og konferencen i Addis Abeba. EU bør bekræfte sit tilsagn om at yde en samlet officiel udviklingsbistand i størrelsesordenen 0,7 % af BNI og afsætte 0,15-0,20 % af BNI til officiel udviklingsbistand til de mindst udviklede lande. EØSU henleder opmærksomheden på, at foranstaltningerne til bekæmpelse af klimaændringer, som vil være til forhandling på konferencen i Paris i december 2015, vil få brug for yderligere midler.

4.1.4. Statistikkerne over størrelsen af den officielle udviklingsbistand viser i sig selv hverken kvaliteten af bistanden eller de reelle virkninger af den på udviklingen i modtagerlandet. EØSU støtter forslaget fra OECD's Komité for Udviklingsbistand (DAC) om, ud over officiel udviklingsbistand, også at være opmærksom på bistanden og støtten til bæredygtig udvikling uden for rammerne af den officielle udviklingsbistand⁽¹⁴⁾. Ikke-finansiell støtte har ofte langt større udviklingsmæssige virkninger i et land end økonomisk bistand (f.eks. uddannelse, erfaringsudveksling, overførsel af teknologi og knowhow, videnskabeligt og teknologisk samarbejde).

⁽¹³⁾ Det drejer sig navnlig om handel, landbrug, jobskabelse, social sikring, klimaændringer, energi, miljøbeskyttelse og biologisk mangfoldighed, transport, sundhed, produkt- og forbrugerpolitik, regional- og byudvikling, migration og bekæmpelse af korruption og hvidvaskning af penge.

⁽¹⁴⁾ Samlet offentlig bistand til bæredygtig udvikling.

4.1.5. Budgetstøtte til udviklingslande bør altid have et præcist budgetmæssigt formål, hvor donoren og modtageren i fællesskab påtager sig ansvaret for anvendelsen af denne form for støtte til realisering af målene for bæredygtig udvikling i overensstemmelse med internationalt anerkendte regler for finansiel forvaltning og kontrol herunder robuste forhåndsbetingelser og foranstaltninger til bekæmpelse og forebyggelse af korruption. Selve EU-finansieringen bør have en troværdig beskyttelse mod korruption. EØSU anbefaler at trække på erfaringerne fra gennemførelsen af den europæiske samhørighedspolitik, selv i udviklingslande, for at forbedre og gøre anvendelsen af bevillingerne til bæredygtige udviklingsmål mere målrettede og kontrollere deres anvendelse og evalueringen af resultaterne strengere.

4.2. *Nationale ressourcer*

4.2.1. EØSU mener, at betydningen af nationale ressourcer, såvel offentlige som private, som et supplement til den officielle udviklingsbistand vil stige markant i den kommende periode.

4.2.2. For at øge omfanget og den effektive anvendelse af nationale ressourcer er det nødvendigt konsekvent at bekæmpe ulovlige kapitalstrømme, hvidvaskning af penge, der stammer fra ulovlige aktiviteter, herunder uformelt arbejde, handel med migranter og eksport af ikkegenindvundet affald, forbedre skatteinddrivelsen, bekæmpe korruption og kriminelle aktiviteter og inkorporere den store uformelle sektor i den lovlige økonomi. Det er nødvendigt at bistå udviklingslandene med at reformere deres skattesystem og med at forbedre deres forvaltningspraksis på skatteområdet. EØSU anmoder EU om mere aktivt at lægge sig i selen for at få indgået internationale aftaler om bekæmpelse af skatteunddragelse, skattely og ulovlige finansielle strømme og forbedre samarbejdet med OECD's Center for Skattepolitik og Skatteforvaltning og FN's ekspertudvalg for internationalt skattesamarbejde.

4.2.3. I dag er mængden af indenlandske private investeringer, hvad enten de er direkte eller indgår i en portefølje, flere gange højere end de udenlandske investeringer. Det er nødvendigt at kanalisere investeringerne hen imod udviklingsmål, f. eks. gennem passende incitamenter eller ved hjælp af velforberedte og garanterede offentlig-private projekter, således at de kan blive et vigtigt redskab til opfyldelse af målene for bæredygtig udvikling.

4.2.4. Især udviklingslande med mineralforekomster har et uudnyttet potentiale af indenlandske ressourcer, samtidig med at størsteparten af befolkningen lever i fattigdom på trods af statens relativt høje indtægter, og de undlader at opbygge deres egen økonomi, infrastruktur og sociale tjenester. Det er berettiget, at civilsamfundet kritiserer visse udenlandske investorers metoder i mineindustrien i udviklingslandene, for civilsamfundet kræver overholdelse af grundlæggende normer for miljøbeskyttelse, social beskyttelse af arbejderne, gennemsigtighed i skattebetalinger og overførsler af overskud til udlandet samt udarbejdelsen af rapporter i henhold til OECD's retningslinjer for multinationale selskaber⁽¹⁵⁾. EØSU bifalder bestræbelserne på at afhjælpe denne situation, herunder Gennemsigtighedsinitiativet for udvindingsindustrien⁽¹⁶⁾.

4.3. *Blending og offentlig-private partnerskaber (OPP)*

4.3.1. EØSU er overbevist om, at det der, hvor regeringerne ikke har tilstrækkelige ressourcer til med egne offentlige midler at foretage de nødvendige investeringer, og der, hvor investeringerne, bl.a. i infrastruktur og offentlige tjenester, ikke kan gennemføres ud fra et kommercielt synspunkt, er nødvendigt at anvende offentlig-private partnerskaber og finansiere disse offentlig-private projekter gennem blending⁽¹⁷⁾.

4.3.2. Disse offentlig-private projekter skal udarbejdes på linje med den pågældende stats udviklingsstrategi, være baseret på gennemførlighedsundersøgelser, tage hensyn til bæredygtighedsfaktorer på forhånd og overholde principperne om gennemsigtighed, ansvarsdeling og bindende tilsagn. Det er nyttigt at inddrage arbejdsmarkedets parter og andre af civilsamfundets repræsentanter i evalueringen af disse projekters bidrag til bæredygtig udvikling og bede dem om at kontrollere, at de gældende ILO-konventioner overholdes.

4.3.3. Der bør ligeledes benyttes blending i socialøkonomien og bæredygtige projekter til integration af sårbare sociale grupper i det økonomiske miljø.

⁽¹⁵⁾ <http://www.oecd.org/corporate/mne/48004323.pdf>

⁽¹⁶⁾ Jf.: <https://eiti.org/>

⁽¹⁷⁾ Jf.: <http://www.oecd.org/governance/budgeting/PPP-Recommendation.pdf>

4.4. Udenlandske investeringer

4.4.1. I 2013 androg de udenlandske direkte investeringer i udviklingslandene 778 mia. USD, men deres bidrag til bæredygtig udvikling er dog ofte forsat uklart. Kun 2 % af alle udenlandske direkte investeringer i udviklingslandene går til de mindst udviklede lande. I Afrika syd for Sahara går de udenlandske direkte investeringer primært til udvindingsindustrien og tilfører intet til resten af økonomien. De nye investorstater som Kina, Brasilien, Indien og m.fl. bør tage hensyn til principperne om bæredygtig udvikling i deres investeringer i udviklingslandene.

4.4.2. Ifølge en undersøgelse fra NGO'en EURODAD af finanserne i udviklingslandene i 2014 var de strømme af finansielle ressourcer, der forlader disse lande, dobbelt så store som dem, der kommer ind i landet fra udlandet, også når man medtager den officielle udviklingsbistand, de udenlandske direkte investeringer, bidrag til velgørende formål, overførsler af overskud, opsparing og andre kilder⁽¹⁸⁾. Det bør sikres, at disse finansielle ressourcer så vidt muligt geninvesteres i bæredygtig udvikling i modtagerlandene.

4.4.3. De nationale udviklingsstrategier bør ligeledes forudse støtte til investeringer. For at opnå udenlandske direkte investeringer og rette dem hen imod de bæredygtige udviklingsmål er det nødvendigt at tilvejebringe gunstige betingelser som fred, stabilitet og god forvaltning. Udviklingslandene bør ligeledes indbefatte de bæredygtige udviklingsmål i de investeringsaftaler, de indgår, og som modydelse tilbyde tilsvarende garantier. EØSU anbefaler, at finansielle investeringsfremmeagenturer og -institutioner i oprindelseslandene og modtagerlandene etablerer et direkte teknisk samarbejde knyttet til den nationale strategi for bæredygtig udvikling.

4.4.4. Det er nødvendigt at fremme virkningen af investeringer, som sikrer en vis rentabilitet på kort sigt, men som giver udsigt til langsigtet rentabilitet i kraft af deres sociale virkninger som kapacitetsopbygning eller et miljø, der ville føre til bæredygtig udvikling.

4.5. Innovative og supplerende finansieringsformer

4.5.1. Crowdfinansiering og crowdfunding⁽¹⁹⁾ er et instrument, der rummer store muligheder for at finansiere mindre udviklingsprojekter. EØSU henleder opmærksomheden på behovet for meget hurtigt at definere disse instrumenter og godkende et passende regelsæt, som de skal udstyres med, hvilket det også har anbefalet i udtalelsen herom⁽²⁰⁾.

4.5.2. EØSU glæder sig over det stigende antal velgørende fonde, stiftelser og internationale programmer for bæredygtig udvikling som f.eks. Den Globale Fond til Bekæmpelse af Aids, Tuberkulose og Malaria, det globale partnerskab for uddannelse, GAVI-alliancen for vaccination af børn i de mindst udviklede lande osv. Disse fonde og stiftelser, inden for hvilke offentlige institutioner samarbejder med private donorer og ikke-statslige organisationer, bør forbedre koordineringen af deres aktiviteter og styre dem i retning af målene for bæredygtig udvikling.

4.5.3. Bevillingerne til officiel udviklingsbistand kan, når de ikke er midlertidigt tildelt til udviklingsprojekter, placeres i investeringsfonde og sikre obligationer, således at de kan generere indtægter på kort sigt og bidrage til at skabe flere ressourcer⁽²¹⁾. Dette vil på længere sigt bidrage til at øge mængden af de ressourcer, der kræves til udviklingsbistand⁽²²⁾.

4.5.4. EØSU ser med tilfredshed på nogle af forslagene fra styringsgruppen om innovativ finansiering af udvikling⁽²³⁾ og støtter bestræbelserne på at tilvejebringe nye ressourcer til finansiering af målene for bæredygtig udvikling. Det er imidlertid nødvendigt, at disse nye midler anvendes med konsekvens i hele verden, at de ikke hæmmer en given sektors konkurrenceevne, og at deres anvendelse til mål for bæredygtig udvikling er gennemsigtig. EØSU så gerne et frivilligt globalt initiativ fra banksektoren, så den kan yde sit bidrag til finansiering af gabet mellem behov og disponible ressourcer for at nå målene for bæredygtig udvikling.

⁽¹⁸⁾ <http://www.eurodad.org/Entries/view/1546315/2014/12/15/The-State-of-Finance-for-Developing-Countries-2014> (på engelsk).

⁽¹⁹⁾ Jf. InfoDev, *Crowdfunding's Potential for the Developing World*, 2013, Verdensbanken, Afdelingen for finansiering og udvikling af den private sektor.

⁽²⁰⁾ Jf. EØSU's udtalelse — Udnyttelse af potentialet ved crowdfunding i Den Europæiske Union (EUT C 451 af 16.12.2014, s. 69).

⁽²¹⁾ De årlige budgettildelinger til officiel udviklingsbistand udelukker fuldstændigt disse muligheder.

⁽²²⁾ Det belgiske investeringselskab (BIO), der er oprettet af regeringen til at støtte erhvervslivet i afrikanske lande, har overdraget en del af sine finansielle ressourcer beregnet på lån til iværksættere til andre investeringsfonde, og det har gradvist fået dem tilbage igen alt efter dets behov.

⁽²³⁾ <http://www.leadinggroup.org/rubrique69.html>

4.5.5. Til de mindre udnyttede ressourcer hører de finansielle ressourcer fra emigranter, dvs. overførslen af opsparing til deres oprindelsesland, som det vil være muligt at trække på for at realisere målene for bæredygtig udvikling. Omkostningerne til disse overførsler af opsparing bør mindskes. Der bør foreslås uddannelsesprogrammer og incitamenter til medlemmerne af en diaspora, der fremmer deres tilbøjelighed til at investere i udviklingsprojekter, hvorved deres opsparing kan udnyttes og samtidig bidrage til at gennemføre målene for bæredygtig udvikling.

4.6. Finansiering af mikrovirksomheder og små og mellemstore virksomheder

4.6.1. Mikrovirksomheder og små og mellemstore virksomheder, som har det største potentiale for at skabe vækst og nye arbejdspladser, har problemer med adgang til tilstrækkelig finansiering. Problemet er især alvorligt for små og mellemstore virksomheder i de mindst udviklede lande. Derfor bør der findes instrumenter, der kan lette små og mellemstore virksomheders adgang til finansielle midler. Med det formål for øje er det nødvendigt at respektere de forskellige virksomhedsformer i udviklingslandene, hvor mikrovirksomheder og mindre forretningsdrivende og inden for landbruget små familiebrug er fremherskende.

4.6.2. Der findes mange forskellige systemer med mikrokreditter til små og mellemstore virksomheder. Udvalget mener, at systemer, der anvender mobiltelefon er de mest effektive. Det bifalder også de mikrokreditter, der anvendes til finansiering af grønne projekter, og initiativer rettet mod at tilvejebringe rentefri mikrokredit. De lån, som de små og mellemstore virksomheder mangler (mellem 10 000 og 200 000 USD), kan erstattes af finansiell leasing og andre kapitalinstrumenter. Med henblik herpå er det nødvendigt at støtte udviklingen af finansielle markeder og lokale banker, herunder lokalt personale.

4.6.3. Et aspekt af bistanden fra udviklede lande til små og mellemstore virksomheder bør være at overføre erfaringer, viden om drift, teknisk knowhow, uddannelse i finansstyring og undervise i grundlæggende finansiell forvaltning og støtte deres inkorporering i forsynings- og værdikæder. EU bør anbefale, at principperne i direktivet om forsinkede betalinger bruges til at forbedre finansieringen af små og mellemstore virksomheder.

4.6.4. Det er nødvendigt at beskytte mikrovirksomhederne, de små og mellemstore virksomheder, der arbejder i landbrugssektoren, mod investeringspraksisser, der sigter mod at »beslaglægge deres jord«, hvilket fører til, at de forsvinder. En indførelse af forsikringsinstrumenter til at imødegå klimaændringer vil også kunne hjælpe små og mellemstore virksomheder. I forbindelse med udviklingsplanerne bør vi ikke glemme støtten til socialøkonomiske virksomheder, som kan spille en vigtig rolle i opfyldelsen af målene for bæredygtig udvikling.

4.6.5. Det er vigtigt for den økonomiske og sociale udvikling at sørge for, at de bredeste lag af udviklingslandenes befolkninger får adgang til finansielle instrumenter (basale bankkonti eller mobile finansielle applikationer).

4.7. Civilsamfundets engagement i udviklingsbistand

4.7.1. De udviklede landes civilsamfund, herunder arbejdsmarkedets parter og NGO'er, bidrager direkte til udviklingen og spiller tillige en central rolle i udformningen af udviklingssamarbejdet og i overvågningen af dets effektivitet⁽²⁴⁾.

4.7.2. Det er vigtigt systematisk at støtte oprettelsen af et system til at kontrollere processen i og resultaterne af udviklingsbistanden i de forskellige lande eller forbedringen heraf med direkte deltagelse af de berørte civilsamfundsorganisationer, hvilket vil medvirke til at indkredse og fjerne hindringer for opfyldelsen af målene for bæredygtig udvikling. På dette område har EØSU lang tids positive erfaringer med aktiviteterne i udvalg, platforme og fælles rådgivende organer, f. eks. AVS/EU-opfølgningsudvalget, møder med civilsamfundet i Latinamerika og Vestindien.

⁽²⁴⁾ Jf.: Forum for udviklingspolitik (www.friendsofeurope.org/policy-area/global-europe/, på engelsk) og Forum politique sur le développement (<http://www.uclg.org/fr>, på fransk).

4.7.3. Blandt de direkte leverandører af udviklingsbistand ses også arbejdsmarkedets parter. Fagforeningerne i de udviklede lande gennemfører udviklingsprojekter med socialt sigte og støtter den institutionelle udvikling af partnerfagorganisationerne. Arbejdsgiverorganisationer, handelskamre, sammenslutninger af SMV'er og erhvervssammenslutninger gennemfører fælles projekter med erhvervsorganisationerne i udviklingslandene, som de er partnere med, og som de deler deres erfaringer med.

4.7.4. NGO'erne spiller en uundværlig rolle inden for udviklingsbistand både i de udviklede lande og i udviklingslandene. De optræder navnlig, når det drejer sig om at overvinde følgerne af naturkatastrofer eller humanitære katastrofer, samt på det sociale område, sundhed, ligestilling mellem mænd og kvinder, undervisning osv. De mobiliserer også midler fra den brede offentlighed, de tilrettelægger indsamlinger, uddannelsesaktioner osv. Et interessant eksempel er også finansiering af undervisning via »adoption på afstand«, hvilket gør det muligt at udvikle interpersonelle forbindelser mellem almindelige borgere.

4.7.5. EØSU opfordrer Kommissionen til at støtte EU's civilsamfundsorganisationers aktiviteter med henblik på at opfylde målene for bæredygtig udvikling ved at finansiere programmer med sigte på at opbygge civilsamfundsinstitutioner i partnerlandene. EØSU er i færd med at udarbejde en informationsrapport, som vil anbefale nogle koncepter for effektivt at inddrage civilsamfundet i gennemførelsen af og opfølgningen på udviklingsdagsordenen efter 2015, og som vil supplere nærværende udtalelse.

Bruxelles, den 2. juli 2015.

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om evaluering af Kommissionens høring af interessenter**(initiativudtalelse)**

(2015/C 383/09)

Ordfører: Ronny LANNOO

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) besluttede den 20. januar 2015 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

»Evaluering af Kommissionens høring af interessenter«.

Det forberedende arbejde henvistes til underudvalget »Evaluering af Kommissionens høring af interessenter«, som vedtog sin udtalelse den 9. juni 2015.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 509. plenarforsamling den 1.—2. juli 2015, mødet den 2. juli, følgende udtalelse med 179 stemmer for, 1 imod og 4 hverken for eller imod:

Indledende bemærkning

Formålet med denne initiativudtalelse er at analysere den nuværende praksis for Kommissionens høring af interessenter, som fastlagt i artikel 11, stk. 3, i traktaten. På grundlag af denne analyse formuleres der i udtalelsen forslag, som anses for konstruktive og realistiske, med henblik på strukturelt at forbedre høringsprocessen og sikre, at der i alle parter interesse følges op på denne.

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. I denne udtalelse formulerer EØSU en række anbefalinger vedrørende den i traktaten foreskrevne høring af interessenter med henblik på at højne kvaliteten af disse høringer og reducere kløften mellem borgerne og EU. Kommissionen har ligeledes taget initiativer i denne retning i form af en omfattende høring af interessenterne om høringsprocedurerne, hvilket er kommet til udtryk i næstformand Frans Timmermans' pakke »Bedre lovgivning«. EØSU vil på et senere tidspunkt på anmodning af Kommissionen afgive en udtalelse om hele pakken »Bedre lovgivning«.

1.2. EØSU er bekymret over den måde, hvorpå høring af interessenterne foregår, og dermed over resultaternes kvalitet. Derfor efterlyser EØSU stabile og repræsentative høringer, som sikrer en merværdi for de berørte organisationer og interessegrupper.

1.3. EØSU har i første halvår af 2014 foretaget en gennemgang af en stikprøve af høringer og kan på den baggrund konkludere: at den kvalitative tilgang varierer, alt efter hvilket generaldirektorat der er tale om; at antallet af svar er utilstrækkeligt, hvilket går ud over repræsentativiteten; at sprog og terminologi ikke er afpasset efter målgrupperne; og at der mangler rapporter over resultater og opfølgning. Overordnet kan man således konstatere, at de i øjeblikket gældende retningslinjer ikke i tilstrækkelig grad overholdes.

1.4. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, som er bevidst om, at det er svært på passende vis at høre en bred vifte af borgere og organisationer i EU's medlemsstater, fremlægger i det følgende en række konkrete og realistiske strukturelle forslag og opfordrer Kommissionen til at indgå i et konstruktivt samarbejde om udformningen og gennemførelsen af nye tiltag.

1.5. EØSU opfordrer Kommissionen til at gøre retningslinjerne og kvalitetsstandarderne for høring af interessenter obligatoriske for alle generaldirektoraterne. For at sikre, at retningslinjerne overholdes, anbefaler EØSU, at der i generalsekretariatet oprettes en koordinerende enhed, som kan bistå generaldirektoraterne i forbindelse med høring af interessenter.

1.6. Med en mere strategisk tilgang til høringsprocessen, lige fra forberedelsen til evalueringen, og systematisk deltagelse af de berørte strukturer (organisationer, som er repræsentative for de tilsigtede målgrupper, og rådgivende og koordinerende instanser) vil man kunne sikre højere kvalitet og flere svar. Hvis høringerne planlægges bedre og man informerer om deres målsætning, bliver det lettere for de berørte parter at deltage.

1.7. EØSU understreger, at en hensigtsmæssig kortlægning af interessenterne har afgørende betydning for kvaliteten af høringsproceduren. EØSU anbefaler derfor, at Kommissionen i denne henseende benytter de eksisterende strukturer, såsom udvalget og repræsentative organisationer, og baserer sig på gennemsigtighedsregisteret. Det er således ikke nødvendigt at oprette nye strukturer.

1.8. Efter EØSU's mening bør de metoder og redskaber, som man benytter til høring af interessenter, på ny rationaliseres. Grundlæggende findes der to høringsmetoder: skriftlig/online eller mundtlig/interaktive debatter. Metoder og redskaber bør vælges som funktion af den fastlagte målsætning, målgruppe osv. Dette skal ske inden for rammerne af den overordnede strategiske tilgang til høringsprocessen. Desuden bør der på effektiv vis tages nye teknologier i brug, bl.a. for at nå visse målgrupper som f.eks. de unge.

1.9. I denne forbindelse bør man skelne mellem høring af civilsamfundsorganisationerne og høring af offentligheden. Forskellen mellem de to vedrører ikke blot metoden, men også målsætningen, eftersom det i førstnævnte tilfælde drejer sig om at sikre repræsentativiteten, mens det i det andet drejer sig om at fremme inklusion og deltagelse.

1.10. Når man har valgt spørgeskemaløsningen, mener EØSU, at spørgeskemaet bør tilbydes på alle officielle EU-sprog. I øvrigt finder EØSU, at spørgeskemaet på forhånd bør sendes til organisationer, som er repræsentative for målgruppen, således at man kan undgå, at en for specialiseret terminologi gør skemaet svært forståeligt for målgruppen.

1.11. EØSU understreger, at det er vigtigt, at der i forbindelse med behandling af resultaterne foretages en kvantitativ og kvalitativ vægtning, alt efter om svaret kommer fra en enkeltperson eller fra en repræsentativ civilsamfundsorganisation, eller afhængigt af en sådan organisations repræsentativitet og implikationsgrad. Et svar fra en repræsentativ organisation skal således have en højere vægtning.

1.12. For at styrke deltagelsen i høringer anser EØSU det for vigtigt, at der for hver høring etableres en sammenfattende rapport om de modtagne svar, samt at det i denne rapport anføres, hvorfor visse svar er blevet taget i betragtning i forbindelse med det videre arbejde med forberedelsen af forslaget, og hvorfor andre ikke er blevet taget i betragtning.

1.13. EØSU tilbyder i kraft af den rolle, udvalget har i medfør af traktaten, at fungere som katalysator for at gøre høringerne af interessenter mere vellykkede. Udvalget kan medvirke i alle processens vigtige faser (udpegning af interessenter, udarbejdelse af spørgeskemaer, sammenfatning og resultatopfølgning). EØSU kan som tidligere, som bidrag til at gøre processen struktureret, stabil og repræsentativ, organisere høringer og konferencer og etablere platforme og dialogfora.

1.14. Som led i høring af interessenter bør Kommissionen i højere grad udnytte det potentiale, der ligger i et styrket samarbejde med udvalget, således som der lægges op til i den samarbejdsprotokol, EØSU og Kommissionen undertegnede den 22. februar 2012⁽¹⁾. Med henblik på optimering af ressourceudnyttelsen og en tilgang baseret på interinstitutionelt samarbejde ville man dermed bedst muligt kunne udnytte interessenternes specifikke kompetencer og viden og EØSU's ekspertise, kompetence og erfaringer med høringspraksis.

1.15. For så vidt angår de interaktive møder kan EØSU i samarbejde med Kommissionen optræde som arrangør, således som udvalget allerede gør det regelmæssigt inden for rammerne af de strukturerede dialogplatforme (f.eks. om immigration, forbrug osv.).

⁽¹⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.eu-cooperation.22469>

1.16. Endelig plæderer EØSU for, at der iværksættes en vedvarende oplysningskampagne om høringsprocessen og høringerne. EØSU agter sammen med de organisationer, udvalget repræsenterer, at bidrage aktivt hertil.

1.17. EØSU, som generelt fremmer den strukturerede borgerdialog som centralt instrument for deltagelsesdemokratiet, opfordrer i øvrigt Kommissionen til i større udstrækning at benytte de strukturerede dialogplatforme. Derved vil de berørte aktører kunne deltage på kontinuert vis i alle faserne af den politiske proces, ligesom det vil have positive tids- og omkostningsmæssige konsekvenser.

2. Aktuel status over høring af interessenter

2.1. Bestemmelser

2.1.1. I henhold til EU-traktatens artikel 11, stk. 3, »foretager (Kommissionen) brede høringer af de berørte parter for at sikre sammenhæng og gennemsigtighed i Unionens handlinger«.

Hensigten med sådanne høringer er at sikre, at det organiserede civilsamfunds interessenter og borgerne deltager aktivt i bestræbelserne for at identificere den europæiske almene interesse, når politikkerne formuleres, og dermed sikre, at disse er demokratisk relevante og har en så bred opbakning som muligt.

2.1.2. Høringen er en proces, hvorigennem Kommissionen indhenter borgernes og interessenternes holdninger og synspunkter. Denne proces er et supplement til og berører ikke den strukturerede dialog med civilsamfundet (EUF-traktatens artikel 11, stk. 2), høringer inden for specifikke rammer, såsom høring af arbejdsmarkedets parter som led i den sociale dialog (arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationerne) (EUF-traktatens artikel 154) eller høring af rådgivende organer, såsom Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EUF-traktatens artikel 304) ⁽²⁾, som den ikke på nogen måde kan træde i stedet for.

2.1.3. Ud over den høring, der gennemføres inden for rammerne af artikel 154 i EUF-traktaten, deltager arbejdsmarkedets parter, fagforeninger og arbejdsgiverforeninger også i de høringer, der omtales i punkt 2.1.1 og 2.1.2, bl.a. vedrørende forbrugerrettigheder, miljørettigheder, handelspolitik osv.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg har ifølge traktaterne en rådgivende funktion i forhold til Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen. Desuden præciserer en samarbejdsprotokol ⁽³⁾ detaljerne i samarbejdet mellem udvalget og Kommissionen.

2.2. Retningslinjer for høring af interessenter

2.2.1. Kommissionen fastlagde i 2002 minimumsstandarder ⁽⁴⁾, som skal overholdes i forbindelse med høring af interessenter om et hvilket som helst forslag, det være sig lovgivningsmæssigt eller ikkelovgivningsmæssigt. Inden for rammerne af REFIT-programmet har Kommissionen ligeledes bebudet, at der vil blive foretaget høringer ved evalueringer, kvalitetskontrol og fastlæggelsen af delegerede retsakter og gennemførelsesforanstaltninger ⁽⁵⁾.

2.2.2. I Kommissionens retningslinjer fra 2002 for generaldirektoraterne vedrørende gennemførelsen af høringer fastsættes det bl.a., at der skal offentliggøres forklarende notater om emnet, indholdet og formålet med høringen. Efter afslutningen af høringen skal antallet af svar, respondenternes baggrund og en sammenfatning af resultaterne endvidere offentliggøres.

⁽²⁾ Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

Udvalget hører i de tilfælde, der er nævnt i traktaterne, af Europa-Parlamentet, Rådet eller Kommissionen. Disse institutioner kan høre udvalget i alle tilfælde, hvor de finder det hensigtsmæssigt. Udvalget kan selv tage initiativ til at afgive udtalelse i tilfælde, hvor det finder det hensigtsmæssigt.

Hvis Europa-Parlamentet, Rådet eller Kommissionen finder det nødvendigt, giver de udvalget en frist for fremsættelsen af dets udtalelse. Denne frist skal være på mindst en måned fra det tidspunkt, hvor formanden har fået meddelelse herom. Efter fristens udløb kan sagen behandles, uanset at udtalelse ikke foreligger.

Udvalgets udtalelse samt et referat af forhandlingerne tilstilles Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen.

⁽³⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.eu-cooperation.22469>

⁽⁴⁾ COM(2002) 704, som suppleret og ændret ved COM(2012) 746 og SWD(2012) 422.

⁽⁵⁾ COM(2014) 368.

2.2.3. Med hensyn til flersprogethed er der ikke i øjeblikket nogen formel regel.

2.2.4. Retningslinjerne fra 2002 og minimumsstandarderne for høring af interessenter fastsætter 10 trin i høringsprocessen, opdelt i 3 faser: udarbejdelse af en strategi ⁽⁶⁾, gennemførelse af høringen ⁽⁷⁾ og analyse af resultaterne ⁽⁸⁾.

2.2.5. Kommissionen beskrev 12 forskellige metoder med hensyn til sine lovforberedende høringer afhængigt af mål og målgrupper. De 12 metoder var følgende: offentlig, åben onlinehøring; studier; Eurobarometer; konferencer; offentlige høringer, interessentmøder; møder, workshops, seminarer med direkte berørte parter; fokusgrupper; personlig samtale; ekspertgruppe under Kommissionen; SMV-paneler; høring af lokale eller regionale myndigheder; spørgeskemaer; onlinedebatfora.

2.3. *Praktisk gennemførelse af retningslinjerne*

2.3.1. På trods af disse retningslinjer og det store antal mulige metoder og værktøjer udtrykker mange interessenter kritik af effektiviteten af det nuværende høringssystem. Specifikke hindringer omfatter bl.a. besvær med at få kendskab til høringen (mulighed for let at finde information på EU's websteder og annoncering af høringen), sprog og terminologi, oplysninger om resultaterne og opfølgningen heraf.

2.3.2. Dertil kommer, at kvaliteten og tilgangen til høringerne varierer betydeligt fra det ene generaldirektorat til det andet, ligesom der mangler koordinering og en ensartet metodemæssig tilgang.

2.3.3. EØSU har ved hjælp af stikprøver testet anvendelsen af retningslinjerne i forbindelse med de første 25 høringer, som blev afholdt i 2014. På basis af disse stikprøver kan følgende konstateres:

— **Deltagelsen i onlinehøringerne** svinger særdeles meget ⁽⁹⁾.

— Når der er få respondenter, er **repræsentativiteten** reelt utilstrækkelig, både geografisk og set i relation til respondenternes baggrund. Ved et større antal svar synes den geografiske repræsentativitet bedre, men der mangler ofte stadig balance med hensyn til svarenes kvalitet. Imidlertid er der en klar tendens i retning af en overvægt af respondenter fra »store« medlemsstater. Det skal tilføjes, at svar fra organisationer, der er baseret i Bruxelles, kategoriseres som bidrag fra Belgien, selv om der i mange tilfælde er tale om europæiske sammenslutninger eller organisationer, der ikke har nogen forbindelse med Belgien som medlemsstat.

— Hvad angår **gennemsigtighed og feedback om resultater** viser stikprøven af de 25 høringer, at der kun i seks tilfælde er offentliggjort en sammenfatning af resultaterne, svarende til under en fjerdedel. I under halvdelen af høringerne er svarene blevet offentliggjort. I intet tilfælde er der blevet givet yderligere oplysninger om sagens videre forløb.

Som konklusion kan det konstateres, at repræsentativiteten, kvaliteten og oplysningerne om resultater og opfølgning er mangelfulde.

⁽⁶⁾ 1. beskrivelse af formålet med høringen, 2. kortlægning af interessenterne, 3. fastlæggelse af metoder og værktøjer, 4. fastlæggelse af timing og varighed.

⁽⁷⁾ 1. forberedelse af websted, 2. offentliggørelse af høringen, 3. kvittering for de modtagne bidrag.

⁽⁸⁾ 1. analyse af resultaterne, 2. udarbejdelse af rapport og feedback, 3. evaluering af høringen.

⁽⁹⁾ Kun for 13 ud af de 25 høringer oplyses antallet af deltagere. Antallet af respondenter varierer fra 14 til 1 114. Halvdelen omfatter under 100 svar.

3. Kommissionen: nye arbejdsmetoder og perspektiver

3.1. I de politiske retningslinjer for den nye Kommission er mere demokrati i Den Europæiske Union et af de 10 prioriterede områder. Målsætningen om at oprette et obligatorisk register for alle organisationer og personer, der udøver lobbyvirksomhed over for Kommissionen og Europa-Parlamentet, er central for denne prioritet.

3.2. Kommissionen offentliggjorde den 19. maj 2015 en pakke af foranstaltninger møntet på bedre lovgivningsarbejde, pakken »Bedre lovgivning«⁽¹⁰⁾, hvorom udvalget på anmodning af Kommissionen vil afgive en udtalelse. Foranstaltningerne hviler på fire søjler: en tilgang baseret på gennemsigtighed og høring, permanent revision af eksisterende lovgivning, bedre konsekvensanalyser og kvalitetskontrol og en ny interinstitutionel aftale.

3.3. Inden for disse rammer foreslås der også ajourførte retningslinjer for høring af interessenter. I forbindelse med forberedelsen af disse er der blevet gennemført en høring⁽¹¹⁾ om »Retningslinjer for høring af interessenter«. Denne udtalelse tager resultaterne⁽¹²⁾ af denne høring i betragtning.

4. Forbedring af høringernes effektivitet: anbefalinger

EØSU anser høringer for at være et af midlerne til at bygge bro over kløften til borgerne i EU, forudsat at procedurerne er strukturerede og kontinuerede, og at de sikrer en god repræsentativitet af interessenterne. Kun på den måde vil høringerne kunne bidrage til effektivt at inddrage borgerne og civilsamfundet i det europæiske projekt.

EØSU har allerede fremsat konkrete forslag i den henseende, navnlig i udtalelserne om høring inden for rammerne af pakken »Bedre lovgivning«, EUF-traktatens artikel 11 og REFIT-programmet⁽¹³⁾.

4.1. Væsentlige elementer i høringsprocessen

4.1.1. EØSU opfordrer Kommissionen til at gøre de eksisterende interne retningslinjer obligatoriske for generaldirektoraterne og pålægge sanktioner ved manglende overholdelse (f.eks. ved manglende gennemsigtighed om svarene eller analyserapporten), på samme måde som manglende kvalitet i konsekvensanalysen medfører sanktioner fra »Udvalget for Konsekvensanalyse«.

4.1.2. Derfor anbefaler EØSU, at der i Kommissionens generalsekretariat oprettes en koordinerende enhed under direkte tilsyn af den ansvarlige næstformand i Kommissionen. Denne enhed kan samtidig bistå alle generaldirektorater vedrørende den overordnede fremgangsmåde og strategi for høringerne, udarbejdelse og gennemførelse af kvalitetskrav og procedurer, kvalitetskontrol, information og opfølgning.

4.1.3. Koordineringsenheden kan bistås af en ekspertgruppe med deltagelse af repræsentanter for de målgrupper, som høringen er rettet mod. EØSU opfordrer Kommissionen til at inddrage udvalgets ekspertise, navnlig for så vidt angår udvælgelse af målgrupper, validering af spørgeskemaer, sammenfatning og resultatopfølgning.

4.1.4. En mere systematisk tilgang til høringer med en klar tidsplan og forudgående annoncering skal gøre det lettere for interessenterne at forberede deres deltagelse. I denne forbindelse skal der etableres en pålidelig og regelmæssigt ajourført tidsplan over kommende høringer. Mere generelt foreslår EØSU Kommissionen at strukturere høringerne bedre, navnlig på et institutionelt og repræsentativt grundlag ved at trække på de ressourcer, der findes i rådgivende organer eller deres pendanter, på medlemsstats-, regionalt og lokalt niveau.

4.1.5. EØSU opfordrer Kommissionen til hvert år at offentliggøre en evaluering af sin høringsstrategi og resultaterne heraf.

⁽¹⁰⁾ http://ec.europa.eu/smart-regulation/index_en.htm

⁽¹¹⁾ Høring om retningslinjer for høring af interesserede parter, gennemført fra 30.6. til 30.9.2014:
http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/consultation_2014/stakeholder-consultation/index_en.htm

⁽¹²⁾ http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/docs/contributions/summary_responses_stakeholder_consultation_guidelines_public_consultation_en.pdf

⁽¹³⁾ EØSU's udtalelse om »Bedre lovgivning« (EUT C 48 af 15.2.2011, s. 107).

EØSU's udtalelse om »Principper, procedurer og foranstaltninger for gennemførelsen af Lissabontraktatens artikel 11, stk. 1 og 2« (EUT C 11 af 15.1.2013, s. 8).

EØSU's udtalelse om »Programmet for målrettet og effektiv regulering (REFIT): Status og udsigter for fremtiden« (EUT C 230 af 14.7.2015, s. 66).

EØSU anbefaler, at Kommissionen som inspirationskilde udarbejder en oversigt over god praksis i medlemsstaterne. I denne forbindelse kan OECD's analyser af dette spørgsmål være meget nyttige⁽¹⁴⁾. EØSU anbefaler desuden, at enhver anden form for borgerengagement og -deltagelse fremmes. Europarådets »Code of Good Practice for Civil Participation in the Decision-Making Process« kan være et godt eksempel⁽¹⁵⁾.

4.2. Kortlægning af interessenterne

4.2.1. En hensigtsmæssig fastlæggelse af målgruppen for høringen er afgørende for at indhente de nødvendige oplysninger. Der er brug for professionelle redskaber, hvis pålidelighed er blevet godtgjort. Det er endvidere nødvendigt, at der sikres et effektivt samarbejde med eksisterende strukturer, EØSU og civilsamfundets repræsentative og legitime organisationer. EØSU kan, inden for rammerne af sine kompetencer og i konstruktivt samarbejde med de berørte organisationer og Kommissionen, bidrage til identifikationen af repræsentative organisationer i de fastlagte målgrupper.

4.2.2. Det arbejde, EØSU har gjort⁽¹⁶⁾ med hensyn til fastlæggelse af kriterier for det europæiske organiserede civilsamfunds organisationers repræsentativitet, kan benyttes som referencegrundlag i forbindelse med ovennævnte identifikation af repræsentative organisationer. EØSU ønsker på den måde yderligere at styrke disse organisationers gennemslagskraft — og samarbejdet med disse — i forbindelse med høringerne.

4.2.3. Der bør systematisk fokuseres på en god geografisk og målgruppemæssig spredning. I den forbindelse bør det desuden sikres, at underrepræsenterede grupper eller grupper med begrænsede ressourcer får ekstra opmærksomhed ved »kortlægningen af interessenter«.

4.2.4. EØSU anser det for vigtigt, at der indføres en motiveret vægtningsmekanisme i forbindelse med analyse af høringssvarene, således at man kan give højere prioritet til de repræsentative og direkte berørte organisationer.

4.2.5. Med henblik på at øge interessenternes deltagelse i høringer er indholdet af den feedback, der gives efter høringen, meget vigtigt. Interessenterne skal kunne se resultatet af deres bidrag, dvs. se en indvirkning på de fremsatte forslag eller modtage en begrundelse for, hvorfor visse elementer ikke er blevet taget i betragtning.

4.3. Metoder og værktøjer

4.3.1. EØSU kan fungere som et »netværk for netværk« ved at formidle høringer med skriftlige (online)spørgeskemaer til de forskellige interessenter (på samme måde som Regionsudvalget gør det til de regionale myndigheder). For så vidt angår de interaktive møder kan EØSU i betragtning sine forbindelser og sin ekspertise på dette område fungere som arrangør.

4.3.2. Spørgeskemaet til (online)høringer skal forelægges for de berørte civilsamfundsorganisationer eller målgrupper for kommentarer, og på det for målgruppen relevante sprog. Spørgeskemaet bør endvidere på forhånd afprøves af et panel af interessenter. I denne forbindelse kunne man benytte en forudgående kortlægning af interessenterne samt gennemsigthedsregisteret som instrumenter til at sætte fokus på disse organisationer (jf. punkt 4.2). EØSU kan her spille en befordrende rolle.

4.4. Fastlæggelse af tidsplan og varighed

4.4.1. Retningslinjerne fastsætter, at der skal afsættes mindst 12 uger til en onlinehøring og 20 arbejdsdage til et interaktivt møde. EØSU anbefaler, at man ikke iværksætter høringer i sommerperioden. Endvidere bør en tidsplan over kommende høringer (jf. punkt 4.1.4) så vidt muligt overholdes.

For at give interessenterne mulighed for at forberede sig på deltagelse i høringer, anser EØSU det for hensigtsmæssigt at give dem tilstrækkelige oplysninger om hele forberedelsesprocessen og planlægningen af de forskellige høringer. Alle effektive midler, der kan tilskynde interessenterne til at deltage, bør tages i brug.

4.5. Offentliggørelse af høringen: tilgængelighed og synlighed

4.5.1. EØSU opfordrer Kommissionen, herunder dens repræsentationskontorer i medlemsstaterne, til at iværksætte en effektiv og vedvarende oplysningskampagne for at annoncere høringerne og motivere de berørte parter til at deltage. I den henseende kan udvalget uden tvivl også spille en rolle og anmode sine medlemmer om at formidle oplysninger inden for deres netværk.

⁽¹⁴⁾ <http://www.oecd.org/gov/regulatory-policy/governance-regulators.htm>

⁽¹⁵⁾ http://www.coe.int/t/ngo/code_good_prac_en.asp

⁽¹⁶⁾ EØSU's udtalelse (EUT C 88 af 11.4.2006, s. 41).

4.5.2. Hver høring bør på fyldestgørende, klar og rettidig vis annonceres i Kommissionens og medlemsstaternes medier og til de relevante civilsamfundsorganisationer. Kommissionens repræsentanter i medlemsstaterne bør ligeledes inddrages i denne overordnede tilgang.

4.6. *Analyse af resultaterne*

4.6.1. EØSU understreger det vigtige i, at Kommissionen tager hensyn til de synspunkter, der er kommet frem under høringerne, og begrundet, i hvilket omfang de er taget i betragtning.

4.6.2. Ved den motiverede vægtning i forbindelse med behandling af resultaterne (jf. punkt 4.2.3) bør det organiserede civilsamfunds aktører have den største forholdsmæssige vægt.

4.7. *Udarbejdelse af rapport og feedback*

4.7.1. EØSU bifalder offentliggørelsen af en sammenfattende rapport ledsaget af en oversigt over alle modtagne svar. Dette vil øge gennemsigtigheden.

4.7.2. Desuden mener EØSU, at der skal kommunikeres oplysninger — navnlig til respondenterne — om den videre procedure, herunder om ændringer af forslaget og de næste skridt i beslutningsprocessen.

5. *Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs rolle*

5.1. *Inden for rammerne af høringsprocessen*

5.1.1. Med henblik på optimering af ressourceudnyttelsen og en tilgang baseret på interinstitutionelt samarbejde kunne EØSU bidrage til beslutningsprocessen med sin viden om de interessenter, der er aktive inden for EU's forskellige politikområder, og sin ekspertise, sin kompetence og sine erfaringer med høringspraksis.

5.1.2. EØSU agter på baggrund af sine arbejdsprioriteter og i samarbejde med Kommissionen at sørge for opfølgning og evaluering af visse høringer, udarbejde en udtalelse om dette emne og eventuelt gennemføre en offentlig høring.

5.1.3. EØSU agter i samarbejde med de berørte organisationer at yde sit bidrag og stille sin viden til rådighed for Kommissionen i forbindelse med høringsprocessens vigtigste etaper, navnlig udvælgelse af målgruppen, spørgeskema, sammenfatning og opfølgning.

5.1.4. EØSU kan endvidere fungere som et »netværk for netværk« og katalysator ved at formidle høringen gennem skriftlige (online)spørgeskemaer til de forskellige interessenter (på samme måde som Regionsudvalget gør det til de regionale myndigheder).

5.1.5. For så vidt angår de interaktive møder kan EØSU i samarbejde med Kommissionen optræde som arrangør, således som udvalget allerede gør det regelmæssigt inden for rammerne af de strukturerede dialogplatforme (f.eks. om immigration, forbrug osv.).

5.1.6. Inden for rammerne af en effektiv og vedvarende oplysningskampagne kan udvalget bidrage ved at anmode sine medlemmer om at formidle oplysninger inden for deres netværk.

5.2. *Inden for rammerne af samarbejdsprotokollen mellem EØSU og Kommissionen*

5.2.1. EØSU kan på forskellige stadier under forberedelsen, gennemførelsen og opfølgningen af høringen fungere som informationsformidler mellem Kommissionen og det organiserede civilsamfund.

5.2.2. For visse aktiviteter, såsom interaktive møder, kan der iværksættes et fælles initiativ mellem Kommissionen og udvalget.

Bruxelles, den 2. juli 2015.

Henri MALOSSE
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

III

(Forberedende retsakter)

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU'S 509. PLENARFORSAMLING DEN 1.-2. JULI 2015

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om grønbog — Etablering af en kapitalmarkedsunion*(COM(2015) 63 final)**(2015/C 383/10)***Ordfører: Juan MENDOZA CASTRO****Medordfører: Milena ANGELOVA**

Den 9. marts 2015 besluttede Kommissionen under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Grønbog — Etablering af en kapitalmarkedsunion

(COM(2015) 63 final).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som vedtog sin udtalelse den 18. juni 2015.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 509. plenarforsamling den 1.—2. juli 2015, mødet den 1. juli 2015, følgende udtalelse med 100 stemmer for, 2 imod og 3 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU støtter grønbogen om en kapitalmarkedsunion, afventer Kommissionens forslag til, hvilke ændringer der kan være nødvendige for at nå de mål, der er beskrevet i dokumentet, og er overbevist om, at de foreslåede foranstaltninger vil blive baseret på en rimelig afvejning af synspunkterne hos alle interessenter.

1.2. Formålet med Kommissionens initiativ bør være at skabe rammevilkårene for en effektiv og moderne sektor for finansielle tjenesteydelser med en hensigtsmæssig regulering, der giver kapitalsøgende virksomheder, navnlig SMV'er og højvækstvirksomheder, adgang til kapitalindskydere.

1.3. EØSU betragter kapitalmarkederne som puljer af likviditet, hvor virksomheder kan rejse midler og handle med finansielle instrumenter, og støtter i høj grad det endelige mål med kapitalmarkedsunionen, nemlig at fjerne den nuværende fragmentering af markederne og således gøre det muligt at notere alle typer af virksomheder.

1.4. Da en kapitalmarkedsunion allerede i væsentligt omfang er en realitet for store virksomheder, fremhæver EØSU behovet for foranstaltninger, som også vil give SMV'er mulighed for at drage fordel af denne.

1.5. En kapitalmarkedsunion bør forbedre finansieringen af økonomien på lang sigt ved at udnytte potentialet for fremme af bedste praksis inden for virksomhedsledelse og virksomhedernes sociale ansvar med fokus på ikke alene økonomiske, men også miljømæssige og sociale mål.

1.6. SMV'ers særlige behov bør udtrykkeligt tages med i betragtning ved fremtidige afgørelser vedrørende kapitalmarkedsunionen. EØSU anbefaler kraftigt, at der handles hurtigt og beslutsomt på følgende områder:

- udvikling af et sekundært marked
- udformning af en forenklet fælles standard for kvalitative og kvantitative krav til noteringen af SMV'er på regulerede markeder for finansielle instrumenter
- indførelse af kreditvurderinger i henhold til en standardiseret og gennemsigtig metode
- accept af forenkledede standardiserede kriterier (model) for notering på regulerede markeder, herunder en detaljeret forretningsplan for investeringer og virksomhedsudvikling på mellemlangt sigt, i tillæg til regnskabsoplysninger
- indførelse af flere »skræddersyede« investeringsprodukter, som i højere grad afspejler virksomhedernes behov
- opdatering og sammenfatning af definitionerne af mikro-, små og mellemstore virksomheder i de forskellige EU-retsakter for bedre at afspejle de mange forskellige SMV'er og forskellene mellem medlemsstaterne
- udarbejdelse af en definition af henholdsvis nye vækstvirksomheder og højvækstvirksomheder og særligt fokus på disse virksomheders behov på kapitalmarkedet
- indførelse af en fælleseuropæisk børssegmenteringsmodel, der sonderer mellem SMV'er på baggrund af deres udstedertype eller indførelse af specialiserede segmenter på de respektive regulerede markeder i medlemsstaterne
- fremme af en øget administrativ kapacitet i nationale forbrugerbeskyttelsesorganer og hos finanstilsynsmyndigheder;
- rammevilkår for investorer, der som minimum er sammenlignelige med, hvis ikke bedre end, betingelserne på de internationale markeder.

1.7. EØSU er enig i grønbogens erkendelse af, at en meget beskeden andel af husholdningernes opsparing finder vej til mere produktive investeringer end statsobligationer eller bankindsud, især i denne tid med lavt afkast til sparene.

1.8. EØSU fremhæver den traditionelle bankvirksomheds betydning for stabiliteten i det finansielle system. EØSU anerkender vigtigheden af at fuldende den europæiske bankunion.

1.9. En bæredygtig securitisering af høj kvalitet kræver fremme af grundlæggende strukturer med korte formidlingskæder.

1.10. EØSU mener, at grønbogen giver et omfattende overblik over den nuværende situation på kapitalmarkederne i Europa og påpeger, hvilke foranstaltninger der er nødvendige for at opnå en kapitalmarkedsunion.

2. Indholdet i grønbogen

2.1. Sammenlignet med andre retsområder er kapitalmarkedsbaseret finansiering i Europa forholdsvis underudviklet. Europæiske markeder for egen- og fremmedkapital og andre markeder spiller kun en mindre rolle i finansieringen af vækst, og europæiske virksomheder er fortsat stærkt afhængige af banker, hvilket betyder, at vores økonomier er sårbare over for en stramning af bankernes udlån.

- 2.2. Investortilliden er også utilstrækkelig, og europæernes opsparing anvendes ikke altid på den mest produktive måde.
- 2.3. Etablering af en kapitalmarkedsunion er et vigtigt initiativ i Kommissionens arbejdsprogram.
- 2.4. En kapitalmarkedsunion vil sikre større diversificering i finansieringen af økonomien og mindske omkostningerne ved at rejse kapital, navnlig for SMV'er.
- 2.5. Mere integrerede kapitalmarkeder, især for aktier, vil forbedre den europæiske økonomis evne til at modstå chok og give mulighed for flere investeringer uden at øge gældsætningen.
- 2.6. En kapitalmarkedsunion bør fremme strømmen af kapital — gennem effektiv markedsinfrastruktur og effektive formidlere — fra investorer til europæiske investeringsprojekter og således forbedre fordelingen af risici og kapital i hele EU og dermed i sidste ende gøre Europa mere modstandsdygtigt over for fremtidige chok.
- 2.7. Centrale principper for en kapitalmarkedsunion: Den bør maksimere fordelene ved kapitalmarkederne for økonomi, beskæftigelse og vækst, den bør skabe et indre marked for kapital for alle 28 medlemsstater, den bør bygge på et solidt grundlag med finansiell stabilitet, den bør sikre en effektiv beskyttelse af forbrugerne og investorerne og den bør medvirke til at tiltrække investeringer fra hele verden og øge EU's konkurrenceevne.

3. Generelle bemærkninger

- 3.1. Udvalget støtter fuldt ud Kommissionens initiativ. Hvis alle EU-medlemsstater skal trives i en dynamisk, videnbaseret økonomi, udgør en kapitalmarkedsunion en nødvendig strukturel reform. Blokeringen af udviklingen af en række innovative finansielle produkter på EU-plan skal fjernes, idet denne forsinker konkurrencebaseret finansiering til investeringer, navnlig hvad angår små og mellemstore virksomheder, nystartede virksomheder og langsigtede infrastrukturprodukter.
- 3.2. Formålet med Kommissionens initiativ bør være at skabe rammevilkårene for en effektiv og moderne sektor for finansielle tjenesteydelser med hensigtsmæssig, men ikke overdreven regulering, der skaber mulighed for en langt bredere vifte af kilder til investeringsfinansiering, og dermed retter op på det bekymrende lave investeringsniveau.
- 3.3. EØSU betragter kapitalmarkederne som puljer af likviditet, hvor virksomheder kan rejse midler og handle med finansielle instrumenter. Med dette som udgangspunkt mener EØSU, at kapitalmarkedsunionen allerede er gennemført for store virksomheder, og som svar på Kommissionens spørgsmål i grønbogen fokuseres der hovedsageligt på foranstaltninger, som også vil give SMV'er og højvækstvirksomheder mulighed for at drage fordel af en sådan union.
- 3.4. En kapitalmarkedsunion bør forbedre finansieringen af økonomien på lang sigt ved at udnytte potentialet for fremme af bedste praksis inden for virksomhedsledelse og virksomhedernes sociale ansvar med fokus på ikke alene økonomiske, men også miljømæssige og sociale mål.
- 3.5. I grønbogen fokuseres der på SMV'er som udstedere. Heraf følger, at SMV'ers særlige behov udtrykkeligt bør tages med i betragtning ved fremtidige afgørelser vedrørende obligationer eller andre fastforrentede finansielle instrumenter på følgende områder:
- hensigtsmæssigt valg af løbetider ved finansiering
 - struktur for finansiering og tilbagebetaling
 - finansieringsomkostninger, også i forbindelse med indtræden på det respektive marked
 - indhold og struktur af garantier og sikkerhed ved forberedelsen af de respektive investeringsprodukter.

For i tilstrækkelig grad at tage højde for alle disse behov er det afgørende at udvikle forenklede og standardiserede produkter og procedurer for SMV'ers deltagelse på kapitalmarkederne.

3.6. EØSU opfordrer Kommissionen, de europæiske tilsynsmyndigheder og medlemsstaterne til at gå forsigtigt frem ved udarbejdelsen og gennemførelsen af den fremtidige lovgivning, som sigter mod at realisere en fungerende kapitalmarkedsunion, således at det sikres, at det europæiske kapitalmarked giver investorer og udstedere rammevilkår, der som minimum er sammenlignelige med, hvis ikke bedre end, vilkårene på de internationale markeder.

3.7. Det er ikke muligt at etablere en effektiv kapitalmarkedsunion uden at inddrage og tiltrække EU-borgerne som individuelle investorer. EØSU er enig i grønbogens erkendelse af, at en meget beskedent andel af husholdningernes opsparing finder vej til mere produktive investeringer end statsobligationer eller bankindskud, især i denne tid med lavt afkast til spareerne.

3.8. Den traditionelle bankvirksomheds betydning for stabiliteten i det finansielle system bør understreges.

3.9. Et bæredygtigt marked for securitisering af høj kvalitet, således som grønbogen henviser til, kræver fremme af grundlæggende strukturer med korte formidlingskæder for at skabe en direkte forbindelse mellem lånere og sparere.

4. Svar på grønbogens spørgsmål

4.1. Prioriteringer for en tidlig indsats

1) *Hvilke andre områder bør prioriteres ud over de fem prioriterede områder for foranstaltninger på kort sigt?*

En stor del af de foreslåede foranstaltninger fokuserer på de primære markeder. Set i lyset af SMV'ernes specifikke karakteristika er det også nødvendigt at undersøge mulighederne for at udvikle det sekundære marked.

Det er navnlig afgørende at fastlægge en fælles forenklet standard for kvalitative og kvantitative krav ved notering af SMV'er på regulerede markeder for finansielle instrumenter. Der bør også udvikles en mekanisme, der kan gøre handlede SMV'er mere attraktive for investorer i betragtning af SMV'ernes begrænsede finansielle og administrative ressourcer.

Samtidig med at de væsentligste principper for varetagelse af investorernes interesser fastholdes, anbefales det at begynde med visse specifikke spørgsmål i prospektdirektivet for at lette de administrative og bureaukratiske krav, hvor det er muligt, og undersøge mulighederne for at liberalisere visse oplysningskrav for SMV'er:

- kortere tidsfrister for gennemgang af prospektet ved udstedere, der allerede har værdipapirer optaget til handel på et reguleret marked, og som har udbudt værdipapirer offentligt og er offentlige selskaber eller registreret som udstedere. Tidsfristerne kan i sådanne tilfælde nedsættes til 7 dage. En særlig procedure bør give SMV'er mulighed for at blive noteret på en forenklet måde, navnlig hvis de skal handles på børsens uofficielle marked. Direktivet bør sikre større nationale skønsmålinger til de nationale tilsynsmyndigheder i reguleringen af SMV'ers notering
- i henhold til artikel 14, stk. 2, i direktiv 2003/71/EF offentliggøres anmeldelsen af et udbud til offentligheden samt starten og slutningen på tegningsperioden ved indrykning i et dagblad. Kravene til offentliggørelse af bekendtgørelser/anmeldelser og selve prospektet på papir og i dagblade bør i stigende grad begrænses. Videregivelse af oplysninger på internettet, især via webstederne for det pågældende regulerede marked eller virksomheden, bør blive det vigtigste middel til kommunikation mellem udstedere og investorer. På den anden side kan der indføres en vis form for standardisering af kravene til videregivelse af oplysninger via websteder — enten ved hjælp af ensartede regler eller et særligt websted for investorer. Sidstnævnte kan på den måde hurtigere og lettere få adgang til oplysninger om de væsentlige aspekter af de værdipapirer, der udbydes til offentligheden.

- 2) Hvilke yderligere tiltag vedrørende tilgængelighed og standardisering af kreditoplysninger om SMV'er kunne støtte et dybere marked for finansiering af SMV'er og nystartede virksomheder og et bredere investorgrundlag?

Nyttige foranstaltninger i den henseende vil være:

- indførelse af kreditvurderinger i henhold til en standardiseret og gennemsigtig metode
- accept af forenklede standardiserede kriterier (model) for registrering på regulerede markeder, herunder, ud over finansielle oplysninger, en detaljeret forretningsplan for investeringer og virksomhedsudvikling på mellemlangt sigt.

- 3) Hvordan kan europæiske langsigtede investeringsfonde (ELTIF'er) støttes med henblik på at fremme deres udbredelse?

Den mest presserende foranstaltning går ud på at evaluere de lovgivningsmæssige krav til pensionsfonde og forsikringsselskaber i de enkelte medlemsstater med henblik på, om nødvendigt, at liberalisere deres porteføljer og give dem mulighed for at investere i ELTIF'er. Pensionsfonde og forsikringsselskaber vil være interesserede i denne form for aktiv og har også midler til at kapitalisere ELTIF'er. For at fremme denne proces vil det være hensigtsmæssigt at udvikle en samlet evalueringsmodel for rentabilitet, der omfatter hele investeringskæden.

- 4) Er der behov for EU-tiltag for at støtte udviklingen af markeder for private investeringer som supplement til de markedsdrevne bestræbelser på at nå til enighed om fælles standarder?

Nej. EU-tiltag kan blive nødvendige, hvis disse markedsdrevne bestræbelser mislykkes.

4.2. Foranstaltninger til udvikling og integration af kapitalmarkederne

- 5) Hvilke yderligere foranstaltninger kunne bidrage til at øge adgangen til finansiering og forbedre kanaliseringen af midler til dem, der har brug for dem?

Generelt ville adgangen til finansiering blive bedre, hvis der blev oprettet flere »skræddersyede« investeringsprodukter, eftersom disse burde stemme bedre overens med virksomhedernes behov (f.eks. med hensyn til løbetid, sikkerhedsstillelse og strukturen af betalinger).

Tilsynsmyndighederne bør også gøre det muligt at udstede gældsinstrumenter, der som en slags kontrakt med obligationsejerne i så høj grad som muligt bør ligne projektf finansiering og virksomhedsfinansiering fra banker.

- 6) Bør der træffes foranstaltninger for at fremme større likviditet på erhvervsobligationsmarkeder, f.eks. standardisering? Hvis ja, hvilke foranstaltninger er nødvendige, og kan disse være markedsbaserede, eller er lovgivningsmæssige tiltag påkrævet?

Ja, standardisering vil forbedre likviditeten på markederne for erhvervsobligationer. I dette tilfælde vil det give mening at træffe lovgivningsmæssige foranstaltninger, der er drøftet og aftalt med alle interessenter.

- 7) Er der behov for tiltag fra EU's side for at lette udviklingen af standardiserede, gennemsigtige og ansvarlige (miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige) investeringer, herunder grønne obligationer, ud over støtte til udviklingen af retningslinjer på markedet?

Ja, standardiseringskriterierne bør omfatte specifikke principper for miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige investeringer. EØSU bakker op om at fremme »grønne obligationer« samt »grønne« realkreditlån, bl.a. lån til projekter inden for energieffektivitet og vedvarende energi. Alle disse bør indgå i investorens muligheder. EØSU finder det nødvendigt at formidle information og iværksætte oplysningskampagner for at fremme miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige investeringer generelt og offentliggøre bedste praksis på dette område, herunder i tæt samarbejde med og gennem netværk af sammenslutninger af virksomheder og investorer.

- 8) Kan det betale sig at udvikle en fælles regnskabsstandard på EU-plan for små og mellemstore virksomheder, som er noteret på multilaterale handelsfaciliteter (MHF'er)? Bør en sådan standard blive et fast element på SMV-vækstmarkeder? Hvilke betingelser skal dette i så fald foregå under?

Den nuværende europæiske definition af SMV'er omfatter virksomheder af vidt forskellig størrelse og rummer ikke mulighed for differentiering på grundlag af branche. EØSU støtter en fælleseuropæisk definition af mikro-, små og mellemstore virksomheder og opfordrer til, at de forskellige definitioner i diverse EU-retsakter ajourføres og samles, således at de bedre afspejler de mange forskellige SMV'er og forskelle mellem medlemsstaterne⁽¹⁾. Udvalget foreslår, at der udarbejdes en definition af henholdsvis nye vækstvirksomheder og højvækstvirksomheder, og at der i særlig grad fokuseres på disse virksomheders behov på kapitalmarkedet. Uden ovenstående tiltag vil MHF'er kun omfatte et begrænset antal lande, og vækstmarkederne vil ikke være i stand til at tiltrække mange grænseoverskridende investorer. Indholdet af en sådan standard bør tage højde for SMV'ernes begrænsede økonomiske og administrative kapacitet.

- 9) Findes der hindringer for udviklingen af platforme for crowdfunding eller peer-to-peer-lånevirksomhed med en passende regulering, herunder på tværs af grænserne? Hvis ja, hvordan bør disse afhjælpes?

Forskellene mellem de nationale lovgivninger er en væsentlig årsag til den svage udvikling af nye investeringsformer såsom crowdfunding. Det er derfor tilrådeligt, at Kommissionen fremmer en lovgivningsmæssig harmonisering.

4.3. Udvikling og diversificering af finansieringsudbuddet

- 10) Hvilke politiske tiltag kunne tilskynde institutionelle investorer til at rejse og investere større beløb i en bredere vifte af aktiver, navnlig langsigtede projekter, SMV'er og innovative og hurtigtvoksende nystartede virksomheder?

Der er først og fremmest behov for ændringer i reglerne for institutionelle investorers porteføljer, idet sådanne investeringer slet ikke er tilladte i mange medlemsstater.

- 11) Hvilke foranstaltninger kan der træffes for at nedsætte fondsforvalteres omkostninger til oprettelse og markedsføring af fonde i hele EU? Hvilke hindringer er der for, at fonde kan opnå stordriftsfordele?

Omkostningerne er ikke urimeligt høje for nærværende og afhænger først og fremmest af markedsføringskanalerne. De fonde, der markedsføres gennem bankfilialer eller andre finansielle institutioner, har normalt ikke særligt store omkostninger og udsættes ikke for hindringer med hensyn til udnyttelsen af stordriftsfordele. Fonde, der markedsføres særskilt, vil have højere omkostninger.

Fund-raisingprospekter bør forenkles og standardiseres, hvilket også gælder for alle registreringsdokumenter for indtræden på det respektive regulerede marked.

Der er behov for en fælleseuropæisk børssegmenteringsmodel, der sonderer mellem SMV'er på baggrund af deres udstedertype. Det samme resultat kan opnås ved at oprette specialiserede segmenter på de respektive regulerede markeder i medlemsstaterne.

- 12) Bør arbejdet med skræddersyet behandling af infrastrukturinvesteringer være rettet mod visse klart identificerbare underklasser af aktiver? Hvilke af disse bør Kommissionen i bekræftende fald prioritere ved fremtidige revisioner af tilsynsregler som f.eks. CRD IV/CRR og Solvens II?

Til finansiering af infrastrukturprojekter foreslår EØSU følgende:

- etablering af en mere omfattende offentlig evalueringsproces for infrastruktur med det formål at sikre en mere strategisk koordineret planlægning

⁽¹⁾ Overordnet set fastlægges den fælles definition af SMV'er i henstilling 2003/361/EF, der er forældet og hverken afspejler EU's udvidelse eller de økonomiske forhold efter krisen. I grønbogen tages der udgangspunkt i definitionen af SMV'er i direktiv 2014/65/EU af 15. maj 2014 om markeder for finansielle instrumenter. Der findes endnu en definition af SMV'er i direktiv 2013/34/EU af 26. juni 2013 om årsregnskaber, konsoliderede regnskaber og tilhørende beretninger for visse virksomhedsformer.

- øget fokus på offentlig og europæisk finansiering til økonomisk urentable, men socialt vigtige projekter (eventuelt gennem (delvise) garantier for at gøre dem levedygtige)
- udarbejdelse af en letforståelig vejledning til infrastrukturfinansiering gennem banker og kapitalmarkeder
- ændring af regnskabs- og reguleringsreglerne for infrastrukturprojekter med henblik på at gøre dem mere attraktive for investorer
- fastlæggelse af visse klart identificerbare underklasser af infrastrukturprojekter og skræddersyet håndtering af infrastrukturinvesteringer i disse. Dette indebærer forskellige risikovurderinger for hver underklasse og vil forbedre forudsigeligheden, således at det bliver mere attraktivt for institutionelle investorer at investere
- øget brug af strukturer, der giver private investorer bedre muligheder for at deltage i illikvid finansiering
- idet de nuværende Solvens II-kapitalkrav ikke sonder mellem langsigtede virksomhedsobligationer og infrastrukturgæld, bør det overvejes at indføre ændringer på dette område
- forbedring af gennemsigtigheden og den demokratiske ansvarlighed hos offentlig-private partnerskaber ved at kræve aktindsigt i kontrakter og løbende rapportering til offentligheden om deres værdi for pengene.

13) *Ville indførelsen af et standardiseret produkt eller fjernelse af de eksisterende hindringer for grænseoverskridende adgang styrke det indre marked for pensioner?*

Ja. Set i lyset af det faktum, at pensionsordningerne og tankegangen bag er meget forskellige i medlemsstaterne, og at det ifølge grønbogen er Kommissionens mål at opnå en paneuropæisk pensionsordning.

14) *Ville ændringer af EuVECA- og EuSEF-forordningerne gøre det lettere for de store fondsforvaltere i EU at drive disse typer fonde? Hvilke andre ændringer kunne der eventuelt gennemføres for at øge antallet af disse typer fonde?*

Det er muligt, at sådanne ændringer vil gøre store fondsforvaltere mere interesserede i at drive sådanne fonde. Det kan imidlertid også føre til overdreven koncentration og interessekonflikter. Inden der træffes en sådan foranstaltning, vil det derfor være hensigtsmæssigt at undersøge nøje, om ovenstående er den vigtigste hindring for, at store fondsforvaltere driver sådanne fonde.

15) *Hvordan kan EU videreudvikle privat egenkapital og venturekapital som en alternativ finansieringskilde for økonomien? Navnlig vil vi gerne vide, hvilke foranstaltninger der kan øge venturekapitalfondenes størrelse og forbedre exitmulighederne for venturekapitalinvestorer?*

Omfanget af private equity-fonde og venturekapitalfonde kan øges ved hjælp af en passende lempelse af restriktionerne for institutionelle investorers porteføljer, herunder pensionsfonde, forsikringsselskaber og institutter for kollektiv investering i omsættelige værdipapirer (UCITs).

16) *Findes der hindringer for på sikker vis at øge både bankmæssig og ikke-bankmæssig direkte långivning til virksomheder, der har brug for kapital?*

I kølvandet på den finansielle krise har bankernes udlån i stigende grad været pålagt begrænsninger som følge af strammere kapitaltilstrækkelighedskrav og behovet for at nedbringe risikoeksponering. Ikke-bankmæssig direkte långivning er ikke tilladt ifølge lovgivningen i mange medlemsstater. I mange tilfælde kan forsikringsselskaber, pensionsfonde og andre finansielle institutioner ikke yde direkte lån til ikke-finansielle selskaber.

17) *Hvordan kan den grænseoverskridende detailldeltagelse i investeringsinstitutter øges?*

Grænseoverskridende investeringer kræver en veludviklet investeringskultur, relevant viden og færdigheder i fremmedsprog. En stigning i grænseoverskridende detailldeltagelse kan således kun opnås ved at fremme brugen af personlige økonomiske planlæggere (konsulenter), der kan hjælpe private investorer med at træffe informerede beslutninger i en international sammenhæng.

18) *Hvordan kan de europæiske tilsynsmyndigheder (ESA'erne) bidrage yderligere til at sikre forbruger- og investorbeskyttelse?*

I de fleste medlemsstater har de nationale forbrugerbeskyttelsesorganer sædvanligvis en forholdsvis begrænset kapacitet på området finansielle tjenesteydelser. I nogle tilfælde er det endda uklart, om de har juridiske rettigheder på dette område, og hvad disse rettigheder består i. Derfor kan det være nyttigt, hvis de europæiske tilsynsmyndigheder fremmer en øget administrativ kapacitet i nationale forbrugerbeskyttelsesorganer og hos finanstillsynsmyndigheder i den henseende.

19) *Hvilke politiske foranstaltninger kan øge private investeringer? Hvad kunne der ellers gøres for at styrke og beskytte EU's borgere, når de anvender kapitalmarkederne?*

Medlemsstaterne kan tilskyndes til at skabe gunstige rammevilkår for, at børsrådgivere og investeringsselskaber kan oprette fonde for nye virksomheder, der tillader skattemæssige incitamenter (såsom afskrivning af investeringen i indkomstkatten for husholdningernes opsparing). Sammen med en forbedret institutionel forbrugerbeskyttelse (som foreslået i svaret på det foregående spørgsmål), kan en stigning i private investeringer også fremmes ved at indføre forskellige former for finansiell uddannelse, der er målrettet mod ikke-professionelle investorer og sparere samt yderst velregulerede konsulenttjenester for privatpersoner på området økonomisk planlægning.

20) *Findes der en national bedste praksis for udvikling af enkle og gennemsigtige investeringsprodukter for forbrugerne, der kan deles?*

Bedste praksis er endnu ikke endeligt fastlagt, den er stadig under udvikling. Blandt de få eksempler er akkrediteringsprocessen for investeringsprodukter udviklet af faglige sammenslutninger i UK⁽²⁾. Generelt er det ikke nemt at udvikle sådanne produkter, idet investeringsprodukter kan være komplekse af natur, og ligeledes fordi udstederne forsøger at imødekomme en bred vifte af behov og differentiere deres produkter fra andre lignende produkter. Det kan tillige blive et problem, hvis staten forsøger at fremtvinge udviklingen af sådanne produkter, idet det kan opfattes som intervention på markedet og dermed begrænsning af konkurrencen. Det er grunden til, at det i stedet for at iværksætte tiltag på dette område vil være mere produktivt, hvis formidlingen af finansiell viden og finansiell rådgivning til enkeltpersoner blev styrket.

21) *Kan der træffes yderligere foranstaltninger på området for regulering af finansielle tjenesteydelser for at sikre, at EU er internationalt konkurrencedygtig og et attraktivt sted at investere?*

Konkurrenceevnen bør ses i et komparativt perspektiv. Derfor bør EU's kapitalmarkeder give investorerne betingelser, der som minimum er sammenlignelige med, hvis ikke bedre end, betingelserne på de internationale markeder. Dette vil kræve foranstaltninger for at forbedre investorbeskyttelsen og tilpasse skattestrukturerne (med en mere tilbundsående undersøgelse af fordelene og omkostningerne ved den foreslåede afgift på finansielle transaktioner).

22) *Hvilke foranstaltninger kan der træffes for at lette EU-virksomheders adgang til investorer og kapitalmarkeder i tredjelande?*

Den bedste måde er at stimulere samarbejdet med banker, der har et veludviklet netværk af filialer i tredjelande.

⁽²⁾ Sammenslutningen af britiske forsikringsselskaber, den britiske banksammenslutning og sammenslutningen af realkreditinstitutter besluttede under forhandlinger med det britiske standardiseringsinstitut at udvikle enkle finansielle produkter, der overholder et fælles sæt af principper, som præsenteres i Sergeant-rapporten (marts 2013).

4.4. *Forbedring af markedets effektivitet — formidlere, infrastruktur og de overordnede retlige rammer*

23) *Findes der mekanismer, der kan forbedre markedernes virkemåde og effektivitet, og som ikke er omfattet af denne grønbog, herunder navnlig aktie- og obligationsmarkedets virkemåde og likviditet?*

Sådanne mekanismer kunne omfatte:

- en langsigtet minimal likviditet på markedet for finansielle instrumenter udstedt af SMV'er bør sikres. Dette kunne opnås ved at give incitamenter til likviditetsudbydere eller market-makers, der prissætter finansielle instrumenter udstedt af SMV'er
- styrkelse af investorernes tillid til SMV'er ved at indføre bedste praksis for virksomhedsledelse og inddrage centrale finansielle investorer i deres forvaltning
- styrkelse af SMV'ernes tiltrækningskraft — f.eks. gennem muligheder for virksomhedsgarantier (eller garantier fra specialiserede institutioner) ved udstedelser foretaget af SMV'er, der opfylder visse kriterier
- indførelse af incitamenter for små og mellemstore virksomheder, der er noteret på regulerede markeder
- indførelse af incitamenter for investorer, der investerer i udstedelser fra noterede SMV'er.

24) *Findes der efter Deres mening områder, hvor det fælles regelsæt stadig ikke er tilstrækkeligt udviklet?*

Det fælles regelsæt, som er udarbejdet for banksektoren gennem CRD IV, indskudsgarantiordningen og BRRD, skaber lige konkurrencevilkår og fremmer det indre marked. Det kunne derfor være meget nyttigt at udvide denne tilgang til den finansielle sektor uden for banksektoren. En tilgang svarende til BRRD bør også indføres for centrale modparter.

25) *Mener De, at de europæiske tilsynsmyndigheders beføjelser til at sikre konsekvent tilsyn er tilstrækkelige? Hvilke yderligere foranstaltninger vedrørende tilsyn på EU-plan ville i væsentlig grad kunne bidrage til at udvikle en kapitalmarkedsunion?*

Hvad angår spørgsmålet om tilsynsmæssig konvergens er EØSU's holdning som følger:

- er enig i, at det er nødvendigt at træffe korrigerende foranstaltninger for at få det europæiske finanstilsynssystem (ESFS) til at fungere bedre
- opfordrer til fremme af foranstaltninger, der kan lette koordineringen af ESFS, den nye fælles tilsynsmekanisme og den fælles afviklingsmekanisme
- opfordrer til, at ESFS-institutionernes regulerende rolle rationaliseres med henblik på at forenkle de lovgivningsmæssige rammer og gøre procedurerne mere gennemsigtige og effektive
- efterspørger en mellemfristet strategi, der tager sigte på at gennemføre en organisatorisk og funktionel konsolidering hos tilsynsmyndighederne (ved at overveje løsningen med et fælles hovedkontor og indførelsen af en såkaldt twin peaks-model)
- opfordrer Kommissionen til at vurdere mulighederne for mere strukturelle foranstaltninger vedrørende tilrettelæggelsen af ESFS og myndighedernes finansieringsmekanismer.

26) *Mener De på grundlag af tidligere erfaringer, at der er målrettede ændringer til ejerskabsreglerne for værdipapirer, der kan bidrage til mere integrerede kapitalmarkeder i EU?*

De indbyrdes forbindelser mellem depositarinstitutioner bør forbedres, hvilket også gælder for sikkerheden ved grænseoverskridende clearing og afvikling.

- 27) *Hvilke foranstaltninger kan der træffes for at forbedre den grænseoverskridende strøm af sikkerhedsstillelse? Bør der iværksættes arbejde for at forbedre fyldestgørelsen i stillet sikkerhed og close-out netting på tværs af grænserne?*

Foranstaltninger møntet på oprettelse af et europæisk register over grænseoverskridende sikkerhedsstillelse eller sammenkobling af de respektive afdelinger af de nationale registre hilses velkommen. Uden sådanne foranstaltninger vil grænseoverskridende investeringer fortsat have et begrænset omfang.

- 28) *Hvad er de vigtigste hindringer for integrerede kapitalmarkeder, der skyldes selskabsret, herunder virksomhedsledelse? Findes der målrettede foranstaltninger, som kunne bidrage til at overvinde dem?*

Forskellene mellem handelsret, forretningspraksis og modellerne for virksomhedsledelse i medlemsstaterne udgør de mest alvorlige hindringer for en kapitalmarkedsunion. Det vil være tidskrævende og vanskeligt at overvinde dette problem, men det er nødvendigt. Det vil kræve en nøje undersøgelse af medlemsstaternes retssystemer.

- 29) *Hvilke specifikke aspekter af konkurslovgivningen bør harmoniseres med henblik på at støtte etableringen af et paneuropæisk kapitalmarked?*

Konkurslovgivningen har afgørende betydning for kapitalmarkederne og bør, som det også gælder for handelsret og virksomhedsledelse, harmoniseres efter grundige undersøgelser, da der ellers er en risiko for, at investeringer flyttes til lande, hvor investorernes rettigheder beskyttes bedre. Især bør muligheden for en ny start overvejes nøje.

- 30) *Hvilke hindringer findes der vedrørende beskatning, som bør tages op som en prioritet for at bidrage til mere integrerede kapitalmarkeder i EU og en mere robust finansieringsstruktur på virksomhedsniveau? Hvilke instrumenter bør anvendes i denne henseende?*

Skattesystemernes struktur varierer betragteligt mellem medlemsstaterne, og systemerne er yderst følsomme over for ændringer. På nuværende tidspunkt vil skattemæssig harmonisering være meget vanskelig at opnå og bør ses som en opgave i sidste fase af processen.

- 31) *Hvordan kan EU bedst støtte markedets udvikling af nye teknologier og forretningsmodeller til fordel for integrerede og effektive kapitalmarkeder?*

EU bør fokusere på opbygning af en fælles digital netinfrastruktur, der kan sikre en hurtig, effektiv og sikker kommunikation mellem markeder, virksomheder og investorer⁽³⁾, samt mulighed for distancebaseret og grænseoverskridende deltagelse i aktionærernes generalforsamlinger og afstemninger. Der bør også gøres en indsats for at finde metoder til at nedbringe de relativt høje udgifter til clearing og afvikling, når der handles på tværs af grænserne.

- 32) *Er der andre spørgsmål, der ikke behandles i denne grøn bog, som efter Deres opfattelse kræver en indsats, for at der kan opnås en kapitalmarkedsunion? I bekræftende fald, hvilke? Hvilken form kunne en sådan indsats have?*

Grøn bogen indeholder en omfattende gennemgang af den nuværende situation på kapitalmarkederne i Europa, samt hvilke foranstaltninger der er nødvendige for at opnå en kapitalmarkedsunion. Det er mest hensigtsmæssigt ikke at rejse flere spørgsmål for nærværende, men i stedet fokusere på tidsplanen for gennemførelsen af de allerede godkendte foranstaltninger og udvælge enkelte vigtige taktiske reformer som en start: Disse bør være håndgribelige og have direkte og målbare virkninger. Dette vil skabe en fremdrift, som vil fremme gennemførelsen af mere vanskelige reformer i fremtiden.

Ikke desto mindre bemærker EØSU, at grøn bogen ikke behandler:

- kreditvurdering af finansielle instrumenter
- foranstaltninger i tilknytning til problemet med finansielle produkters procyklalitet.

Bruxelles, den 1. juli 2015.

Henri MALOSSE
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽³⁾ Som et eksempel på bedste praksis, jf. den uafhængige elektroniske markedsplads for virksomhedsfinansiering FINPOINT <https://www.finpoint.co.uk/>

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Parisprotokollen — En plan for bekæmpelsen af globale klimaændringer efter 2020

(COM(2015) 81 final)

(2015/C 383/11)

Ordfører: Lutz RIBBE

Kommissionen besluttede den 25. marts 2015 under henvisning til artikel 43, stk. 2 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om

»Parisprotokollen — En plan for bekæmpelsen af globale klimaændringer efter 2020«

(COM(2015) 81 final).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, der vedtog sin udtalelse den 4. juni 2015. Ordfører var Lutz Ribbe.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 509. plenarforsamling den 1.—2. juli 2015, mødet den 2. juli, følgende udtalelse med 193 stemmer for, 12 imod og 9 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU forventer af parterne i COP 21-forhandlingerne, at de langt om længe indgår en ambitiøs og retfærdig aftale, der er bindende. Indholdet i Kommissionens forhandlingsposition støttes — bortset fra enkelte ubetydelige undtagelser — uden forbehold. Udvalget kritiserer imidlertid, at EU stadig ikke fuldt ud har indset nødvendigheden af, at civilsamfundet spiller en central rolle i denne proces.

1.2. Alle parter under rammekonventionen om klimaændringer skal uden undtagelse påtage sig et ansvar for opfyldelsen af det egentlige mål, nemlig »at stabilisere atmosfærens koncentrationer af drivhusgasser på et niveau, som kan forhindre farlige antropogene ⁽¹⁾ forstyrrelser af klimasystemet«. Kun på den måde kan endnu større skader på mennesker, miljø og fremtidige generationer forebygges.

1.3. Princippet om fælles, men differentieret ansvar, er korrekt. For de fleste landes vedkommende er det målet hurtigt at indtræde i en omstillingsproces, der fører fra fossil energi til høj ressource- og energieffektivitet samt vedvarende energi. De lande, der i dag stort set ikke bidrager til klimabelastningen, skal have støtte til at gå direkte til en lavemissionsøkonomi. På dette område eksisterer der store muligheder for innovative europæiske virksomheder, som skal støttes politisk. Det skal omhyggeligt sikres, at en sådan omstillingsproces ikke bringer mennesker under fattigdomsgrænsen. I stedet bør og skal omstillingen anvendes som et redskab til at skabe nye økonomiske impulser, især på regionalt plan, og til at udvikle nye decentraliserede, kulstoffri anlæg til energiproduktion, hvori lokalbefolkningen deltager.

1.4. På COP 21 forhandles der dermed ikke om et klassisk miljøspørgsmål. Målet er at skabe et grundlag for en ny global lavemissionsøkonomi.

1.5. I sådanne processer er der brug for frontløbere. Denne rolle har EU med held påtaget sig gennem mange år. Der kan imidlertid ikke længere tales om en europæisk enegang i klimaindsatsen. I mellemtiden investerer mange andre økonomiske blokke massivt i omstillingsprocessen og i grønne teknologier, uden at påtage sig en mere aktiv rolle i COP-forhandlingsprocessen. Uanset resultatet af forhandlingerne i Paris er kampen om fremtidige markeder for grønne teknologier med stor betydning for klimabeskyttelsen for længst begyndt i virkelighedens verden, og Europa må tage denne udfordring op med eller uden COP 21-resultater.

⁽¹⁾ Dvs. menneskeskabte.

1.6. Vigtige økonomiske rammebetingelser, der kan resultere i CO₂-lækage eller lav CO₂-lækage, forhandles ikke i COP-regi. Det er derfor nødvendigt konsekvent at være opmærksom på klimabeskyttelsesaspekterne og deres økonomiske, sociale og politiske konsekvenser — også uden for UNFCCC-forhandlingsprocessen. EU skal på alle niveauer sikre, at der f. eks. etableres markedsbaserede mekanismer, der bidrager til, at der tages højde for produktrelaterede emissioner i forbindelse med globale handelsspørgsmål.

1.7. EØSU påpeger, at det ikke er de — forhåbentlig — ambitiøse resultater af COP 21, der vil redde klimaet, men derimod en konsekvent gennemførelse heraf. Politikerne står ikke for gennemførelsen — det gør borgerne. Politikerne skal etablere de rette rammebetingelser med øje for såvel de miljømæssige som de økonomiske og sociale konsekvenser, men det er civilsamfundet, der varetager gennemførelsen. Der er derfor brug for afgørelser med bred samfundsmæssig accept og opbakning fra virksomheder, fagforeninger og alle andre dele af civilsamfundet.

1.8. Civilsamfundets mangfoldige roller (jf. punkt 6) drøftes desværre kun som en fodnote på COP, og EU har ikke taget nogen indlysende initiativer til at ændre dette. Den aktuelle meddelelse indeholder ingen konkrete henvisninger til civilsamfundets rolle. Den nye klimapolitik kan og må ikke dikteres fra oven, men skal nyde bred opbakning fra et flertal af borgerne i kraft af en aktiv dialog med borgerne, herunder alle berørte parter, og gennemføres »nedefra«. EØSU anbefaler, at Kommissionen, Rådet og Europa-Parlamentet langt om længe påbegynder en intensiv og struktureret dialog, så det sikres, at samfundets grundlæggende vilje til at udvikle nye strukturer ikke forspildes. EU's hidtidige politik på dette område har været meget skuffende. Set på den baggrund anbefaler EØSU, at Kommissionen skaber de strukturelle betingelser og stiller de nødvendige ressourcer til rådighed, således at civilsamfundet får mulighed for at gå i dialog med alle aktører på grundlag af anerkendelse og inddragelse på lige fod.

1.9. EØSU understreger, at der knytter sig miljømæssige, økonomiske og sociale muligheder til de teknikker til mindskelse af CO₂, som allerede findes, hvilket kan resultere i jobskabelse og erhvervsudvikling overalt i verden.

2. Baggrund

2.1. For 23 år siden, i maj 1992, blev De Forenede Nationers rammekonvention om klimaændringer (United Nations Framework Convention on Climate Change — UNFCCC) vedtaget i New York. Dens formål beskrives i artikel 2, nemlig »at stabilisere atmosfærens koncentrationer af drivhusgasser på et niveau, som kan forhindre farlige antropogene⁽²⁾ forstyrrelser af klimasystemet« og afbøde eventuelle konsekvenser.

2.2. Samme år blev konventionen undertegnet af 154 stater på FN's konference om miljø og udvikling (UNCED) i Rio de Janeiro. Den trådte i kraft i marts 1994, og i mellemtiden har 196 parter undertegnet den.

2.3. Disse stater mødes årligt til de såkaldte FN-klimatopmøder eller partskonferencer (Conference of Parties, i forkortet form: COP). Hidtil er der ikke truffet foranstaltninger, der ville være tilstrækkelige til blot tilnærmelsesvist at opfylde konventionens målsætninger. Indtil nu findes der kun — som følge af Kyotoprotokollen, der blev vedtaget på COP 3 i Kyoto — forpligtende mål vedrørende emissionslofter for industrilande, og Kyotoprotokollen blev som bekendt kun ratificeret af en del af industrilandene.

2.4. Nu er der imidlertid enighed om, at det efter 21 års forhandlinger, hvor de samlede emissioner er steget med næsten 50 % (fra 30,8 mia. ton CO₂-ækvivalenter i 1992 til 43,4 mia. ton i 2011)⁽³⁾, og de negative virkninger af menneskeskabte klimaændringer bliver mere og mere indlysende, er på høje tid at træffe foranstaltninger.

⁽²⁾ Dvs. menneskeskabte.

⁽³⁾ <http://de.statista.com/statistik/daten/studie/311924/umfrage/treibhausgasemissionen-weltweit/>

2.5. Næsten alle videnskabelige undersøgelser viser, at det stadig er muligt at begrænse temperaturstigningen. Det kræver, at der meget hurtigt iværksættes ambitiøse foranstaltninger. Undersøgelserne viser endvidere, at målet i teorien også kan realiseres senere, men at der i så fald vil være tale om uforholdsmæssigt større omkostninger og massive skader, der både vil berøre millioner af mennesker og økonomien.

2.6. Rammekonventionen om klimaændringer giver ikke en nøjagtig definition af »farlige antropogene forstyrrelser af klimasystemet«. På COP 16 (i 2010) indgik parterne i rammekonventionen en politisk aftale om at begrænse den globale temperaturstigning til 2 °C (eventuelt sågar 1,5 °C) set i forhold til det førindustrielle niveau. Der blev imidlertid ikke fremlagt videnskabelig dokumentation for denne politiske aftales evne til at opfylde målet.

2.7. EØSU minder udtrykkeligt alle berørte parter — politikere og civilsamfund — om, at klimaændringer med alvorlige følger allerede i dag er tydelige ved en temperaturstigning, der ligger langt under 2 °C. Tærsklen på 2 °C kan således ikke være et mål i sig selv, men en grænse der så vidt muligt bør underbydes.

3. COP 21 i Paris

3.1. I december 2015 afholdes COP 21 i Paris. Løftet er, at der i Paris endelig ved hjælp af en »global deal« skal træffes de nødvendige, ambitiøse, rimelige og **forpligtende** afgørelser for **alle** 196 parter i rammekonventionen. De skal træde i kraft i 2020.

3.2. De påtænkte afgørelser vedrører bl.a.:

- a) **bekæmpelse af klimaændringerne**: Parterne i rammekonventionen forpligtede sig til at indsende deres nationale emissionsreduktionsmål til UNFCCC-sekretariatet inden udgangen af marts 2015 (Intended Nationally Determined Contributions = INDC). Målene skal være ambitiøse og overgå den indsats, der allerede er gjort. Summen af disse INDC skal være tilstrækkelig til at holde den globale temperaturstigning på under 2 °C. En sammenfattende rapport, der viser om målet opfyldes, skal foreligge senest den 1. november 2015
- b) foranstaltninger for **tilpasning til klimaændringer**
- c) **finansieringsregler** for bekæmpelse, tilpasning og erstatning (»loss and damage«). Det drejer sig bl.a. om spørgsmålet om, hvordan de 100 mia. USD, der er givet tilsagn om inden 2020, skal a) fremskaffes, og b) hvilke kriterier og bestemmelser der skal gælde for henholdsvis fordeling og anvendelse
- d) spørgsmål om **overførsel af teknologi** (under hensyntagen til »intellektuelle ejendomsrettigheder«)
- e) regler for **overvågning af aftalen**, herunder måling, rapportering, overvågning/gennemsigthed m.m. ⁽⁴⁾ og — vigtigst af alt —
- f) den retlige ramme for aftalen, **dvs. afgørelsernes bindende karakter**.

3.3. Det skal desuden aftales, hvordan perioden mellem vedtagelsen i december 2015 og ikrafttrædelsen af de bindende foranstaltninger i 2020 skal anvendes til at realisere en konkret klimainsats (»pre-2020 action«).

3.4. Regeringerne vil også for første gang vurdere, hvordan klimapolitikkerne bør gennemføres. EØSU støtter de nuværende henvisninger til behovet for at respektere menneskerettighederne og sikre en retfærdig overgang, hvorunder anstændigt arbejde og kvalitetsbeskæftigelse bevares og skabes i forbindelse med overgangen til en lavemissionsøkonomi.

3.5. EU har sammenfattet sine holdninger og forventninger til COP 21 i meddelelsen *Parisprotokollen — En plan for bekæmpelsen af globale klimaændringer efter 2020* ⁽⁵⁾ I meddelelsen foreslås det bl.a., at aftalerne gøres forpligtende ved, at Paris-aftalen vedtages som en protokol til FN's rammekonvention om klimaændringer. Den skal »træde i kraft, så snart den er ratificeret af et antal lande, der tilsammen står for 80 % af de nuværende globale emissioner«.

⁽⁴⁾ Allerede i dag er parterne i rammekonventionen forpligtet til at offentliggøre regelmæssige rapporter, som skal indeholde oplysninger om de aktuelle drivhusgasemissioner og tendenser.

⁽⁵⁾ COM(2015) 81 final, 25.2.2015.

3.6. Parterne i rammekonventionen er enige om, at **princippet om et fælles, men differentieret ansvar** gælder, dvs. at **alle** parter, uanset om de bidrager meget eller lidt til klimabelastningen, må påtage sig et ansvar. Ansvars præcise rækkevidde bør afhænge af en række forskellige faktorer såsom det historiske samt det nuværende niveau for udledning af emissioner, økonomisk potentiale, social situation, følgevirkninger m.m.

4. Det europæiske civilsamfunds forventninger til COP 21-forhandlingerne

4.1. EØSU opfordrer alle forhandlende parter i Paris til endelig at vedtage en **retligt bindende aftale**. Udvalget støtter udtrykkeligt EU's forhandlingsposition som fastlagt i Kommissionens meddelelse COM(2015) 81 final.

4.2. På COP 21 er det vigtigt at nå til enighed om en forebyggelsespolitik, så der i dag kan træffes ambitiøse og vidtrækkende afgørelser møntet på fremtiden. Disse afgørelser vil udgøre grundlaget for kommende generationers økonomiske og sociale tiltag, og de vil bidrage til at lindre nøden hos dem, der allerede nu lider under følgerne af klimaændringerne.

4.3. På COP 21 forhandles der dermed ikke om et klassisk miljøspørgsmål. Målet er at skabe et grundlag for en ny global lavemissionsøkonomi.

4.4. EØSU bifalder princippet om fælles, men differentieret ansvar. Hver enkelt part under rammekonventionen må erkende sit ansvar og ikke længere undslå sig, »gemme« sig bag andre stater eller — som til dels set tidligere — agere ud fra mottoet om, at vi kun er parate til at påtage os et ansvar, hvis vi modtager betaling.

Bekæmpelse af klimaændringerne

4.5. Udvalget påpeger, at et globalt tilfredsstillende emissionsniveau kun kan realiseres, hvis alle mennesker i verden i gennemsnit kun udleder, hvad der svarer til højst 2 ton CO₂-ækvivalenter om året.

4.5.1. I Europa (gennemsnitligt ca. 9 ton CO₂-ækvivalenter pr. indbygger om året) ville denne tærskel først blive realiseret med opfyldelsen af 2050-målet (80-95 %'s CO₂-reduktion i Europa). Kina (i øjeblikket ca. 6 ton CO₂-ækvivalenter pr. indbygger om året) ville være nødsaget til at reducere sine nuværende emissioner pr. indbygger med 2/3, hvilket i endnu højere grad gælder for f.eks. USA (i øjeblikket 16,5 ton CO₂-ækvivalenter pr. indbygger om året) eller den nuværende »verdensmester« Qatar (40 ton CO₂-ækvivalenter pr. indbygger om året).«

4.5.2. Derimod kan det ikke forventes, at lande som Mali (0,04 ton CO₂-ækvivalenter pr. indbygger om året) eller Rwanda (0,06 ton CO₂-ækvivalenter pr. indbygger om året) gennemfører reduktioner. I den forbindelse er EØSU ikke helt enig i Kommissionens udsagn om, at »der er brug for betydelige og vedvarende reduktioner i drivhusgasemissionerne i *alle* lande«. For disse lande handler det imidlertid om at sikre den direkte overgang til en lavemissionsøkonomi. Som følge heraf er det klimapolitiske ansvar for modvirkning og tilpasning reelt fælles, men forskelligt. Disse lande har behov for omgående støtte, hvilket samtidig skaber mange samarbejdsmuligheder for innovative virksomheder. Europæiske selskaber, som (endnu) ejer 40 % af alle patenter vedrørende grøn teknologi kan i særlig grad nyde godt heraf.

4.5.3. Det er vigtigt at bemærke, at ovennævnte emissionsdata ikke afspejler de store forskelle, som findes mellem socialgrupperne i de enkelte lande. Derudover er det et faktum, at de CO₂-emissioner, der opstår under produktionsprocessen, henføres til de lande, hvor produktionen finder sted, og ikke til de lande, hvor produkterne anvendes. Hvis det modsatte var tilfældet, ville Kinas emissionsregnskab f.eks. være bedre og Tysklands værre ⁽⁶⁾.

⁽⁶⁾ Marylands universitet, jf.: www.tagesschau.de/ausland/klimaindex104.html

4.6. EØSU mener, at fastlæggelsen af nationale emissionsreduktionsmål (INDC) udgør et centralt element i COP 21-processen. De dramatiske forsinkelser i tilknytning til indgivelsen af INDC hos UNFCCC's sekretariat ⁽⁷⁾ er et meget dårligt tegn.

4.7. EØSU er klar over, at det langt fra er sikkert, at det vil lykkes fortalene for en streng COP 21-aftale at sikre en sådan »solidaritet med de kommende generationer« blandt 196 parter i rammekonventionen med meget forskellige udgangspunkter, til dels ekstremt forskellige politiske holdninger og forskelligartet kulturel baggrund ⁽⁸⁾.

4.8. Allerede ved forhandlingerne om EU's klima- og energipakke for 2030, der næsten udgjorde en »COP« på EU-plan, viste det sig, at det selv på EU-plan er svært at realisere, hvad der tilstræbes på COP 21, nemlig klare nationale ansvarsområder. EØSU beklager, at der inden for rammerne af »EU's klima- og energipakke 2030« ikke længere defineres nationalt bindende mål, hvilket sandsynligvis vil gøre det vanskeligere at opfylde det overordnede europæiske mål og »allokere« ansvar ⁽⁹⁾. Fastlæggelsen af nationale emissionsreduktionsmål (INDC) for EU's medlemsstater ville være et rigtigt signal at sende til COP-forhandlingerne.

Tilpasning til klimaændringer, finansieringsregler og teknologioverførsel

4.9. Differentieret ansvar betyder også, at solidaritet er nødvendig, især når det gælder om at hjælpe de mindre udviklede og fattige lande med at opbygge en klimavenlig grøn økonomi og give dem mulighed for at håndtere de klimarelaterede problemer, som de ofte rammes hårdest af. Det skal omhyggeligt sikres, at en sådan omstillingsproces ikke bringer mennesker under fattigdomsgrænsen. I stedet bør og skal omstillingen anvendes som et redskab til at skabe nye økonomiske impulser, især på regionalt plan, og til at udvikle nye decentraliserede, kulstoffri anlæg til energiproduktion, hvori lokalbefolkningen deltager.

4.10. Derfor spiller finansieringsaspekter og teknologioverførsel en vigtig rolle. De mindre udviklede lande er allerede blevet dybt skuffede en gang, idet den engang lovede »udviklingsbistand« (0,7 % af BNP) langt fra er blevet overført i det forventede omfang. Dette må ikke gentage sig.

Retlig forpligtelse og overvågning af aftalen

4.11. EØSU støtter EU's erklæring om, at den **retligt bindende** karakter af aftalen udgør det afgørende grundlag for lige konkurrencevilkår på verdensplan og gennemførelsen af de nødvendige beslutninger.

4.12. Fordelene ved en **retligt bindende aftale** ville bl.a. være:

- det ville være et stærkt politisk signal fra alle regeringer til erhvervsliv, investorer og offentligheden om, at en lavemissionsøkonomi er det fælles mål for verdenssamfundet
- det ville skabe en langfristet og forudsigelig ramme, som fremmer investeringer i CO₂-begrænsnings- og tilpasningsteknologier på en omkostningseffektiv måde
- gennemsigtighed og ansvarlighed ville blive klart identificeret og
- investeringer i nødvendige foranstaltninger ville kunne gennemføres, og der ville dermed blive etableret en direkte forbindelse til realøkonomien.

⁽⁷⁾ Fristen for indgivelse af INDC udløb ved udgangen af marts 2015. Den 17. maj 2015 havde kun Schweiz, EU, Norge, Mexico, USA, Gabon, Rusland, Liechtenstein, Andorra, og Canada indsendt deres INDC.

⁽⁸⁾ Jf. <http://www.futurejustice.org/>.

⁽⁹⁾ Jf. EØSU's udtalelse »Politikramme for klima- og energipolitikken i perioden 2020-2030« (NAT/636), punkt 1.2 og 3.3.

4.13. Civilsamfundet forventer, at der i den nye globale klimaaf tale vil blive taget højde for dets krav om en retfærdig overgang (»just transition«), der tager hensyn til menneske- og arbejdstagerrettigheder, de sociale konsekvenser, herunder erstatning for tab (»loss and damage«), og spørgsmål vedrørende tilpasning til klimaændringerne, navnlig i de fattigste lande.

4.14. Gennemførelsen af beslutningerne skal være gennemsigtig og kontrollerbar, og stater, der ikke overholder en beslutning, bør ikke længere kunne benytte sig af de fordele, som aftalen medfører.

4.15. EØSU bemærker, at Kommissionens forslag om at skabe dynamik ved hjælp af regelmæssige revisioner kan give mulighed for strammere modvirkningsforpligtelser under hensyntagen til de forskellige nationale forhold og ændrede ansvarsområder.

Forventninger til EU's rolle i den globale klimabeskyttelse

4.16. EU har i de seneste år erhvervet sig et godt globalt omdømme inden for klimabeskyttelse. EØSU mener, at det er vigtigt, at der ikke blot i forbindelse med COP-forhandlingerne, men også gennem en aktiv politik uden for disse forhandlinger, opbygges yderligere tillid til, at en ambitiøs klimapolitik ikke tjener det formål at opnå økonomiske fordele set i forhold til andre nationer eller økonomiske grupperinger.

4.17. EU bør fortsat være troværdig og gå forrest med et godt eksempel på verdensplan. Uden »drivkræfter« og »motorer« i politik og økonomi kan sådanne forhandlings- og forandringsprocesser ikke fungere. Det er vigtigt at understrege, at EU kun kan indtage denne ledende rolle på troværdig vis, hvis det påvises, at klimapolitik og en positiv økonomisk udvikling går hånd i hånd.

4.18. Som noget positivt skal det bemærkes, at mange af de foranstaltninger, der først blev indført i EU, og som ikke var uomstridte, nu er blevet overtaget af andre nationer. Som eksempler kan nævnes støtteforanstaltningerne vedrørende vedvarende energi, men også emissionshandelssystemet. Sidstnævnte model anvendes nu sågar i Kina.

4.19. EØSU anerkender, at EU's højtstående repræsentant, Federica Mogherini, på intensiv vis inddrager klimaspørgsmål i sin udenrigspolitik med »Climate Diplomacy Action Plan«⁽¹⁰⁾. Også kommissionsformand Jean Claude Junckers erklæring om, at EU skal være verdensmester i vedvarende energi, og ikke kun fordi det fremmer klimabeskyttelsen, men fordi det skaber arbejdspladser og styrker energiforsyningsikkerheden, er et vigtigt og korrekt signal.

4.20. Den Europæiske Union har skabt resultater, der fortjener global anerkendelse. EU har bl.a. vist, at økonomisk vækst kan afkobles fra emissioner. Ingen økonomisk gruppering i verden udleder f.eks. færre drivhusgasser pr. BNP-enhed end EU. Mange europæiske virksomheder er førende inden for energi- og ressourceeffektivitet. Dette skyldes i høj grad de teknologiske fremskridt og dermed innovationsevnen i de europæiske virksomheder, som udspringer af en forholdsvis streng miljølovgivning i EU.

4.21. Europa står imidlertid stadig over for mange uløste opgaver: Den tilsigtede CO₂-reduktion på 80-95 % inden 2050 vil ikke kunne realiseres alene ved hjælp af teknologiske innovationer. Dette viser sig f.eks. på transportområdet, hvor innovation inden for udstødningsteknologi er blevet delvist udlignet som følge af stigningen i antallet af køretøjer og infrastruktur. Det vil derfor også være nødvendigt at gennemføre strukturelle ændringer, dvs. at der skal være en langt større sammenhæng mellem klimapolitikken og andre politikker end tidligere.

⁽¹⁰⁾ Drøftet på samlingen i Rådet for Udenrigsanliggender den 19. januar 2015, 5411/15.

5. COP-forhandlingerne i de seneste år — og realiteterne uden for forhandlingerne

5.1. EØSU har fulgt klimaforhandlingerne i mange år. Udvalget er bevidst om, at det er utroligt vigtigt at sikre et godt resultat i Paris, men påpeger samtidig, at det ikke er afgørelser i sig selv, men gennemførelsen af konkrete foranstaltninger, der kan redde klimaet.

5.2. Det internationale samfund ville uden tvivl have lettere ved at nå til enighed i Paris, hvis de fælles afgørelser fra Rio +20-konferencen var gennemført eller i færd med at blive gennemført, dvs. »en trinvis afvikling af den skadelige og ineffektive støtte til fossile brændstoffer, som opmuntrer til ødselt forbrug og underminerer en bæredygtig udvikling«⁽¹¹⁾. Allerede dengang blev det erkendt, at der bør anvendes markedsbaserede instrumenter (f.eks. CO₂-afgifter, emissionshandelssystemer m.m.), hvilket EØSU anser for at være hensigtsmæssigt⁽¹²⁾. I et nyt arbejdsdokument fra Den Internationale Valutafond⁽¹³⁾ anslås det, at de direkte og indirekte subsidier til fossile energikilder på globalt plan beløber sig til 5,3 billioner USD om året (!), dvs. mere end 15 mia. USD om dagen. Selv med den foreslåede Grønne Klimafond på 100 mia. USD/år kan de negative konsekvenser af disse subsidier ikke udlignes.

5.3. Der findes imidlertid en dyb kløft mellem de politiske tilsagn og gennemførelsen af disse, hvilket ryster civilsamfundets tillid til globale politiske aftaler. Paris må ikke forstærke denne skuffelse, men skal resultere i et kursskifte.

5.4. For Europa er det også vigtigt at overvåge udviklingstendenserne i den reelle økonomi uden for »COP-forhandlingerne«. Et par eksempler:

- På COP 20 i Lima undertegnede Kina og Californien en aftale, der indebærer et tæt samarbejde mellem disse magtfulde økonomiske blokke på områderne vedvarende energi, elektromobilitet og energieffektivitet. Der findes ikke tilsvarende strategiske samarbejdsaftaler med Europa.
- Kina og USA har i de seneste år indtaget de førende pladser på listen over lande med de største investeringer i vedvarende energi. I 2013 investerede Kina 54,2 mia. USD, USA 33,9 mia. USD og Japan 28,6 mia. USD i vedvarende energi. På fjerde- og femtepladsen følger Det Forenede Kongerige (12,1 mia. USD) og Tyskland (9,9 mia. USD). Navnlig i Tyskland og Italien er investeringerne på dette område faldet kraftigt⁽¹⁴⁾.

Global konkurrenceevne, »CO₂-lækage« og/eller »lav CO₂-lækage«

5.5. De beslutninger, der er nødvendige for at nå målene i rammekonventionen om klimaændringer, vil ikke kun resultere i »win-win-situationer«. Derfor peges der med rette på vanskelighederne med så vidt muligt at sikre kompatibilitet mellem COP-beslutningerne og kortsigtede nationale eller sektorspecifikke (økonomiske) interesser.

5.6. Dette vil ikke altid være muligt, da det er indlysende, at der vil være økonomiske sektorer, som i den nye lavemissionsøkonomi ikke vil spille nogen rolle eller en betydeligt mindre, og som dermed vil være taberne i de nødvendige strukturændringer. Ingen er tjent med, at der lægges skjul på dette faktum. Tværtimod har disse økonomiske sektorer og de berørte personer og regioner ret til at vide, hvordan politikerne vil forvalte denne overgang med så få drastiske brud som muligt og på en socialt ansvarlig måde. Disse vanskeligheder må dog heller ikke give anledning til ikke at handle. Handling i dag, dvs. fremme af overgangen til en lavemissionsøkonomi, er billigere end udbedring af skader på et senere tidspunkt⁽¹⁵⁾.

5.7. Spørgsmålet om udviklingen af fremtidige markeder, f.eks. for teknologier inden for vedvarende energi og energieffektivitet, har afgørende betydning for Europas fremtidige konkurrenceevne. Naturligvis skal de stemme i Europa, der advarer om CO₂-lækage og opfordrer til, at Europa ikke går enegang i for højt et tempo, tages alvorligt.

⁽¹¹⁾ Jf. punkt 225 i slutdokumentet.

⁽¹²⁾ Jf. EØSU's udtalelse »Markedsbaserede instrumenter til fremme af en ressourceeffektiv og kulstoffattig økonomi i EU« (NAT/620) (EUT C 226 af 16.7.2014, s. 1), punkt 1.3, 1.7, 1.8.

⁽¹³⁾ IMF Working Paper »How Large are Global Energy Subsidies?« (WP/15/105).

⁽¹⁴⁾ DE: 30,6 mia. USD (2011), 22,8 mia. USD (2012) og 9,9 mia. USD (2013). Italien: 28,0 mia. USD (2011, dengang nr. 4 på verdensplan), 14,7 mia. USD (2012) og 3,6 mia. EUR (2013, nu nr. 10 på verdensplan).

⁽¹⁵⁾ Henvielse til en studie fra World Resource Institute: *Better Growth Better Climate, The New Climate Economy Report*.

5.8. Der findes imidlertid ingen europæisk enegang længere, men tværtimod en global konkurrence! Derfor må der nu tages fat på spørgsmålet om lav CO₂-lækage, dvs. faren for, at Europas hidtidige teknologiske og dermed økonomiske førerposition, f.eks. inden for vedvarende energi, kan gå tabt.

5.9. Dette kan ske meget hurtigt. På området vedvarende energi kan det observeres, at Europa er kommet bagud inden for batterilagringsteknologi. Kina og Californien har overtaget føringen inden for elektromobilitet, og de globalt set billigste paneler fremstilles i Kina, hvilket næppe kan tilskrives løndumping. Det haster i høj grad med at få tilført betydeligt flere offentlige og private investeringer til FoU-sektoren.

5.10. Den nuværende mangel på lige konkurrencevilkår på verdensplan udgør en stor udfordring for europæiske virksomheder, der konkurrerer globalt. Sektorer som stål, papir og kemi, hvor der findes en særlig global indbyrdes afhængighed, spiller fortsat en stor rolle i økonomien. I EU er klimabelastningen som følge af fremstillingsindustrien faldet med 31 % mellem 1990 og 2012 som følge af den teknologiske udvikling ⁽¹⁶⁾.

5.11. Det er usandsynligt, at disse industrisektors rolle fuldstændig kan overtages af nye »grønne« industrier inden 2050. Det ville hverken være til gavn for den europæiske økonomi eller det globale klima, hvis disse industrier tvinges til at flytte produktionen til lande uden for EU, uden at der sker en samlet emissionsreduktion på verdensplan.

5.12. Omfanget af denne CO₂-lækage giver ofte anledning til debat. Der kan være tale om en direkte form for CO₂-lækage, hvor fabrikker og produktionsanlæg flyttes til tredjelande som en direkte reaktion på nye politiske tiltag, men der kan også være tale om en mere indirekte form, hvorved der i højere grad investeres i tredjelande, samtidig med at der for øjeblikket stadig produceres i EU. For dagens globale virksomheder er sidstnævnte langt oftere tilfældet som følge af de mange produktionsfaktorer. Da produktionen i disse »gamle industrier« tiltager på verdensplan, skal der også findes afbalancerede incitamenter til fremme af lavemissionsteknologier for disse industrisektorer i EU, uden at deres relative konkurrenceevne forringes.

5.13. Industri og handel i EU må medvirke til at yde et bidrag til nedbringelse af klimabelastningen fra virksomheder i overensstemmelse med målet om en reduktion på 80-95 % i 2050. Køreplanen til sikring af dette mål kan dog være forskellig alt afhængig af sektor og virksomhed. Industri og handel i EU kan gennem udvikling, fremstilling og eksport af produkter og tjenesteydelser støtte andre lande i deres bestræbelser på at reducere emissionerne. Hvis dette sker på baggrund af en lavere klimabelastning i Europa end i andre regioner, kan der sågar tillades højere samlede emissioner på kort sigt, uden at der stilles spørgsmålstegn ved det europæiske reduktionsmål ifølge tidshorisonten 2050. Det bør derfor vurderes, om specifikke EU-køreplaner er nyttige for hver enkelt industrisektor.

5.14. De beskrevne problemer med CO₂-lækage og lav CO₂-lækage indgår ikke i COP 21-forhandlingerne. EU skal derfor på alle niveauer sikre, at der etableres markedsbaserede mekanismer, der tager højde for f.eks. produktrelaterede emissioner i forbindelse med globale handelsspørgsmål. Der må træffes yderligere foranstaltninger for at imødegå kulstoflækage, f.eks. ved hjælp af justering af CO₂ ved grænsen, dvs. et system, der skal reducere CO₂-emissioner, samtidig med at man sikrer lige konkurrencevilkår. I et sådant system vil prisen for importerede varer blive øget ved grænsen på grundlag af en beregning af emissionsmængden for de pågældende varer. Modeller i en nylig undersøgelse viser, at justering af CO₂ ved grænsen kan reducere kulstoflækage betydeligt i de relevante sektorer ⁽¹⁷⁾.

5.15. Men justering af CO₂ ved grænsen i den form, som diskuteres i øjeblikket, er ikke populært hos nogle af Europas største handelspartnere. Dette spørgsmål skal forhandles i WTO-regi. Traktaten giver mulighed for at behandle sådanne ikke-handelsrelaterede spørgsmål. Vanskelighederne ved at gøre dette uden en global aftale om CO₂-prissætning bør ikke undervurderes. Bekymringerne kan måske fejles af vejen med en bedre model for justering af CO₂ ved grænsen. Kort sagt: justering af CO₂-afgifter ved grænsen er ikke et redskab mod dumping, men et bidrag til en international bæredygtig klimapolitik, hvis den er godt udformet ⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁶⁾ Det Europæiske Miljøagentur: Årlig rapport om emission af drivhusgasser i EU 1990-2012 og rapporten for 2014.

⁽¹⁷⁾ Jf. EØSU's udtalelse »Markedsbaserede instrumenter til fremme af en ressourceeffektiv og kulstoffattig økonomi i EU« (NAT/620) (EUT C 226 af 16.7.2014, s. 1), punkt 3.5.

⁽¹⁸⁾ Se fodnote 17.

5.16. Konkret betyder det, at der ved henholdsvis TTIP- og CETA-forhandlingerne bør indføres relevante mekanismer i den henseende.

Hvad ville være konsekvenserne af (delvist) resultatløse forhandlinger?

5.17. EØSU ønsker her at præcisere, at selv resultatløse eller delvist resultatløse COP 21-forhandlinger, hvor beklageligt dette end måtte være, vil være et alvorligt tilbageslag, men under ingen omstændigheder ensbetydende med, at klimaindsatsen opgives. Den klarhed og forudsigelighed som en bindende aftale ville resultere i, og som ville være til stor fordel for såvel økonomien som samfundet generelt, da det ville give nye impulser, ville ikke blive realiseret. I virkelighedens verden er kampen om fremtidige markeder for grønne teknologier for længst begyndt, og Europa må tage denne udfordring op med eller uden COP 21-resultater.

5.18. Vejen mod en lavemissionsøkonomi begrundes som bekendt ikke kun med argumentet om klimabeskyttelse. Den begyndende knaphed på fossile energikilder, energisikkerhed og den kendsgerning, at der på mange områder allerede produceres billigere energi med teknologi baseret på vedvarende energi end med konventionelle energikilder viser, at der kun er en vej frem.

6. Civilsamfundets rolle

6.1. EØSU støtter Kommissionens synspunkter som fremført i meddelelsen om Parisprotokollen, men finder det til gengæld uforståeligt, at meddelelsen ikke indeholder nogen form for strategi for, hvordan Kommissionen vil formidle disse synspunkter, og den senere gennemførelse af beslutningerne, til civilsamfundet og organisere samarbejdet med dette. For EØSU står det klart, at Kommissionen i sin klimastrategi har en forpligtelse til at indgå i en struktureret dialog med civilsamfundet og navnlig de institutionelle organer, der repræsenterer dette.

6.2. Civilsamfundet varetager mindst tre vigtige roller. På den ene side skal det ledsage den politiske forhandlingsproces og udøve et socialt pres, således at der ikke blot træffes de ovennævnte bindende afgørelser, men tillige afgørelser, som er i tråd med de miljømæssige, økonomiske og sociale forventninger.

6.2.1. Forhandlinger — som COP — er kun nødvendige, fordi der i det internationale samfund hersker forskellige opfattelser af sagens hastende karakter, omfang, finansiering, ansvar m.m. Hvis der var enighed, ville forhandlinger være overflødige. Også i civilsamfundet fandtes (og findes) der forskellige holdninger. De seneste COP-forhandlinger har imidlertid vist, at det ikke længere »kun« er miljø fortalere, udviklingspolitiske grupperinger, kvindeorganisationer eller repræsentanter for oprindelige folk, for blot at nævne enkelte interessenter, der går ind for en konsekvent klimabeskyttelse, men at der er opstået en meget bred global civilsamfundsbevægelse.

6.2.2. Vigtigt at fremhæve i den forbindelse er det mangeårige intensive engagement udvist af den (globale) fagbevægelse samt økonomiske aktører og virksomheder, som f.eks. det arbejde, der udføres af Den Internationale Faglige Sammenslutning (IFS) og World Business Council for Sustainable Development. Det erkendes, at ressourceeffektive og klimavenlige økonomiske aktiviteter giver nye muligheder for økonomisk vækst.

6.2.3. COP 20 i Lima gav en imponerende »demonstration« af begge parter intentioner, både arbejdsgivere og arbejdstagere, men også civilsamfundet som helhed, der viser de ansvarlige politikere, at meget store dele af samfundet ønsker sig mere, end det de politiske forhandlinger hidtil har frembragt.

6.2.4. Også i kommuner og regioner har klimaindsatsen fået en helt ny dimension. Det erkendes, at der ikke kun er behov for at forebygge yderligere skader i bestemte regioner og skader på de mennesker, der bor og arbejder der, men at der opstår muligheder for at etablere nye værdikæder, som bør udnyttes.

6.3. Civilsamfundets anden rolle består i at medvirke aktivt i gennemførelsen af klimabeslutningerne. Det er EØSU's opfattelse, at det politiske niveau må udforme en helt ny strategi, skabe forudsætningerne for denne medvirken og arbejde for en langt mere intensiv inddragelse.

6.3.1. EØSU har i sin undersøgelse af, hvordan civilsamfundet er involveret i gennemførelsen af EU's direktiv om vedvarende energi, helt konkret erfaret, at brede kredse i civilsamfundet, herunder mange SMV'er, er interesserede i at deltage direkte, f.eks. i form af borgernære energiprojekter, således at de kan udnytte de nye økonomiske muligheder i deres regioner til gavn for dem selv.

6.3.2. Den vellykkede energiomstilling i f.eks. Danmark og Tyskland er netop baseret på, at private borgere, landmænd, kommuner, kooperativer og små virksomheder deltager i energiproduktionen og også får økonomiske fordele som følge heraf. Kommissionen forringer imidlertid i højere grad de relevante deltagelsesmuligheder på systematisk vis i stedet for at forbedre disse.

6.4. For det tredje kan civilsamfundet ud over at overvåge processen og støtte gennemførelsen af de trufne afgørelser også bidrage til udbredelsen af god praksis og ekspertise i forbindelse med positive udviklingstendenser i virksomhederne. Der bør lægges særlig vægt på de økonomiske sektorer, hvor det fejlagtigt antages, at de intet gør og blot lader emissionerne stige, såsom transportområdet eller industrielle processer. Politiske afgørelser kan blive mere effektive, hvis incitamenter bygger på kendskab til nuværende eller fremtidige udviklingstendenser inden for teknologi og forretningsmodeller. Civilsamfundet kan bidrage ved at organisere konferencer og fremme informationsudveksling med stærk støtte fra den private sektor, ikke mindst i EU's medlemsstater.

6.5. På COP 21 drøftes civilsamfundets strategiske rolle så godt som ikke. Desto vigtigere er det, at de politiske beslutningstagere lytter til civilsamfundet uden for COP-processen og udvikler relevante strategier.

6.6. Her har EU et stort efterslæb. Udvalget beklager f.eks., at hverken »EU's klima- og energipakke for 2030« eller forslaget om den europæiske energiunion indeholder konkrete ideer til inddragelse af civilsamfundet.

6.7. EØSU anbefaler, at Kommissionen, Rådet og Europa-Parlamentet langt om længe påbegynder en intensiv og struktureret dialog, så det sikres, at samfundets grundlæggende vilje til at udvikle nye strukturer ikke forspildes. Den nye klimapolitik kan og må ikke dikteres fra oven, men skal nyde bred opbakning fra alle berørte parter og gennemføres »nedefra«.

Bruxelles, den 2. juli 2015.

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget og Den Europæiske Investeringsbank — En rammestrategi for en modstandsdygtig energiunion med en fremadskuende klimapolitik

(COM(2015) 80 final)

og

meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet — Opfyldelse af elsammenkoblingsmålet på 10 % — Europas elnet gøres klar til 2020

(COM(2015) 82 final)

(2015/C 383/12)

Ordfører: Ulla SIRKEINEN

Medordfører: Pierre-Jean COULON

Den 9. marts og den 25. marts 2015 besluttede Kommissionen under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget og Den Europæiske Investeringsbank — En rammestrategi for en modstandsdygtig energiunion med en fremadskuende klimapolitik«

(COM(2015) 80 final), og

»Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet — Opfyldelse af elsammenkoblingsmålet på 10 % — Europas elnet gøres klar til 2020«

(COM(2015) 82 final).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet, som vedtog sin udtalelse den 16. juni 2015.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 509. plenarforsamling den 1.—2. juli 2015, mødet den 1. juli, følgende udtalelse enstemmigt med 100 stemmer for:

1. Konklusioner og anbefalinger

EØSU konkluderer følgende:

1.1. EU's energipolitik har haft delvis succes navnlig med at øge anvendelsen af vedvarende energi og udvide forbrugernes valgmuligheder. Og dog bliver de fleste energipolitiske spørgsmål fortrinsvis behandlet som nationale interesser.

1.2. Udfordringerne er vokset: risiko for gasforsyningssikkerheden; forøgede energiomkostninger, som går ud over forbrugerne og svækker erhvervslivets konkurrenceevne; de virkninger, en stor andel af fluktuerende vedvarende energi har på elektricitetssystemets stabilitet.

1.3. Der er brug for massive investeringer for at sikre energiforsyningen i EU. Investorer har brug for en politisk ramme, der er så forudsigelig og stabil som muligt.

1.4. For at kunne levere det, borgerne forventer, skal energispørgsmålet tackles på en mere sammenhængende vis. Det er nødvendigt med samarbejde medlemsstaterne imellem og et velfungerende indre energimarked.

1.5. EØSU bifalder forslaget om en europæisk energiunion, som hurtigst muligt skal implementeres. Dette kunne føre til, at fri bevægelighed for energi bliver den femte EU-frihed!

EØSU anbefaler følgende:

1.6. For at initiativet skal kunne blive vellykket, skal der være et tydeligere budskab — en retningsgivende vision — om, hvilke fordele EU's borgere og virksomheder kan få af energiunionen.

1.7. Ud over forsyningssikkerhed og bæredygtighed bør indsatsen i forhold til borgernes og virksomhedernes energiudgifter prioriteres højt. Der hvor stigningerne i slutpriserne for elektricitet er en følge af politiske beslutninger, kan man have berettigede forventninger om, at der rettes op på dette.

1.8. Energi bør blive en central del af EU's politikker udadtil i betragtning af den stigende konkurrence om energiressourcerne og behovet for at diversificere forsyningskilderne.

1.9. Kommissionen bør, når den — som foreslået i køreplanen og som støttet af EØSU — udarbejder forslag til ændring af forskellige dele af energilovgivningen, undgå inkonsistens og øgede omkostninger, men snarere søge at forenkle processen.

1.10. Metoder til at aktivere forbrugerne bør udvikles i samarbejde med disse, herunder innovativ brug af IKT. Energifattigdom bør primært håndteres gennem socialpolitiske tiltag.

1.11. Ved udnyttelse af det store potentiale for energieffektivitetsgevinster navnlig i bygninger og inden for transport er der behov for nyskabende ideer til finansiering.

1.12. Der er brug for en strukturel reform af EU's emissionshandelssystem, men tiltag i de sektorer, der ikke er omfattet af emissionshandelssystemet, er lige så vigtige.

1.13. Indtil der er sikret lige konkurrencevilkår, bør problemet med kulstoflækager tages meget alvorligt. De virksomheder, der opnår de bedste resultater, skal have fuld kompensation for direkte og indirekte omkostningsstigninger.

1.14. Der bør ydes støtte til udviklingen af vedvarende energi, herunder bioenergi, men dette må ikke øge brugeromkostningerne.

1.15. For at kunne tage de fremtidige energiudfordringer op skal finansieringen af forskning og innovation styrkes. Hvis man så effektivt og bæredygtigt som muligt håndterer energi som et produktionsinput, opnår man et udbredt potentiale for vækst og jobs i Europa.

1.16. En ny energipolitisk styring skal sikre sammenhængen mellem de forskellige aspekter af energipolitikken og opfyldelse af målsætningerne på EU-niveau. Den understøttende europæiske energidialog, som EØSU har foreslået, bør iværksættes uden tøven.

1.17. Der bør omgående gennemføres foranstaltninger til at øge sammenkoblingen af elektricitetsnet herunder med kortere godkendelsesprocedurer. Det kunne undersøges, om et ensartet mål for alle er realistisk.

2. Indledning

2.1. EU's energipolitik forfølger tre hovedformål: forsyningssikkerhed, bæredygtighed og konkurrenceevne. EU's lovgivning dækker energimarkedene samt energiens miljø- og klimaaspekter. EU-midler støtter energiforskning og -udvikling samt infrastrukturudvikling. Effektiviteten af energiforbruget er af naturlige grunde langt hen ad vejen et lokalt eller nationalt ansvar, idet der er aspekter vedrørende det indre marked, der skal overholdes. Traktaterne giver medlemsstaterne ret til at beslutte, hvordan de vil bruge deres energiressourcer, samt sammensætningen af deres energimiks.

2.2. Energipolitikkerne i EU har været delvis vellykkede. De mål (20-20-20 inden 2020), der blev opstillet for at nedbringe udledningen af drivhusgasser og øge anvendelsen af vedvarende energikilder, synes at ville blive nået inden fristen, og energieffektiviteten synes at udvikle sig næsten som ønsket, omend det for en del skyldes den økonomiske nedgang. Markederne er blevet åbne, og forbrugernes valgfrihed er blevet øget. Og dog bliver energipolitikken i praksis fortrinsvis behandlet som et nationalt anliggende. EU's lovgivning er blevet gennemført langsomt eller ufuldstændigt, et reelt fungerende indre marked er ikke blevet etableret. På EU- og nationalt plan har politikkerne vedrørende forskellige energiaspekter været fragmenterede og ofte dårligt afbalancerede.

2.3. For at rette op på dette har »Notre Europe-Jacques Delors«-instituttet foreslået, at der etableres et europæisk energifællesskab. Dette initiativ blev aktivt støttet af EØSU.

2.4. På det seneste er nye energiudfordringer kommet frem i forreste linje. Bekymringer over energiforsynings-sikkerheden er akutte i visse medlemsstater. Forbrugerne, navnlig de sårbare, lider under forøgede energiomkostninger i forbindelse med den økonomiske nedgang. Erhvervslivet kæmper for konkurrenceevnen på baggrund af en situation med lavere energipriser i konkurrerende regioner, og hvis den industrielle nedgang — i mange medlemsstater ledsaget af kulstoflækage — fortsætter, vil ikke alene beskæftigelsen og væksten, men også energiomstillingen komme i fare. Trods store resultater inden for vedvarende energi risikerer EU at miste sin førerposition. I visse lande medfører en stadig større andel af vedvarende energi forvaltningsproblemer i elektricitetssystemet, og traditionel energiproduktion baseret på fossile energikilder bliver stadig mere urentabel. Der vil ifølge Kommissionen⁽¹⁾ i perioden 2020-2030 være behov for investeringer i størrelsesordenen 2 000 mia. EUR for at sikre energiforsyningen, herunder investeringer i fremstillings- og netinfrastruktur, og det uanset om der satses på konventionelle eller alternative energikilder.

3. Kommissionens meddelelser

3.1. Den nye Kommission under ledelse af Jean-Claude Juncker har gjort energipolitik til en af sine ti prioriteter. I oktober 2014 fastsatte Det Europæiske Råd politiske mål for energi- og klimapolitikken op til 2030: nedgang i udledningen af drivhusgasser på mindst 40 % i forhold 1990-niveauet, en andel vedvarende energi på mindst 27 % og en forbedring af energieffektiviteten på mindst 27 %.

3.2. Den 25. februar 2015 fremlagde Kommissionen sin meddelelse om en rammestrategi for en modstandsdygtig energiunion med en fremadskuende politik for klimaforandringer⁽²⁾. Strategien omfatter fem gensidigt understøttende og forbundne dimensioner, som skal styrke energisikkerheden, bæredygtigheden og konkurrenceevnen:

- energisikkerhed, solidaritet og tillid
- et fuldt ud integreret europæisk energimarked
- energieffektivitet, der bidrager til en begrænsning af efterspørgslen
- dekarbonisering af økonomien og
- forskning, innovation og konkurrenceevne.

3.3. Strategien fremlægger Kommissionens overordnede vision for en energiunion. På grundlag af en kort beskrivelse af de fem dimensioners udfordringer foreslås der i strategien 15 indsatsområder. I en køreplan i form af et bilag oplister Kommissionen sine planlagte handlinger, som i det væsentlige vedrører indeværende år og 2016. De fleste handlinger består i revideringer af eksisterende lovgivning.

3.4. I samme pakke offentliggjorde Kommissionen en meddelelse om opfyldelse af elsammenkoblingsmålet på 10 % — Europas elnet gøres klar til 2020⁽³⁾ og en meddelelse om Parisprotokollen — En plan for bekæmpelsen af globale klimaændringer efter 2020⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ COM(2014) 903 final.

⁽²⁾ COM(2015) 80 final.

⁽³⁾ COM(2015) 82 final.

⁽⁴⁾ COM(2015) 81 final.

4. Generelle bemærkninger

4.1. EØSU ser Kommissionens initiativ til en energiunion som en udløber af den tidligere ide om et europæiske energifællesskab og støtter derfor dette initiativ.

4.2. For at kunne leve op til de massive behov skal investorerne så hurtigt som muligt have en forudsigelig og stabil lovgivningsmæssig ramme for tiden efter 2020. De indsatsområder og den køreplan, Kommissionen har fremlagt, omfatter ingen store ændringer, men består i en gennemgang og en opdatering af den nuværende lovgivning. Det vigtigste er implementeringen. Det er nu af allerstørste betydning, at man ikke afviger fra tidsplanen. Det er naturligvis lige så vigtigt, at hverken Europa-Parlamentet eller Rådet er fodslæbende i disse sager.

4.3. For at dette initiativ skal kunne blive vellykket, skal der imidlertid efter EØSU's mening være et tydeligere budskab — en retningsgivende vision — om, hvilke fordele EU's borgere og virksomheder kan få af energiunionen. Denne vision bør være i forreste række af alle involverede beslutningstagers tankesæt.

4.4. Mange aktører er bekymrede over inkonsekvente regler og utidig indblanding i for mange aspekter af energiøkonomien. For at kunne levere det, borgerne forventer, navnlig i forhold til de nye udfordringer, skal energispørgsmålet tackles på en mere sammenhængende vis. Dette gælder de forskellige politiske mål og områder, men også nationale over for mere generelle EU-interesser.

4.5. Det er EØSU's overbevisning, at et samarbejde medlemsstaterne imellem og et velfungerende indre energimarked er nødvendige for at nå de energipolitiske mål. Der er brug for flere vedvarende energikilder for at reducere den eksterne afhængighed og emissionerne. Det står allerede klart, at et elektricitetssystem med en større andel af fluktuerende vedvarende energi muligvis fungerer bedre på et større marked end det nationale. Back up-, spidsbelastnings- og (gas) lagringsomkostninger er ligeledes lavere, jo større markedet er.

4.6. Ud over forsyningssikkerhed og bæredygtighed bør indsatsen i forhold til borgernes og virksomhedernes energiudgifter prioriteres højt. Når borgerne føler sig mere og mere fremmedgjorte i forhold til EU og er urolige over den økonomiske nedgang, er energiudgifterne uden tvivl et vigtigt aspekt. Det samme gælder virksomhederne, navnlig SMV'erne, og deres ansatte, som konkurrerer på de internationale markeder.

4.7. Der hvor stigningerne i slutpriserne for energi, navnlig for elektricitet, er en følge af politiske beslutninger om skatter og afgifter, kan man have berettigede forventninger om, at der rettes op på dette. Kommissionen bør gå videre med sine planer om at revidere priserne og styre støttetiltagene. Samtidig bør Kommissionen redegøre for, hvilke prismæssige virkninger de planlagte ændringer i emissionshandelssystemet samt den lovede fjernelse af subsidier til miljøskadelige energikilder vil have⁽⁵⁾.

5. Særlige bemærkninger

Energisikkerhed, solidaritet og tillid

5.1. EØSU er enig med Kommissionen i, at de primære drivkræfter bag forsyningssikkerhed er fuldførelse af det indre marked for energi og et mere effektivt energiforbrug. Dertil kommer, at den internationale geopolitiske scene skal være genstand for meget større opmærksomhed. Den globale konkurrence om energiresourcerne vil blive stadigt skarpere, og dette bør sammen med en diversificering af EU's energiforsyninger være centrale elementer i EU's udenrigs- og handelspolitiske aktioner.

5.2. En diversificering af energikilderne er langt henad vejen et spørgsmål om nationale valg med hensyn til energimiks og forsyninger. EU kan og bør støtte infrastrukturudviklingen. Gasforsyningen er nu under særlig bevågenhed. Udviklingen i efterspørgslen efter gas i EU bør udnyttes til bunds, og planlægningen af infrastrukturinvesteringer bør tilpasses dette. Der bør være mere opmærksomhed om andre energikilder, som f.eks. de hjemlige.

⁽⁵⁾ IMF vurderer, at disse beløber sig til 330 mia. EUR om året.

5.3. Der bør stå klart for medlemsstaterne, at de har en interesse i et tættere samarbejde og udveksling af informationer på et marked — det være sig gasmarkedet eller andre — hvor de står over for en dominerende udbyder eller et kartel. Samarbejde må imidlertid ikke forhindre markedet i at fungere. Man bør kunne forvente solidaritet mellem medlemsstaterne, men dette kan kun baseres på tillid og overholdelse af fælles forpligtelser og regler. Problematikken vedrørende energienklaver skal være genstand for særlig opmærksomhed, herunder det, der specifikt karakteriserer øer i forhold til fastlandet.

Et fuldt ud integreret indre energimarked

5.4. En opdatering af elektricitets- og gasnettene har afgørende betydning for virkeliggørelsen af energiunionen. Spørgsmålet om elektricitetssammenkoblingen diskuteres i afsnit 6 baseret på meddelelsen om dette emne.

5.5. Energiområdet, og navnlig elektricitetsmarkederne, lider under en ufuldstændig gennemførelse af de relevante direktiver og et fortsat beskedent samarbejde mellem transmissionssystemoperatørerne og de nationale regeludstedere. EØSU støtter Kommissionens forslag på disse områder, men advarer mod en forøgelse af de administrative byrder og omkostninger.

5.6. Forbindelserne mellem engros- og detailmarkederne er svage eller i det mindste uklare — der er brug for større prisgennemsigtighed. Utilstrækkelige prissignaler i forbindelse med investeringer og manglende fleksibilitet på efterspørgselssiden synes at være centrale problemer. Udfordringerne ligger i den øgede andel af vedvarende energi og spørgsmålet om overkapacitet over for behovet for kapacitetsafbalancering og spidskapacitet. Der er behov for en revision af den relevante lovgivning, men Kommissionen bør undgå øgede brugeromkostninger og samtidig fremme løsninger, der kan føre til grænseoverskridende markeder.

5.7. Elektricitets- og gasmarkederne har allerede i stadig højere grad udviklet sig til egentlige regionale markeder for grupper af nabolande. Dette er en positiv udvikling i retning af EU-omspændende markeder, som burde støttes af regeludstederne. Mere specifikt bør god praksis og gode erfaringer udveksles mellem regionerne og især med EU. Også her bør man undgå yderligere administrative byrder.

5.8. Det er i alles interesse, at forbrugerne på energimarkederne aktiveres, men dette kan ikke gøres med magt. Der bør i samarbejde med brugerne udvikles omhyggeligt udvalgte metoder, navnlig innovativ anvendelse af IKT, for at udnytte det potentiale, der ligger i efterspørgselsreaktion og dermed omkostningsreduktion.

5.9. Sårbare forbrugere er i mange medlemsstater endnu mere sårbare i den aktuelle økonomiske situation. EØSU bifalder Kommissionens tilgang med prioritering af støtten til disse forbrugere med tilstrækkelige socialpolitiske foranstaltninger. Observatoriet for energifattigdom som tidligere foreslået af udvalget ville hjælpe med at fastlægge de reelle behov.

Energieffektivitet som et bidrag til en begrænsning af efterspørgslen

5.10. For så vidt angår energieffektivitet er EØSU enig med Kommissionen i, at det meste af arbejdet bør gøres nationalt og lokalt. Succesfulde EU-tiltag på dette område har været regler for mærkning og økodesign, som regelmæssigt skal opdateres.

5.11. EØSU bifalder Kommissionens hensigt om at fremlægge forslag, der sikrer, at effektiviseringstiltag og efterspørgselsreaktion kan konkurrere på lige vilkår på energimarkedet, forudsat at dette er udformet med henblik på at tilgodese brugerne egentlige interesser.

5.12. EØSU er enig i, at der i bygge- og transportsektorerne er et stort potentiale for energieffektivitet, eller i realiteten -besparelser, som bør udnyttes med nøje udformede tiltag. Eksempelvis bør der foretages en revision af systemerne for energicertificering og mærkning af byggematerialer. Der er behov for innovative finansieringsideer.

Dekarbonisering af økonomien

5.13. EØSU er i færd med at udarbejde en særskilt udtalelse om »vejen til Paris«. EØSU støtter generelt EU's indsats på denne fuldstændigt afgørende vej hen imod opnåelse af tilstrækkelige og retligt bindende forpligtelser på globalt plan.

5.14. EØSU støtter endvidere, som tilkendegivet i tidligere udtalelser, forslagene til en strukturel reform af emissionshandelssystemet. Lige så vigtige er beslutninger vedrørende fremtidige, hovedsageligt nationale, tiltag i de sektorer, der ikke er omfattet af emissionshandelssystemet.

5.15. Indtil der er sikret lige konkurrencevilkår på verdensplan, bør problemet med kulstoflækager tages meget alvorligt af EU. Energiintensive virksomheder, som er truet af kulstoflækage, bør sikres kompensation for både direkte og indirekte omkostningsstigninger, der er relateret til emissionshandelssystemet, og som er forbundet med deres drivhusgaseffektivitet, idet de, der opnår de bedste resultater, skal have fuld kompensation. For så vidt angår de indirekte kompensationer, bør der være en EU-omspændende ramme, således at man undgår konkurrenceforvridning inden for EU.

5.16. EØSU bakker fuldt op om målsætningen om at sikre, at EU er verdensførende inden for vedvarende energi. Der skal træffes støtteforanstaltninger, men disse skal fugte med konkurrence- og markedsreglerne, være markedsbaserede og må ikke øge energipriserne for slutbrugerne. Støtten til modne og konkurrencedygtige teknologier bør udfases. I denne henseende støtter EØSU Kommissionens indsats.

5.17. Ved siden af vedvarende energi bør det være et EU-mål at udvikle alle former for dekarboniseringsteknologier og -løsninger — ren teknologi.

5.18. EØSU støtter Kommissionens synspunkt om, at EU behøver investeringer i den plantebaserede bioøkonomi som en vigtig kilde til ikkefluktuerende vedvarende energi. I forbindelse med udarbejdelse af planer på dette område skal man tage virkningerne for miljøet, arealanvendelsen og fødevareproduktionen i betragtning. Også vandkraft har et potentiale.

En energiunion for forskning, innovation og konkurrenceevne

5.19. EØSU støtter den foreslåede nye strategi for forskning og innovation, men gentager sit synspunkt fra tidligere udtalelser om, at der er behov for yderligere ressourcer for at tackle de fremtidige energiudfordringer. EØSU understreger navnlig behovet for at stimulere privat finansiering gennem EU-tiltag og for at blive stærkere involveret i det globale FoU-samarbejde.

5.20. EU's konkurrenceevne handler imidlertid ikke alene om at være bedst inden for energi- og klimarelaterede teknologier. Det handler lige så meget, eller endda mere, om at håndtere energi som et produktionsinput så effektivt og bæredygtigt som muligt, og bedre end konkurrenterne. Dette er en bredere og mere sikker vej til at sikre vækst og flere jobs i Europa.

5.21. Omstillingen er central i alle økonomiske sektorer. EØSU understreger sin stærke overbevisning om, at omstillingen skal være retfærdig og rimelig. Uddannelse og livslang læring er vigtige tiltag for succes. Den sociale dialog på EU- og på nationalt plan har en central rolle at spille i denne henseende.

Styring af energiunionen

5.22. EØSU støtter fuldt Kommissionens bestræbelser for at sikre sammenhængen mellem de forskellige aspekter af energipolitikken og samordningen medlemsstaterne imellem. Den nye styring skal endvidere sigte mod at sørge for, at EU-målsætningerne for 2030 opfyldes. Imidlertid bør medlemsstaterne ikke pålægges yderligere planlægnings- og rapporteringsforpligtelser, hvorimod de nuværende krav skal strømlines.

5.23. Det glæder EØSU at iagttage, at Kommissionen har taget udvalgets forslag om en energidialog med aktørerne i betragtning. Udvalget afventer nu en detaljeret handlingsplan om dette.

6. Bemærkninger til meddelelsen om opfyldelse af elsammenkoblingsmålet på 10 %

6.1. En større andel af fluktuerende vedvarende elektricitet forudsætter en øget netværkskapacitet, ligesom målet om at nedbringe omkostningerne til spids- og back up-kapaciteten gør det. Behovet for en større sammenkoblingskapacitet er i mange tilfælde åbenlyst, eller endog presserende. Det er opsigtsvækkende, at målet på 10 % i så mange tilfælde er meget langt fra at være nået. De tiltag, der foreslås i meddelelsen, hilses velkommen. EØSU har tidligere kommenteret dette spørgsmål, herunder i en nylig initiativudtalelse om europæisk samarbejde om energinet.

6.2. Tilgangen med projekter af fælles interesse forekommer passende. Det synes også effektivt at give prioritet til finansiering af projekter, som i størst grad vil øge den aktuelle sammenkoblingskapacitet fra det nuværende niveau under 10 %. Men det synes ligeledes fornuftigt at tage de pågældende landes økonomiske situation i betragtning.

6.3. Det haster med at få TEN-E-forordningen fuldt gennemført. Det er særdeles nødvendigt at gøre en indsats for at afkorte godkendelsesprocedurerne. Dette er tillige et område, hvor man bør se på alle muligheder for at smidiggøre og accelerere processerne gennem inddragelse af lokale aktører. Med dette for øje har EØSU bl.a. foreslået at etablere en europæisk energidialog. Dette bør tages i betragtning i forbindelse med udvikling af forslaget om et energiinfrastrukturforum.

6.4. Imidlertid kunne det undersøges, om samme mål for alle medlemsstater uafhængigt af deres størrelse, energimiks, nabolande osv. er realistisk. En ensartet elektricitetspris kunne benyttes som indikator for tilstrækkelig sammenkoblingskapacitet.

Bruxelles, den 1. juli 2015.

Henri MALOSSE
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om mod en ny europæisk naboskabspolitik

(JOIN(2015) 6 final)

(2015/C 383/13)

Ordfører: Gintaras MORKIS**Medordfører: Cristian PÎRVULESCU**

Den 10. juni 2015 besluttede Kommissionen under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Mod en ny europæisk naboskabspolitik«

(JOIN(2015) 6 final).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Eksterne Forbindelser, som vedtog sin udtalelse den 11. juni 2015.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 509. plenarforsamling den 1.—2. juli 2015, mødet den 1. juli 2015, følgende udtalelse med 108 stemmer for, 1 imod og 2 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Europa-Kommissionen og EU-Udenrigstjenesten har lanceret en offentlig debat om den nye europæiske naboskabspolitik (European Neighbourhood Policy — ENP). EØSU bifalder revisionen af naboskabspolitikken og finder den rettidig og afgørende vigtig.

1.2. EØSU gør opmærksom på, at den nuværende naboskabspolitik ikke afspejler virkeligheden i EU's nabolag, eftersom den er stødt på en række udfordringer, som ikke er blevet håndteret ordentligt. Der er behov for grundlæggende ændringer i ENP-mekanismen og -instrumenterne.

1.3. ENP-landene har forskellige udenrigspolitiske prioriteringer og ambitioner for deres forhold til EU. EØSU understreger derfor, at det er nødvendigt at anvende principperne om differentiering og fleksibilitet. EØSU finder, at naboskabspolitikken geografiske rækkevidde mod syd og mod øst skal bibeholdes, men at politikker vedrørende forbindelserne bør udvikles og forbedres. Nogle af de nuværende ENP-lande bør betragtes som egentlige EU-partnere, andre som naboer. Samtidig understreger EØSU, at accept af demokratiske værdier og respekt for menneskerettighederne bør gælde for alle lande, da anvendelsen af dobbeltstandarder ville demoralisere andre ENP-lande.

1.4. I det fælles høringsdokument *Mod en ny europæisk naboskabspolitik* rejste Kommissionen mange spørgsmål. EØSU vil dog i denne udtalelse fokusere på de vigtigste af disse, nemlig civilsamfundets synspunkter (både i EU og i partnerlandene).

1.5. EØSU glæder sig over høringerne med partnerne i syd, som blev afholdt i Barcelona for nylig, det uformelle ministermøde om den europæiske naboskabspolitik fremtid den 13. april 2015 i Barcelona, hvor deltagerne bekræftede deres intentioner om sammen at skabe et område for velstand og godt naboskab i Middelhavet, og den fælles erklæring fra østpartnerskabstopmødet den 21.—22. maj 2015 i Riga, hvor deltagerne fornyede deres engagement i yderligere styrkelse af demokrati, retsstatsprincippet, menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder samt i forsvaret for folkerettens normer og principper. Det er vigtigt, at EU fortsat forpligter sig til at støtte alle sine partners territoriale integritet, uafhængighed og suverænitet.

1.6. EØSU foreslår, at den nye europæiske naboskabspolitik skal fokusere på aktiviteter, der sigter mod at øge menneskers sikkerhed og stabiliteten i EU's nabolag, samt aktiviteter, der skaber bedre økonomiske og sociale vilkår og velstand i ENP-partnerlandene. Hovedformålet med den fornyede europæiske naboskabspolitik bør være at garantere borgernes sikkerhed og mulighed for at leve et værdigt og godt liv i deres hjemland fri for vold, undertrykkelse og fattigdom. Naboskabspolitikken bør aktivt gå ind i tillidsopbyggende foranstaltninger og postkonflikttiltag.

1.7. EØSU understreger, at bedre beskæftigelse, en bæredygtig og åben økonomi, tiltrækning af udenlandske investeringer, effektive og tilgængelige offentlige tjenester og socialsikring danner grundlaget for stabilitet, sikkerhed og sågar demokratisering. Ved siden af de to store initiativer, som indeholder hoveddrivmidlerne til yderligere integration af ENP-landene med EU, nemlig liberalisering af handlen (som især sker gennem associeringsaftaler og aftaler om oprettelse af vidtgående og brede frihandelsområder) og mobilitet og visumforenkling (eller visumliberalisering for nogle landes vedkommende), betragter EØSU almen og faglig uddannelse (især til de unge) som et tredje initiativ af stor betydning under den nye europæiske naboskabspolitik.

1.8. Efter EØSU's mening må naboskabspolitikken ikke adskilles fra den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik (FUSP) og den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik (FSFP). Samtidig bør Den Europæiske Union, når den vurderer interesser og reaktioner hos aktører uden for ENP-området, stå fast og sikre, at ingen kan påtvinge uafhængige stater deres vilje eller diktere EU's og ENP-landenes dagsorden eller målsætninger.

1.9. EU bør arbejde tættere sammen med andre internationale organisationer som NATO og FN om at forsvare alle ENP-landes suverænitet, uafhængighed og territoriale integritet. Der er brug for bedre diplomati og kommunikation uden for ENP-området (især over for civilsamfundet) som et konfrontationsforebyggende redskab og for at skabe gensidigt fordelagtige forbindelser, som fører til økonomiske fremskridt og forbedrer levestandarden.

1.10. EØSU opfordrer til at forvalte mobilitet og migration gennem mobilisering af medlemsstaternes solidaritet som en del af EU's globale tilgang. Partnerskaber med ENP-lande og andre lande er vigtige redskaber for håndteringen af de store udfordringer, som denne politik støder på. EU bør handle hurtigt og koordineret i forbindelse med løsningen af de humanitære problemer i Middelhavet.

1.11. EØSU fremhæver, at visumliberalisering og -forenkling fortsat er et nøgleinitiativ ud fra ENP-partners synspunkt. EØSU ser positivt på forhandlingerne om en tilbagetagelsesaftale med Marokko og indledningen af forhandlinger om en visumforenklingss aftale. Udvalget ser frem til forhandlinger om visumforenklings- og tilbagetagelsesaftaler med Tunesien og Jordan. Visumliberaliseringsaftalen med Moldova og visumforenklingss aftalerne med Ukraine, Armenien, Aserbajdsjan og Georgien bør gennemføres fuldt ud og blive gode eksempler for andre ENP-lande.

1.12. EØSU foreslår, at civilsamfundets rolle først og fremmest styrkes på tre måder: ved at inddrage civilsamfundet og sætte det bedre i stand til at støtte stabiliserings- og demokratiseringsprocesser, ved at involvere civilsamfundsorganisationer mere i ENP-relaterede forpligtelser og aktiviteter og endelig ved at udnytte civilsamfundet i EU-landenes ekspertise og ressourcer bedre til at støtte udviklingen af civilsamfundet i ENP-landene.

1.13. Udvalget anmoder om, at der i fuldt omfang tages hensyn til overholdelsen af de grundlæggende menneskerettigheder og sociale rettigheder, navnlig foreningsfriheden og retten til kollektive forhandlinger. Den sociale dialog bør ligeledes fremmes i såvel den østlige som den sydlige dimension af den europæiske naboskabspolitik. EØSU opfordrer til at respektere arbejdsmarkedsparternes og civilsamfundsorganisationernes uafhængighed.

1.14. EØSU understreger, at det er vigtigt at tilskynde kulturelle (økonomiske og politiske) institutioner til dialog og konsensusskabelse. Efter EØSU's opfattelse afhænger stabilitet og demokratisering i ENP-landene af bæredygtigheden af de kulturelle og religiøse modeller, som bør være tolerante og inklusive.

1.15. EØSU foreslår, at EU sender et klart signal til borgerne i ENP-landene om, at naboskabspolitikken er til for dem, deres sikkerhed og deres velfærd. Medejerskab på civilsamfunds niveau bør blive en prioritet i hele EU. En revision af den europæiske naboskabspolitik skal fremme bedre kommunikation om EU's interesser og værdier både i EU og i partnerlandene.

2. Udfordringerne for den europæiske naboskabspolitik

2.1. EU har brug for samarbejdsvillige naboer af hensyn til sin egen sikkerhed og velstand. Den europæiske naboskabspolitik blev udformet med det ambitiøse mål at opmuntre nabolandene til at gennemføre politiske og økonomiske reformer til gengæld for adgang til EU's markeder, større mobilitet og finansiel støtte. Større sikkerhedsmæssige udfordringer og geopolitiske chok i EU's naboskab har yderligere fremhævet betydningen af stabile, demokratiske og velstående nabolande.

2.2. Dramatiske omvæltninger i EU's nabolande udgør også en trussel mod EU-landene. Gennemførelsen af Østpartnerskabet fik Rusland til at føre en aggressiv politik over for ikke blot EU's nabolande, men ligeledes over for EU-medlemsstater, især de nordiske samt central- og østeuropæiske medlemslande. Voldelige konflikter i Syrien, Irak og Libyen har ført til en humanitær krise og risici for terrorisme, der også kan ramme EU.

2.3. EU må erkende sin rolle og påvirkning af ENP-lande og deres naboer, som bidrog til de politiske og sociale omvæltninger og skabte en stølsat vilje hos visse aktører i lande, der grænser op til ENP-lande. Det arabiske forår og dets konsekvenser samt den ukrainske krise bør ses som et bevis på, at EU har en betydelig indvirkning på de sociale og politiske processer. EU har bidraget til at skærpe borgernes bevidsthed og øget deres forventninger til regeringsniveauet. EU har i det mindste delvist medvirket til at vække de kræfter i civilsamfundet, der tager initiativ til politiske aktiviteter.

2.4. Samtidig har den europæiske naboskabspolitik oplevet enkelte tilbageslag i både EU og ENP-lande. Der er derfor brug for grundlæggende ændringer i forbindelse med revisionen af den europæiske naboskabspolitik og dens instrumenter, og disse ændringer bør baseres på principperne om differentiering og fleksibilitet. Naboskabspolitikens geografiske rækkevidde mod syd og mod øst bør bibeholdes, men politikkerne vedrørende forbindelserne bør udvikles og forbedres. Den europæiske naboskabspolitik bør opfordre alle nabolande til at blive reelle partnere på områderne dialog og samarbejde.

3. De grundlæggende søjler i den nye europæiske naboskabspolitik

3.1. Økonomi og velstand

3.1.1. EØSU bemærker, at bedre forbindelser mellem EU og ENP-landene afhænger af fire grundlæggende forudsætninger: stabilitet, gennemsigtighed, reglerne for det frie marked og en langsigtet strategi. Den reviderede europæiske naboskabspolitik bør fokusere på at skabe betingelserne for en bæredygtig økonomisk og social udvikling i de europæiske naboskabslande. En bedre beskæftigelse og en åben økonomi skaber en stor merværdi for samfundet som helhed og udgør dermed et grundlag for stabilitet, sikkerhed og sågar en demokratisering. EU bør i højere grad fokusere på mere solidt finansierede instrumenter, der kan støtte: de økonomiske tilpasninger, som vil være nødvendige for at styrke konkurrenceevnen, initiativer til bæredygtige erhvervsinvesteringer og tilpasninger af produktionen, der har til formål at skabe beskæftigelse af højere kvalitet. Der bør lægges særlig vægt på at styrke den økonomiske gennemslagskraft hos unge, kvinder og marginaliserede grupper. Initiativer til økonomisk vækst og beskæftigelse skal modtage tilstrækkelige midler og ledsages af skræddersyede programmer. Gennemførelsen af sådanne programmer kan tage udgangspunkt i bedste praksis fra programmet om social samhørighed, der blev iværksat inden for rammerne af stabilitetspagten for Sydøsteuropa ⁽¹⁾.

3.1.2. Uddannelse og erhvervsuddannelse vil være den bedste langsigtede investering i økonomisk vækst og vedvarende sikkerhed. EU bør overveje, om det er muligt at udvide programmerne Erasmus+, således at de europæiske naboskabslande kan øge deres deltagelse. Disse programmer repræsenterer den bedste mekanisme til udveksling af akademiske og faglige kvalifikationer med de mest avancerede partnere i ENP-politikken. EØSU bifalder det første Erasmus+ internationale udbud, der blev iværksat i oktober 2014 og opfordrer EU til at udvide mulighederne for, at ENP-lande kan deltage, samtidig med at finansieringen til andre uddannelses- og erhvervsuddannelsesinstrumenter øges.

3.1.3. EU bør arbejde for at fuldføre et frihandelsområde mellem EU og alle ENP-lande. Dette kan betragtes som et vigtigt instrument til fremme af vedvarende økonomisk og social velstand. EU bør arbejde mere aktivt på at integrere ENP-partnerne i EU's indre marked, navnlig gennem etableringen af vidtgående og brede frihandelsaftaler (DCFTA) så snart de nødvendige forudsætninger er opfyldt. De ENP-lande, der prioriterer en videre integration, kan fokusere på undertegnelsen af associeringsaftaler/vidtgående og brede frihandelsaftaler, mens andre kan engagere sig i alternative samarbejdsplatforme (såsom den europæiske energiunion). Associeringsaftaler/vidtgående og brede frihandelsaftaler bør imidlertid ikke ses som et mål i sig selv eller som den eneste vej frem. Deres værdi bør måles ud fra deres positive indvirkning på en bæredygtig økonomisk udvikling, innovation, stabil beskæftigelse og styrket finanspolitisk kapacitet i ENP-landene.

3.1.4. EØSU bifalder lanceringen af EU's DCFTA-facilitet for SMV'er, som har til formål at støtte små og mellemstore virksomheder i Georgien, Moldova og Ukraine og hjælpe dem med at udnytte de nye handelsmuligheder, der opstår som følge af de vidtgående og brede frihandelsaftaler og opnå højere kvalitetsstandarder i tråd med bedste praksis i EU. På det tredjedte erhvervsforum i Østpartnerskabet (Riga, den 21. maj 2015) blev det understreget, at der for at sikre væsentlige fordele ved associeringsaftaler/vidtgående og brede frihandelsaftaler bør stilles yderligere instrumenter til rådighed, der kan støtte virksomhederne i omstillingsprocessen og tilpasningen til højere standarder. Det blev ligeledes foreslået at styrke iværksætteraktiviteter og handel i regionen.

3.1.5. Den nye europæiske naboskabspolitik bør sikre, at støtte til reformer i den offentlige forvaltning, retsvæsenet, sikkerhedssektoren, lovgivningsarbejdet og en effektiv gennemførelse af lovgivningen bliver de mest synlige aktiviteter. Positive tendenser, såsom øgede investeringer i ENP-landene og et styrket samarbejde mellem erhvervslivet i EU og de europæiske naboskabslande, kan kun skabes ved hjælp af synlige fremskridt i kampen mod korruption og organiseret kriminalitet i EU's naboskab. Alle EU's nabolande står over for udbredt korruption. Trods antikorrupsionsindsatsen er korruptionen et vedblivende problem, som gennemsyrer alle niveauer i den offentlige og den private sfære. EU bør derfor som led i sine finansieringsprogrammer i højere grad stille betingelser om troværdige antikorrupsionstiltag og udvikle en robust mekanisme til at overvåge implementeringen. Desuden bør der i lige så høj grad fokuseres på at fremme effektiviteten, levedygtigheden og tilgængeligheden af de sociale, uddannelsesrelaterede og sundhedsmæssige tjenesteydelser i ENP-landene, idet disse har afgørende betydning for borgernes livskvalitet og sikkerhed.

⁽¹⁾ EØSU's udtalelse om den sociale dialog i landene i Østpartnerskabet (EUT C 161 af 6.6.2013, s. 40).

3.2. Stabilitet og sikkerhed

3.2.1. Stabilitet og menneskers sikkerhed bør være det overordnede mål for den europæiske naboskabspolitik. EØSU mener, at sikre og velstående nabolande kun kan blive en realitet, hvis menneskers sikkerhed i regionen øges væsentligt. Kvalitet i regeringsførelsen og respekt for menneskerettighederne, fravær af kriminalitet og fysisk fare, herunder en inklusiv økonomisk udvikling, samt social og miljømæssig beskyttelse er alle faktorer, der er afgørende for regionens stabilitet på mellemlangt og langt sigt. Ustabilitet i EU's nabolande og den manglende troværdighed, som ENP-modellen og dens instrumenter lider under, bør ikke føre til et lavere ambitionsniveau eller en afvisning af EU's forpligtelser. Programmer og instrumenter til fremme af stabilitet og konfliktforebyggelse bør have højeste prioritet i den nye europæiske naboskabspolitik.

3.2.2. EU bør arbejde tættere sammen med andre internationale organisationer som NATO og FN om at forsvare alle ENP-landes suverænitet, uafhængighed og territoriale integritet. Der er brug for bedre diplomati og kommunikation uden for ENP-området (især over for civilsamfundet) som et konfrontationsforebyggende redskab og for at skabe gensidigt fordelagtige forbindelser, som fører til økonomiske fremskridt og forbedrer levestandarden.

3.2.3. Den europæiske naboskabspolitik varetager en grundlæggende rolle i indsatsen for at forebygge radikalisering og bekæmpe terrorisme og organiseret kriminalitet. Ud over at træffe nødvendige og forholdsmæssige foranstaltninger til bekæmpelse af terrorisme skal EU anvende de eksisterende ENP-instrumenter til at imødegå de strukturelle faktorer, der bidrager til, at terrorismen spredt sig. Der er brug for investeringer i uddannelse og økonomiske muligheder i kombination med foranstaltninger, der skal forbedre regeringsførelsen ⁽²⁾.

3.2.4. Den nye europæiske naboskabspolitik bør henvise til harmoniseringen af henholdsvis hårde og bløde magtmidler. Den europæiske naboskabspolitik må ikke adskilles fra den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik (FUSP) og den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik (FSFP). Den aktuelle revision af den europæiske naboskabspolitik bør i høj grad ses i tilknytning til EU's reviderede sikkerhedsstrategi.

3.2.5. Spørgsmålet om »naboernes naboer« har afgørende betydning. Ingen kan gennemtrumfe sin vilje over for uafhængige stater eller diktere dagsorden eller målsætninger for henholdsvis EU og ENP-landene. EØSU understreger, at det ville være mere fordelagtigt for Rusland at involvere sig i indsatsen for at skabe stabile, demokratiske og økonomisk avancerede lande i stedet for at indgå i en konfrontation med de ENP-lande, der ønsker en uddybet integration med EU.

3.3. Mobilitet og migration

3.3.1. Visumforenkling er fortsat et nøgleinitiativ ud fra ENP-partners synspunkt. EØSU ser positivt på forhandlingerne om en tilbagetagelsesaftale med Marokko (lanceret i januar 2015) og indledningen af forhandlinger om en visumforenklingss aftale. Udvalget ser frem til forhandlinger om visumforenklings- og tilbagetagelsesaftaler med Tunesien og Jordan. Visumliberaliseringsaftalen med Moldova og visumforenklingss aftalerne med Ukraine, Armenien, Aserbajdsjan og Georgien bør gennemføres fuldt ud og blive gode eksempler for andre ENP-lande. EØSU ser visumliberaliseringsaftalerne med Ukraine og Georgien som et effektivt redskab, der opmuntrer disse lande til at fremskynde integrationen med EU. Aftalernes gennemførelse bør imidlertid ledsages af øget international støtte til sikring af den territoriale integritet og kontrol med disse landes grænser.

3.3.2. EU's naboskabspolitik bør indgå i den samlede strategi for migration og mobilitet. Det er vigtigt, at EU fremmer beskæftigelses- og uddannelsesbaseret indvandring gennem lovlige, fleksible og gennemskuelige procedurer ⁽³⁾.

3.3.3. Som reaktion på de seneste begivenheder, der har resulteret i en stor stigning i migrationsstrømmene fra Nordafrika — migrationsstrømme, der på tragisk vis har resulteret i et stort antal dødsfald — bør EU handle hurtigt for at beskytte de mennesker, der forsøger at nå EU's territorium. EU bør forpligte sig til et mere seriøst og vidtrækkende samarbejde med de lande, der er involveret i disse migrationsstrømme, dvs. oprindelses- og transitlande.

⁽²⁾ EUT C 218 af 23.7.2011, s. 91.

⁽³⁾ EUT C 458 af 19.12.2014, s. 7.

3.3.4. EU bør indgå aftaler med tredjelande, navnlig nabolande, indvandrernes oprindelseslande og transitlande, under hensyntagen til de specifikke omstændigheder i det enkelte land. Prioriteter i disse mobilitetspartnerskaber vedrører faktorer med relation til økonomisk migration og mobilitet. Tilrettelæggelsen af lovlig migration og visumpolitik, anerkendelse af kvalifikationer, uddannelsesmæssig mobilitet, rettigheder inden for social sikring samt migration og mobilitets bidrag til udvikling bør prioriteres højere ⁽⁴⁾. Det er en prioritet at reformere Frontex, så det bliver en europæisk grænsevagtjeneste, som støtter medlemsstaterne, og udvikle et mere effektivt og standardiseret system for ansvarsfordelingen på dets forskellige indsatsområder ⁽⁵⁾.

3.4. *Differentiering*

3.4.1. Den europæiske naboskabspolitik bør omformuleres med det formål at anvende princippet om differentiering mere fleksibelt både hvad angår geografi og — internt i regionerne — i overensstemmelse med ENP-landenes forventninger, borgerlige frihedsrettigheder, menneskerettigheder, institutionelle kapacitet og sikkerhedsbehov. Samtidig med støtten til differentieringsprincippet bør alle partnerlande sikre håndhævelsen af de grundlæggende rettigheder og retsstatsprincippet. Accept af demokratiske værdier og respekt for menneskerettighederne bør gælde for alle lande i lige grad, da anvendelsen af dobbeltstandarder ville demoralisere andre ENP-lande.

3.4.2. EU er fortsat interesseret i og bakker op om princippet om konditionalitet. EØSU fremhæver principperne om differentiering og konditionalitet i sine relationer med partnerlande ⁽⁶⁾. Samtidig gav udvalget udtryk for sit ønske om at sikre, at en »mindre for mindre«-tilgang ikke vil undergrave et lands potentiale til at gennemføre reformer i sit eget foretrukne tempo og i overensstemmelse med landets absorptionskapacitet. Når nationale regeringer i ENP-lande afstår fra en mere intensiv brug af ENP-instrumenterne, bør EU's bløde magtmidler rettes mod civilsamfundet.

3.4.3. Den europæiske naboskabspolitik adskiller sig fra udvidelsespolitikken. Europæiske lande kan imidlertid frit søge om EU-medlemsskab, hvis de opfylder kriterierne og adgangsbetingelserne for EU-medlemsskab under artikel 49 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde. Hvis den europæiske naboskabspolitik kan bidrage til, at et europæisk land opfylder Københavnskriterierne bør et sådant resultat, der er realiseret ved hjælp af »mere for mere«-tilgangen, bifaldes.

4. Fokus på civilsamfundet og kommunikation

4.1. *Civilsamfund*

4.1.1. Civilsamfundets rolle i forbindelse med udviklingen af den europæiske naboskabspolitik bør evalueres på ny og styrkes yderligere. EØSU har udpeget aktiviteter i civilsamfundet, menneskerettighedssituationen, økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder og beskyttelse af religionsfrihed som de væsentlige kriterier for vurderingen af et lands regeringsførelse ⁽⁷⁾. Medejerskab på civilsamfundsniveau bør blive en prioritet i hele EU. Samarbejdsinstrumenter, såsom østpartnerskabets civilsamfundsforum, bør styrkes og udvides.

4.1.2. Reformen bør følge tre hovedspor, nemlig: inddrage civilsamfundet og sætte det bedre i stand til at støtte stabiliserings- og demokratiseringsprocesser, involvere civilsamfundsorganisationer mere i ENP-relaterede forpligtelser og aktiviteter og endelig sikre bedre udnyttelse af den viden og de ressourcer, som EU's civilsamfund kan tilbyde til at støtte udviklingen af civilsamfundet i ENP-landene.

4.1.3. Som det blev demonstreret under overgangen til demokrati i Central- og Østeuropa, er civilsamfundet en nøgleaktør i processen for at skabe stabilitet og demokrati. I forbindelse med anvendelsen af sine instrumenter bør den europæiske naboskabspolitik afsætte betydelige ressourcer til en forbedring af civilsamfundets organisatoriske kapacitet og til en inddragelse af dette civilsamfund i regeringsprocesserne ⁽⁸⁾. Et centralt aspekt i denne henseende er at støtte den sociale dialog og institutionaliserede offentlige høringsprocesser, da dette er instrumenter, der kan fremme skabelsen af konsensus og demokratiske fremskridt ⁽⁹⁾.

⁽⁴⁾ EUT C 451 af 16.12.2014, s. 1.

⁽⁵⁾ Se fodnote 3.

⁽⁶⁾ EUT C 43 af 15.2.2012, s. 89.

⁽⁷⁾ Se fodnote 6.

⁽⁸⁾ EUT C 351 af 15.11.2012, s. 27.

⁽⁹⁾ EUT C 248 af 25.8.2011, s. 37.

4.1.4. EU bør inkludere klausuler om beskyttelse af demokratiske friheder og individuelle rettigheder i bilaterale aftaler, men EØSU efterlyser som et helt afgørende element i forbindelse med deres gennemførelse, at kriterierne for at evaluere et lands regeringsførelse indeholder benchmarks vedrørende behandlingen af civilsamfundet (lovgivningsmæssig ramme, kapacitetsopbygning, dialog osv.), menneskerettigheder og økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder ⁽¹⁰⁾.

4.1.5. EØSU opfordrer til, at civilsamfundet i højere grad inddrages i udarbejdelsen, gennemførelsen og overvågningen af aftaler mellem EU og ENP-landene ⁽¹¹⁾. ENP-statusrapporteringen bør ikke kun afspejle de officielle regeringsdata og -holdninger, men bør også inddrage bredere bidrag fra regeringsaktører og ikke-regeringsaktører. EØSU mener, at civilsamfundet i såvel EU-lande som partnerlande bør inddrages i gennemførelsen af en bæredygtighedsvurdering forud for forhandlingerne, og at civilsamfundsmekanismer bør medtages i fremtidige vidtgående og brede frihandelsområder (DCFTA'er) ⁽¹²⁾.

4.1.6. ENP-instrumenterne bør være let tilgængelige for civilsamfundsorganisationerne i medlems- og ENP-landene. De bør anspore til dialog, engagement og udveksling af idéer. EØSU understreger, at arbejdsmarkedets parter, civilsamfundsorganisationer og de økonomiske og sociale råd i medlemsstaterne har en afgørende rolle at spille med hensyn til udveksling af erfaringer og viden, formidling af information, benchmarking, overførsel af ekspertise og forvaltning af administrative ressourcer ⁽¹³⁾.

4.2. Social dialog

4.2.1. EØSU har vedholdende understreget den sociale dialog's betydning for at fremme økonomisk udvikling og demokratisering. Udvalget har også fremhævet naboskabspolitikens generelle succes ⁽¹⁴⁾. Den sociale dialog bør fremmes i såvel den østlige som den sydlige dimension af den europæiske naboskabspolitik. EØSU opfordrer til, at arbejdsmarkedsparternes og civilsamfundsorganisationernes uafhængighed respekteres. Dette er en af de grundlæggende menneskelige og sociale rettigheder, der er knæsat af internationale og europæiske organisationer ⁽¹⁵⁾.

4.2.2. EØSU opfordrer til, at disse grundlæggende rettigheder — specielt foreningsfriheden og retten til kollektive forhandlinger — anerkendes fuldt ud. Udvalget anmoder de berørte lande om at gøre den nødvendige indsats for at fremme indarbejdelsen af de europæiske og internationale normer, sådan som disse er fastlagt i EU's charter om grundlæggende rettigheder, den europæiske socialpagt (Europarådet) og Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO), og med hensyn til opbygningen af en »social retsstat«. Overholdelsen af disse normer bør være et af de officielle kriterier i udformningen og evalueringen af associeringsaftaler ⁽¹⁶⁾.

4.2.3. Trods den omstændighed, at der findes arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer i alle ENP-lande, har den sociale dialog — som skal spille en vigtig rolle, hvis man ønsker at opnå varig vækst og undgå arbejdskonflikter i et samfund — indtil videre været forholdsvis svag i disse lande. Der bør udvikles et systematisk program med henblik på at fremme udveksling af bedste praksis baseret på de erfaringer, der er gjort i EU og i partnerlandene med hensyn til social-, arbejdsmarkeds- og beskæftigelsespolitik.

4.3. Kulturel dialog

4.3.1. Den europæiske naboskabspolitik bør fremme den gensidige forståelse for kultur, religiøs dialog og kulturel mangfoldighed, både ENP-landene imellem og mellem EU og ENP-landene. På lang sigt afhænger stabilitet og demokratisering i ENP-landene også af de kulturelle og religiøse modellens levedygtighed og af, hvor tolerante og inklusive de er.

4.3.2. Det er vigtigt at fremme kulturel — såvel som politisk og økonomisk — dialog og konsensusskabelse. Dette bør komme til udtryk i effektiv og omfattende finansiel og netværksbaseret støtte til den interkulturelle dialog, uafhængig kulturel produktion og offentlige debatter. Det skal være lettere for uafhængige iagttagere, kunstnere og aktivister fra ENP-landene at komme til orde og blive synlige, og deres konstruktive samspil med målgrupper i deres hjemlande og i Europa skal styrkes.

⁽¹⁰⁾ EUT C 376 af 22.12.2011, s. 32.

⁽¹¹⁾ EUT C 299 af 4.10.2012, s. 34, og EUT C 12 af 15.1.2015, s. 48.

⁽¹²⁾ Se fodnote 9.

⁽¹³⁾ Se fodnote 10.

⁽¹⁴⁾ Jf.: EØSU's udtalelse om inddragelse af civilsamfundet i østpartnerskabet (EUT C 277 af 17.11.2009, s. 30, og EUT C 248 af 25.8.2011, s. 37).

⁽¹⁵⁾ Se fodnote 1.

⁽¹⁶⁾ Se fodnote 1.

4.4. *Synlighed og kommunikation*

4.4.1. En revision af den europæiske naboskabspolitik skal fremme bedre kommunikation om EU's interesser og værdier både i EU og i partnerlandene. Dette bliver særlig vigtigt, når der rejser sig en propagandabølge fra terrorgrupper og Rusland ⁽¹⁷⁾. EU bør sende et klart signal til borgerne i ENP-landene om, at denne politik er til for borgerne, deres sikkerhed og deres velfærd. Dette vil kræve, at der skabes nye instrumenter, som kan nå de lokale myndigheder, medierne og NGO'erne.

4.4.2. Almindelig oplysning er afgørende for at evaluere og vurdere den europæiske naboskabspolitik's indflydelse på borgernes behov. Ytringsfrihed, trosfrihed, frie medier og informationssikkerhed i EU's nabolande er af største vigtighed. Støtte til borgernes adgang til internet, frie og uafhængige medier, undersøgende journalistik, mediesamarbejdsinitiativer (medietwinning) mellem EU og ENP-landene bør blive et af de vigtigste mål for at styrke samfundets modstandskraft mod aggressiv propaganda.

Bruxelles, den 1. juli 2015.

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁷⁾ Se EØSU's informationsrapport om REX/432, »Anvendelse af medier til at påvirke de sociale og politiske processer i EU og de østlige nabolande« (endnu ikke offentliggjort i EUT).

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ophævelse af Rådets direktiv 76/621/EØF om fastsættelse af det maksimale indhold af erucasyre i olier og fedtstoffer og Rådets forordning (EF) nr. 320/2006 om en midlertidig ordning for omstrukturering af sukkerindustrien

(COM(2015) 174 final — 2015/0090 (COD))

(2015/C 383/14)

Europa-Parlamentet og Rådet besluttede henholdsvis den 27. april 2015 og den 11. maj 2015 under henvisning til artikel 43, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ophævelse af Rådets direktiv 76/621/EØF om fastsættelse af det maksimale indhold af erucasyre i olier og fedtstoffer og Rådets forordning (EF) nr. 320/2006 om en midlertidig ordning for omstrukturering af sukkerindustrien«

(COM(2015) 174 final — 2015/0090 (COD)).

Da EØSU går ind for forslagens indhold og ikke har nogen bemærkninger, besluttede det på sin 509. plenarforsamling den 1.—2. juli 2015, mødet den 1. juli, enstemmigt at afgive en udtalelse til støtte for Kommissionens forslag.

Bruxelles den 1. juli 2015.

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om en flerårig genopretningsplan for almindelig tun i det østlige Atlanterhav og Middelhavet og om ophævelse af forordning (EF) nr. 302/2009

(COM(2015) 180 final — 2015/0096 (COD))

(2015/C 383/15)

Europa-Parlamentet og Rådet besluttede henholdsvis den 30. april 2015 og den 7. maj 2015 under henvisning til artikel 43, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om en flerårig genopretningsplan for almindelig tun i det østlige Atlanterhav og Middelhavet og om ophævelse af forordning (EF) nr. 302/2009«

(COM(2015) 180 final — 2015/0096 (COD)).

Da EØSU går ind for forslaget indhold og ikke har nogen bemærkninger, besluttede det på sin 509. plenarforsamling den 1.—2. juli 2015, mødet den 1. juli, enstemmigt at afgive en udtalelse til støtte for Kommissionens forslag.

Bruxelles den 1. juli 2015.

Henri MALOSSE
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

ISSN 1977-0871 (elektronisk udgave)
ISSN 1725-2393 (papirudgave)

Den Europæiske Unions Publikationskontor
2985 Luxembourg
LUXEMBOURG

DA